अध्यागमन

अध्यागमन विभागको प्रकाशन

वर्ष २ अंक २ २०७७ जेष्ठ Year 2 Issue 2 June 2020

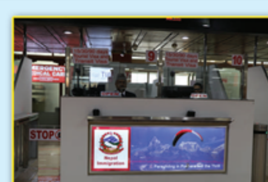

व्यावसायिक, सुदृढ र सुशासित अध्यागमन : हाम्रो पहिचान

cWofudg

cWofudg ljefusf ksfzg

वर्ष २ अङ्क २ २०७७ जेष्ठ Year 2 Issue 2 June 2020

/fli6o ufg

;of yuf km'nsf xfdL Pp6} dfnf gkfnL
;fjef{d e"0f km}lnPsf d]rL–dxfsfnL
k|s[ltsf sf]6L–sf]6L ;DkbfMsf cfrn
jL/x¿sf /utn :jtGq / c6n
1fgeld, zflGteld t/fO{, kxf8, lxdfn
cv08 of] Kof/f] xfdf| dft[eld gkfn
axn hflt, efiff, wd{, ;:s[lt 5g ljzfn
cuufdL /fi6« xfdf| ho ho gkfn .

संरक्षक

महानिर्देशक

श्री रमेशकुमार केसी

सम्पादक मण्डल

संयोजक

निर्देशक श्री रामचन्द्र तिवारी

सदस्यहरू

अध्यागमन अधिकृत श्री छविलाल वि.क.

अध्यागमन अधिकृत श्री पवन कुमार गुप्ता

अध्यागमन अधिकृत श्री राजेश महर्जन

कम्प्युटर इन्जिनियर श्री सुरज प्रकाश अर्याल

प्रकाशक

अध्यागमन विभाग

कालिकास्थान, काठमाडौं

फोनः ०१४४२९६५९, ४४२०६६०

फ्याक्सः ०१४४३३९३४, ४४३३९३५

E-mail : dg@nepalimmigration.gov.np

mail22doi@gmail.com

Website: www.nepalimmigration.gov.np

Mobile Application: nepalimmigration

नोट : यस प्रकाशनमा प्रकाशित लेख, रचनाहरू लेखकका व्यक्तिगत विचारहरू हुन्, यसले संस्थाको प्रतिनिधित्व गर्ने छैन ।

मुद्रण : एम.एस. प्रिन्टिङ्ग सोलुसन, काठमाडौं, फोनः ०१-४१०८११०, msprintingsolution@gmail.com

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
GOVERNMENT OF NEPAL
MINISTRY OF HOME AFFAIRS

गृहमन्त्री
MINISTER FOR HOME AFFAIRS

शुभकामना

नेपालभित्र विदेशीहरुको प्रवेश,उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित,व्यवस्थित र नियन्त्रण गर्ने एंव नेपाली नागरिकहरुको आगमन र प्रस्थानलाई व्यवस्थित गर्ने उदेश्य अनुसार अध्यागमन विभागले आफ्नो कार्यहरु सम्पादन गर्दै आइरहेको छ ।विद्युतीय अध्यागमन प्रणालीको पूर्ण कार्यान्वयन र अध्यागमन विभाग र कार्यालयहरुको भौतिक रुपमा सुदृढीकरणतर्फ हालैका दिनमा उत्साहजनक प्रगति भएको छ ।

राष्ट्रिय सुरक्षा जस्तो महत्वपूर्ण विषयसँग जोडिएको अध्यागमन प्रशासन सम्बन्धी विगतमा भएका प्रयासहरु,हालैसालै गरिएका सुधारका पक्षहरु एंव भविष्यमा यस क्षेत्रमा चालिनुपर्ने कदमलाई समेटी अध्यागमन विभागले "अध्यागमन" नामक जानकारी मूलक बुलेटिन प्रकाशन गर्न लागेकोमा अत्यन्त खुसी लागेको छ । भ्रष्टाचारमुक्त समाज निर्माणको राष्ट्रिय लक्ष्यलाई दृष्टिगत गरी अध्यागमन विभागले आगामी दिनमा आफ्ना क्रियाकलापहरुलाई अझै प्रविधिमैत्री,नागरिकमैत्री र पारदर्शी रुपमा अगाडी बढाउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।अन्तमा,यस प्रकाशनको सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

राम बहादुर थापा "बादल"
गृहमन्त्री

Ministry of Home Affairs, Singha Durbar, Kathmandu, Nepal
Tel: +977-1-4211229, 4211247, Fax: +977-1-4211232

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

पत्र संख्याः-
प्राप्त पत्र संख्या र मितिः- ०६६/०६७
च.नं.:- ६९६१

सिंहदरबार,
काठमाडौं, नेपाल ।

शुभकामना

अध्यागमन विभागले अध्यागमन प्रशासनसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क, जानकारी तथा लेख रचनाहरु समावेश गरी आफ्नो वार्षिक प्रकाशन "अध्यागमन" को नयाँ अंक प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई खुशी लागेको छ ।

विदेशीहरुको नेपाल प्रवेशको पहिलो सम्पर्क विन्दु नै अध्यागमन हो । अध्यागमन प्रशासनको प्रभावकारीतासँग समग्र मुलुकको अन्तर्राष्ट्रिय छवि र प्रतिष्ठा जोडिएको हुन्छ । राष्ट्रिय सुरक्षाको महत्वपूर्ण पाटोको रुपमा रहेको अध्यामगन प्रशासनको सुधारलाई नेपाल सरकारले उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ । यस सन्दर्भमा हालै मात्र अध्यागमन विभागले बायोमेट्रिक सूचना सहितको नेपाली पोर्ट नामक अध्यामगन सूचना प्रणाली विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । अध्यागमन प्रशासनलाई प्रविधिमैत्री बनाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरुप बनाउन अध्यागमन विभागबाट भएका प्रयासहरु प्रशंसनीय छन् । आगामी दिनमा पनि विभागले आफ्नो सेवालाई अझ बढी गुणस्तरीय र विश्वसनीय बनाउदै लैजाने कुरामा मैले विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा, यस प्रकाशनले अध्यागमन विभागको संस्थागत स्मरणमा अभिवृद्धि गर्ने र कर्मचारीहरुमा अझै उच्च मनोवलका साथ काम गर्न उत्प्रेरणा प्राप्त हुने विश्वासका साथ प्रकाशनको सफलताको कामना गर्दछु ।

महेश्वर न्यौपाने
सचिव

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
अध्यागमन विभाग
(.. शाखा)

फोनः ४४२९६५९
४४२९६६०
४४३३९३४
४४३८८६२
४४३८८६८
फ्याक्सः ४४३३९३५

Web: www.immi.gov.np
कालिकास्थान, काठमाण्डौं
Website: www.nepalimmigration.gov.np
E-mail: mail@nepalimmigration.gov.np

पत्र संख्या :-

चलानी नं. :-

दुई शब्द

अध्यागमन विभाग र अन्तर्गतका निकायहरुबाट सम्पादन हुने क्रियाकलापहरु, अध्यागमन प्रशासनका विविध पक्षहरु, अध्यागमनसम्वन्धी तथ्याङ्क तथा सुचनासमेत समावेश गरी यस विभागको बार्षिक प्रकाशन "अध्यागमन" को दोश्रो अङ्क प्रकाशन भएको छ । नेपालको अध्यागमन नीति र कानुन कार्यान्वयनमा देखिएका यावत पहलहरुलाई उजागर गर्न र संस्थागत स्मरणलाई दीगो बनाउन यस प्रकाशनले अध्यागमन प्रशासनका सैद्धान्तिक, व्यावहारिक र तथ्यगत अभ्यासलाई पस्किने प्रयास गरेको छ ।

नेपालमा अध्यागमन प्रशासनको इतिहास त्यति लामो छैन । वि.सं. २००७ सालपछि नेपालमा विदेशीहरुको आगमनलाई व्यवस्थित गर्न विभिन्न संस्थागत र नीतिगत प्रयासहरु हुँदै हालका कानुन र संरचना निर्माण भएका हुन् । विश्वव्यापीकरणको लहर, विज्ञान प्रविधिको विकास र अन्तरनिर्भरताको संस्कृतिका कारण मानिसहरुको अन्तर्राष्ट्रिय सिमापार आवागमन बढ्दै गएको छ । आन्तरिक सुरक्षा व्यवस्था, आर्थिक अवसर र राजनीतिक स्वार्थमा यस्ता आवागमनबाट विशेष प्रभाव पर्न जान्छ । विदेशीहरुको आवागमनलाई राष्ट्रिय हितमा कसरी उपयोग गर्ने, अवसरका क्षेत्रहरु कसरी पहिचान गर्ने र आन्तरिक सुरक्षा अवस्थालाई कसरी अक्षुण्ण राख्ने भन्ने विषय आजको अध्यागमन प्रशासनको अहम् सवाल हो ।

नेपालको अध्यागमन प्रशासनमा पछिल्लो समयमा धेरै सुधारका प्रयासहरु गरीएका छन् । प्रविधिको उपयोग, भौतिक पूर्वाधार विकास तथा क्षमता विकासका क्षेत्रमा उल्लेखनीय परिवर्तन भए तापनि वर्तमान अवस्थाबाट विश्वस्तरीय अध्यागमन प्रशासनमा रुपान्तरण गर्नु आजको आवश्यकता हो । ई-भिसा, यात्रूहरुको पूर्ण सुचना, उच्च मनोबलयुक्त जनशक्ति र सुशासनसहितको उत्कृष्ट अध्यागमन सेवा आजको आवश्यकता हो । अध्यागमन सगै सीमा नियमन प्रक्रियामा सुरक्षा, भन्सार, क्वारेन्टाईन, अनुसन्धान, पोर्ट अथोरिटी लगायत विभिन्न निकायहरुको संलग्नता रहने हुनाले यसको सुधार र विकासका निम्ति सबै निकायहरुको समन्वयात्मक पहलको पनि त्यत्तिकै जरुरी रहन्छ ।

आज विश्व समुदाय विविध किसिमका जटिलताहरुबाट गुज्रिरहेको छ । संसारको एक कुनामा हुने उतारचढावले विश्वको अर्को छेउमा असर पारिरहेको हुन्छ । उत्कृष्टताको खोजि, विश्वव्यापी लहर र समय समयमा देखिने अनपेक्षित उतारचढावले अन्तर्राष्ट्रिय प्रशासनलाई चुनौतीमय बनाईरहेको छ । हाल विश्वव्यापी रुपमा देखा परेको जनस्वास्थ्य सङ्कट (कोभिड सङ्क्रमण), आतङ्कवाद, प्राकृतिक प्रकोप, राजनीतिक तनाव जस्ता विषयहरुले विदेशी आवागमनमा त असर पार्दछ नै यसका साथै पर्यटन, वैदेशिक लगानी, उत्पादन, वितरण लगायत जनसरोकारका पक्ष पनि प्रभावित हुन पुग्दछन् । यस्तो असामान्य अवस्थामा पनि अध्यागमन प्रशासनलाई कसरी सामान्य तवरले सञ्चालन गर्ने भन्ने विषय पनि हाम्रो चासोको अर्को पाटो हो ।

नेपालको अध्यागमन प्रशासनमा देखा परेका प्रवृत्ति र प्रकृति यस पुस्तकाकारमा समेटिएको छ । यो सानो प्रयासले यस क्षेत्रका सम्पूर्ण पक्षहरुलाई समेट्न सक्छ भन्न त नसकिएला तर सुचना सम्प्रेषण, महत्त्वपूर्ण विषयहरुको उजागर र अभिलेखित गर्ने कार्यमा पक्कै सहयोग पुग्नेछ। अन्तमा यस प्रकाशनलाई शुभकामना र मार्गदर्शन दिई हौसला बढाउने माननीय गृह मन्त्रीज्यू र श्रीमान गृह सचिवज्यू प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । यस प्रकाशनलाई मूर्त रुप दिने कार्यमा खटिनुहुने सम्पादक मण्डलका संयोजक एवं विभागका निर्देशक रामचन्द्र तिवारी लगायतको समूह, लेख-रचना उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुहुने आदरणिय लेखकज्यूहरु, तथ्य र अभिलेखलाई व्यवस्थित गर्ने सहकर्मी कर्मचारी साथीहरु, लेआउट, डिजाइन, छपाई लगायतका कार्यमा संलग्न सम्बद्ध सबैलाई पुनः एकपटक हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

२०७७ जेष्ठ २२

....
रमेशकुमार केसी
महानिर्देशक

सम्पादकीय

नेपालको अध्यागमन प्रशासनसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क, जानकारी तथा लेख रचनाहरू समावेश गरी अध्यागमन विभागको वार्षिक प्रकाशन “अध्यागमन” को नयाँ अङ्क यहाँहरूसमक्ष ल्याउन पाउँदा हामीलाई खुसी लागेको छ। विदेशीहरू नेपाल प्रवेश गर्दा पहिलो र नेपालबाट प्रस्थान गर्दा अन्तिम साक्षात्कार हुने बिन्दु नै अध्यागमन हो । गुणस्तरीय अध्यागमन सेवाले मुलुकमा पर्यटन प्रवर्द्धन र वैदेशिक लगानी जस्ता अर्थतन्त्रका आधारहरूलाई सकारात्मक योगदान पुर्‍याउँदछ भने राष्ट्रिय सुरक्षा र चाखको जर्गेना गर्न सक्दछ । अध्यागमन विभागले अध्यागमन प्रशासनलाई प्रविधिमैत्री र आधुनिकीकरण गर्न सुधारका कार्यहरूलाई निरन्तर अगाडि बढाइरहेको छ । यस क्रममा महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू हासिल भएका छन् । अध्यागमन प्रशासनमा भए गरेका गतिविधि र जानकारीहरू सरोकारवालाहरू र आम जनमानसमा पुर्‍याउने उद्देश्य स्वरुप यो प्रकाशन तपाईंहरूमाझ ल्याइएको हो ।

विश्वव्यापीकरण र प्रविधिको विस्तारसँगै संसारभर मानिसहरूको आवागमनमा उल्लेख्य वृद्धि भएको छ । भौगोलिक सीमा र सार्वभौम नियन्त्रणका परिभाषाहरू बदलिएका छन् । सारा विश्व नै आज एकअर्कामा निर्भर रहेको छ। पछिल्ला वर्षहरूमा घुमफिर, अध्ययन, व्यापार तथा कामको खोजीमा विदेश जाने नेपाली र नेपाल आउने विदेशीहरूको संख्या समेत बढिरहेको छ। नेपालमा विदेशीको बढ्दो आवागमनसँगै समाजका विभिन्न क्षेत्रमा सकारात्मक तथा नकारात्मक दुवै प्रभावहरू बलियो रूपमा देखिएका छन्। त्यस्ता प्रभाव र प्रवृत्तिको अध्ययन र विश्लेषणबिना आगामी योजना र रणनीति विकास गर्न सम्भव हुँदैन। मानिसहरूको स्वतन्त्र आवागमनलाई सहजीकरण र त्यसका प्रतिकूल प्रभावहरूलाई नियन्त्रण गर्ने राष्ट्रिय सामर्थ्यको विकास बाहेक हामीसँग अर्को विकल्प पनि छैन। यस अङ्कमा नेपालमा सन् २००२ देखि १०१९ सम्म नेपाल प्रवेश गर्ने र बाहिरिने विदेशीहरू, तोकिएका निषेधित क्षेत्रमा पदयात्रा अनुमति प्राप्त गर्ने विदेशीहरू एवं नेपालको विभिन्न प्रकारका भिसा प्राप्त गर्ने विदेशीहरूको विवरण तथा अध्यागमन प्रशासनसँग सम्बन्धित लेख रचनाहरू समेत समावेश गरिएको छ । प्रकाशित सामाग्रीहरूले नेपालमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थान तथा नेपालमा विदेशीहरूका गतिविधिको बारेमा जानकारी प्रदान गर्नेछन्। त्यस्तै नेपालको पर्यटकीय विकास, राष्ट्रिय सुरक्षा, वैदेशिक लगानी जस्ता विषयमा जानाकारी लिन चाहनेहरूका लागि यो उपयोगी हुनेछ भन्ने विश्वास हामीले लिएका छौं ।

यस प्रकाशनको लागि शुभकामना दिई हौसला बढाइदिनुहुने माननीय गृहमन्त्रीज्यू र श्रीमान् गृहसचिवज्यू प्रति हामी आभारी छौं । त्यस्तै हामीलाई नेतृत्व र मार्गदर्शन गर्नुहुने श्रीमान् महानिर्देशकज्यूप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं । लेख रचना उपलब्ध गराउनुहुने सबै लेखकहरूलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछौ । तथ्याङ्क तथा सूचनाहरू सङ्कलन कार्यमा मेहनत गर्नुहुने विभागका सबै कर्मचारीहरू धन्यवादका पात्र हुनुहुन्छ ।

सम्पादक मण्डल   २०७७ जेष्ठ

विषय सूचि

खण्ड "क"

i. नेपालमा अध्यागमन प्रशासन: अभ्यास र चुनौती - रमेश कुमार के सी २
ii. Nepali Port: An Archetype of Immigration Reform (A Holistic Approach for the Revitalization of Immigration in Nepal) - Eshor Raj Poudel ९
iii. नेपालमा व्यावसायिक भिसा - लीलाधर अधिकारी, छविलाल वि.क. १५
iv. अध्यागमन विभाग, गैरपर्यटक शाखाबाट हुने भिसा सम्बन्धी सेवा प्रवाह - चुडाराज न्यौपाने २१
v. नेपालमा अध्यागमन प्रशासन: सुधारको प्रयास र अवको मार्गचित्र - रामचन्द्र तिवारी २९
vi. अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. सेवा प्रवाहका समस्या एवं चुनौती र समाधनका उपाय - राजेश पन्थी ३५
vii. Balancing the Cross-cutting Issues ofImmigration and National Security Priority in Nepal - Rajan Sharma Sapkota ४०
viii. पदयात्रा पर्यटनको प्रवर्द्धन मार्फत् गुणस्तरीय पर्यटनको आधार निर्माण - कुलशेखर अर्याल ४५
ix. Advance Passenger Information for Effective Border Control - Pawan Gupta ५०
x. Nepali Port System: A Technical Overview - Suraj Prakash Aryal ५९
xi. My Experience at the immigration - Pratiksha Ghimire ६६

खण्ड "ख"

१ अध्यागमन विभागको शाखागत काम, कर्तव्य र अधिकार ७०
- १.१ प्रशासन शाखा ७०
- १.२ व्यवसायिक भिसा शाखा (एकल बिन्दु सेवा केन्द्र) ७०
- १.३ एजेन्सी शाखा ७१
- १.४ मुद्दा शाखा ७१
- १.५ गैह्र पर्यटक शाखा ७२
- १.६ पर्यटक शाखा ७३
- १.७ आर्थिक प्रशासन शाखा ७३
- १.८ जिन्सी शाखा ७४
- १.९ सूचना प्रविधि शाखा ७५

२ अध्यागमन विभागमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण ७६
३ अध्यागमन विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूको सम्पर्क विवरण ७९
४ सन् २०१७ देखि सन् २०१९ सम्म अध्यागमन विभाग (एकल बिन्दु सेवा) बाट जारी व्यवसायिक भिसाको विवरण ८१
५ अध्यागमन विभागबाट जारी गैरपर्यटक भिसाहरूको विवरण ८३
- ५.१ सन् २०१७ मा जारी सबै किसिमका गैरपर्यटक भिसाको विवरण (देशगत) ८३
- ५.२ सन् २०१८ मा जारी सबै किसिमका गैरपर्यटक भिसाको विवरण (देशगत) ८७

५.३ सन् २०१९ मा जारी सबै किसिमका गैरपर्यटक भिसाको विवरण (देशगत) ९०
५.४ सन् २०१७ देखि सन् २०१९ सम्म जारी गैरपर्यटक भिसाको प्रवृत्ति विश्लेषण ९४
६ अध्यागमन विभागबाट निषेधित क्षेत्रको लागि जारी गरिएका पदयात्रा अनुमति पत्रको विवरण ९५
६.१ सन् २०१४ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण ९५
६.२ सन् २०१५ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण ९६
६.३ सन् २०१६ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण ९७
६.४ सन् २०१७ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण ९८
६.५ सन् २०१८ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण ९९
६.६ सन् २०१९ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण १००
६.७ सन् २०१४ देखि सन् २०१९ सम्म जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको प्रवृत्ति विश्लेषण १०१
७ नेपालमा विदेशी तथा नेपालीहरूको आगमन र प्रस्थानसम्बन्धी विवरण १०२
७.१ सन् २००२ देखि सन् २०१४ सम्म नेपालमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण १०२
७.२ सन् २००२ देखि सन् २०१४ सम्म नेपाली नागरिकहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण १०३
७.३ सन् २०१५ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण १०४
७.४ सन् २०१५ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण १०६
७.५ सन् २०१६ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण १०९
७.६ सन् २०१६ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण १११
७.७ सन् २०१७ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण ११४
७.८ सन् २०१७ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण ११६
७.९ सन् २०१८ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण ११९
७.१० सन् २०१८ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण १२२
७.११ सन् २०१९ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण १२५
७.१२ सन् २०१९ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण १२८
७.१३ सन् २०१५ देखि सन् २०१९ सम्म नेपालमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण १३२
७.१४ सन् २०१५ देखि सन् २०१९ सम्म नेपाली नागरिकहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण १३२
८. निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण १३३
८.१ विभिन्न कसुरमा २०१७ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण १३३
८.२ विभिन्न कसुरमा २०१८ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण १३४
८.३ विभिन्न कसुरमा २०१९ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण १३७
८.४ सन् २०१४ देखि सन् २०१९ सम्म Over Stay भई निष्कासन गरिएका विदेशीहरूको विवरण १३८

९. अध्यागमन विभाग वा अन्तर्गतबाट आ.व.२०७३/७४ देखि आ.व. २०७६/७७ सम्म राजश्व सङ्कलनको विवरण १४०

१०. अध्यागमन विभागमा हालसम्म कार्यरत रहनुभएका महानिर्देशकज्यूहरूको नामावली १४१

११. नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७६/०८/०३ को निर्णयानुसार अध्यागमन विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको स्वीकृत दरबन्दी संरचना १४३

११.१ अध्यागमन विभाग, कालिकास्थान, काठमाडौं १४३

११.२ अध्यागमन कार्यालय, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, गौचर, काठमाडौं १४४

११.३ अध्यागमन कार्यालय, गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा, रुपन्देही १४५

११.४ अध्यागमन कार्यालय, बेलहिया, भैरहवा, रुपन्देही १४६

११.५ अध्यागमन कार्यालय, काँकडभिट्टा, झापा १४७

११.६ अध्यागमन कार्यालय, वीरगञ्ज, पर्सा १४८

११.७ अध्यागमन कार्यालय, जमुनाहा, बाँके १४९

११.८ अध्यागमन कार्यालय, मोहना, कैलाली १५०

११.९ अध्यागमन कार्यालय, कोदारी, सिन्धुपाल्चोक १५१

११.१० अध्यागमन कार्यालय, गड्डाचौकी, कञ्चनपुर १५२

११.११ अध्यागमन कार्यालय, रसुवागढी, रसुवा १५३

११.१२ अध्यागमन कार्यालय, कास्की, पोखरा १५४

११.१३ अध्यागमन कार्यालय, पशुपतिनगर, इलाम १५५

११.१४ अध्यागमन कार्यालय, रानी विराटनगर, मोरङ १५५

११.१५ अध्यागमन कार्यालय, हिल्सा, हुम्ला १५६

खण्ड : क

अध्यागमन सम्बन्धी लेख रचनाहरू

नेपालमा अध्यागमन प्रशासन : अभ्यास र चुनौती

रमेशकुमार केसी
महानिर्देशक, अध्यागमन विभाग

पृष्ठभूमि

मानवीय यात्रा र आवागमनको अभ्यास सभ्यताको सुरुआतदेखि नै जोडिएर आएको पाइन्छ । यात्रा वा आवागमन प्रक्रियाबिना मानवीय समृद्धि र आधुनिकीकरणको वर्तमान स्तरको कल्पना पनि गर्न सकिँदैन । जीविकोपार्जन, व्यापार, अनुसन्धान वा जुनसुकै कारण भए पनि अन्तरनिर्भर विश्व परिस्थितिमा भ्रमण एक अपरिहार्य माध्यम हुन पुगेको छ । भ्रमण कार्य मान्छेको आवश्यकता, उत्सुकता अनि विकासको पर्याय बन्न पुगेको छ । राज्यको स्थापनासँगै सुरु भएको भौगोलिक सिमाना, नागरिक र गैरनागरिक प्रतिको व्यवहार र मानवीय आवागमनलाई राष्ट्रिय हितमा के कसरी प्रयोग गर्न सकिन्छ भन्ने विषय राज्यको उत्पत्तिसँगै सोच्न थालिएको हो । आवागमनको सन्दर्भमा विदेशी नागरिकहरूको उपस्थितिलाई कसरी राष्ट्रिय हित अनुकूल प्रयोग गर्ने, त्यस विषयको प्रशासन के कसरी सञ्चालन गर्ने भन्ने पक्षहरू अध्यागमन प्रशासनमा समावेश हुन्छन् । प्रत्येक राष्ट्रले विदेशी नागरिकहरूलाई कुन प्रक्रिया र शर्तमा आफ्नो देशमा स्वीकार्ने भन्ने विशेष नीति बनाएका हुन्छन् । यस्तो अध्यागमन प्रशासनको ध्येय पनि आफ्नो मुलुकमा विदेशीहरूको आगमनलाई नियमन, व्यवस्थापन र नियन्त्रण गर्ने तथा विदेशीहरूको उपस्थितिलाई राष्ट्रिय हित तथा विकासमा लगाउने विषयसँग सरोकार राख्दछ ।

अध्यागमन भन्नाले सामान्यतया स्वदेशमा विदेशी नागरिकको आगमन सम्बन्धी प्रक्रिया हो । आफ्नो मुलुकको भौगोलिक सीमाभित्र व्यवस्थित तवरले प्रवेश गराउने, नियन्त्रण गर्ने र यथोचित रूपले प्रस्थान गराउने सम्बन्धी सबै क्रियाकलापहरूलाई अध्यागमन प्रशासनले समेट्छ । विदेशीहरूलाई आफ्नो मुलुक प्रवेश गर्न, केही समय रहन र फिर्ता प्रस्थान गराउन सम्बन्धित मुलुकले जारी गरेको लिखत, आज्ञापत्र वा प्रवेशाज्ञा (भिसा) लाई अध्यागमन प्रशासनको मूल प्रमाण मान्ने गरिन्छ । प्रवेशाज्ञा सम्बन्धी नीति, कानुन र अभ्यास सबै मुलुकका आ-आफ्नै हुने गर्दछन् । अध्यागमन प्रशासनले मुलुकको अध्यागमन सम्बन्धी नीतिको प्रभावकारी तवरले कार्यान्वयन गराउने विषयमा सरोकार राख्दछ । अध्यागमन प्रशासनमा अर्को मुलुकबाट आउने प्रक्रियालाई इमिग्रेसन (अध्यागमन), अर्को मुलुकमा जाने प्रक्रियालाई एमिग्रेसन (उत्प्रवासन/गमन) भनी वर्गीकरण गर्ने गरिन्छ । यसरी आफ्नो मुलुकमा प्रवेश गर्ने अध्यागामी, आगन्तुक वा विदेशी व्यक्तिहरूलाई सामान्यतया विदेशी नागरिक, कूटनीतिक वा अफिसियल व्यक्ति, आप्रवासी, शरणार्थी वा गैरअभिलिखित व्यक्तिका रूपमा वर्गीकरण गर्ने गरिन्छ ।

आप्रवासन एक मानवीय आवश्यकता

पछिल्लो समय विज्ञान र प्रविधिको विस्तार, स्वतन्त्रता र लोकतन्त्रको लहर र विकासको व्यापकताका कारण विश्व नै एक मुलुकका रूपमा विकसित हुँदै छ। यातायात, सञ्चार र पूर्वाधारको विकासले आज विश्व ग्राम (ग्लोबल भिलेज) र विश्व नागरिक (ग्लोबल सिटिजन) को अवधारणाले मूर्त रूप लिँदै छ। यस्तो अवस्थामा किन मानिसहरू राष्ट्रिय सीमापार आवागमन गर्दछन् भन्ने विषय गौण हुन सक्दछ तर पनि सामान्यतः विदेशी आगमनको आवश्यकता विभिन्न कारणहरूले पुष्टि गर्दछ। अर्को राष्ट्रमा प्रवेश गर्नुपर्ने कारणहरूमा सहज जीविकोपार्जनको अपेक्षा, राजनीतिक अभीष्टको परिपूर्ति, पर्यटन वा मनोरञ्जन, समाजिक सांस्कृतिक आवागमन, आर्थिक अवसरको खोजी प्रमुख रहेका छन्। आप्रवासनका कारणहरूलाई आकर्षक तत्त्व र विकर्षक तत्त्व गरी दुई दृष्टिकोणले पनि हेर्न सकिन्छ। प्रवेश गर्ने मुलुकमा उपलब्ध आकर्षण जसमा आर्थिक अवसरको प्राचुर्यता, स्वतन्त्रता र सहज जीवनयापन जस्ता कुराहरू हुन सक्छन् भने छाड्ने मुलुकमा देखिएका राजनीतिक असुरक्षा, मानवीय सुविधाहरूको न्युनता, वातावरणीय वा प्राकृतिक प्रतिकूलता प्रमुख विकर्षण हुन्। त्यस्तै आप्रवासनलाई बाध्यात्मक र स्वेच्छिक वर्गीकरणमा पनि बाँडेर हेर्न सकिन्छ।

नेपालमा विदेशीको आगमन

राज्यको स्थापनासँगै कुनै न कुनै रूपमा विदेशी तथा गैरनागरिकहरूको मुलुकमा आगमन हुने गर्दथ्यो। राज्य स्थापनाको सुरुको अवस्थामा मुख्य रूपले युद्ध सम्बन्धी काम, सूचना आप्रवाह सम्बन्धी, व्यापार विनिमय सम्बन्धी प्रयोजनका लागि गैरनागरिकहरूको आगमन भएको र पछि पछि पर्यटन, अध्ययन-अनुसन्धान, राजनीतिक सम्बन्ध जस्ता प्रयोजनका निम्ति विदेशी नागरिकहरूको आप्रवाह हुने क्रम बढेको देखिन्छ। मुलुकमा विदेशीको आगमन त्यस देशले अबलम्बन गरेको अध्यागमन नीति, आप्रवासीहरूको स्वार्थ, अवसरहरूको उपलब्धता जस्ता कुराहरूमा भर पर्ने गरेको देखिन्छ। नेपाल एकीकरण (वि.सं. १८२५/इ.सं. १७६९) पछिको अवधिलाई आधुनिक नेपाली इतिहास मान्दा, नेपालमा विदेशी नागरिकहरूको आप्रवाह र अभ्यास त्यसपछिको अवधिमा मात्र उल्लेखनीय र औपचारिक बन्न पुगेको देखिन्छ। नेपाल एकीकरणसँगै विदेश मामिला हेर्ने संरचनाका रूपमा सुरुमा जैसीकोठा र सन् १९३४ पछि मुन्सीखानामा रुपान्तरण भएको र सो समयमा उक्त सरकारी संरचनाले मुख्य रूपमा छिमेकी तिब्बत तथा भारत सम्बन्धी मामिलामा संलग्न हुने गरेको पाइन्छ। सन् १९५१ मा हालको परराष्ट्र मन्त्रालयको स्थापना भएपछि अन्य मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार, संयुक्त राष्ट्र संघ र अन्य क्षेत्रीय सङ्गठनहरूमा संलग्नता बढाउँदै गएसँगै नेपालमा आउने विदेशीहरूको संख्या र अभ्यास बढ्दै गएको देखिन्छ।

नेपालमा २००७ सालको राजनैतिक परिवर्तन पश्चात् देशको आन्तरिक व्यवस्था र सुरक्षा लगायतका कार्यको जिम्मेवारी हेर्न वि.सं. २००८ सालमा गृह मन्त्रालयको स्थापना भयो। आन्तरिक सुरक्षा व्यवस्था सुदृढ गर्न अन्य आवश्यक निकाय र कानुनको निर्माण गर्दै जाने क्रममा गृह मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाल प्रहरी, अध्यागमन विभाग, कारागार व्यवस्थापन विभाग तथा जिल्ला प्रशासन कार्यलयहरू लगायतका विभिन्न निकायहरू परिचालित छन्। सुरुमा विदेशीहरू सम्बन्धी ऐन, २०१५ र पछि अध्यागमन ऐन २०४९ र तत्सम्बन्धी नियमावली, कार्यविधि बमोजिम अध्यागमन विभागको स्थापना भई विदेशी नागरिकहरूको

नेपालमा प्रवेश, उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित, नियन्त्रण र व्यवस्थित गर्न अध्यागमन विभाग र अन्तर्गत विभिन्न १३ वटा सिमानाका र एअरपोर्टमा रहेका अध्यागमन कार्यालयहरूबाट अध्यागमनसम्बन्धी कार्य गर्दै आएको छ ।

अध्यागमन विभाग अन्तर्गत नेपाल आउने विदेशीहरूलाई हाल अध्यागमन कानुनले निर्धारण गरेबमोजिम नौ किसिमका (कूटनैतिक, औपचारिक, पर्यटक, अध्ययन, गैरपर्यटक, व्यावसायिक, गैरआवासीय नेपाली, आवासीय र ट्रान्जिट लगायतका) प्रवेशाज्ञा (भिसा) जारी गर्ने गरिएको छ । एक भिसा वर्षमा १५० दिन सहज पर्यटक भिसा उपलब्ध हुन सक्ने र तोकिए अनुसार अन्य भिसाहरू पनि प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था छ । नेपालले तुलनात्मक रूपमा नरम भिसानीति अवलम्बन गरेको छ । विश्वका एक दर्जन जति तोकिएका (अफगानस्थान, क्यामरुन, इथियोपिया, घाना, इराक, लाइबेरिया, नाइजेरिया, प्यालेस्टाइन, सोमालिया, सिरिया, स्वाजिल्याण्ड र जिम्बाब्वे) मुलुकहरू बाहेक अन्य सबै मुलुकबाट आउने विदेशीलाई आगमन बिन्दुमा नै (अन अराइभल) भिसा उपलब्ध गराइने गरिएको छ । भारतीय नागरिकहरू भने विनाभिसा नेपालमा प्रवेश गर्न र रहन पाउँछन् । सन् २०१४ देखि अनलाइन भिसा प्रक्रियाको पहल गरिएको, सन् २०२० देखि ई भिसाको अभ्यास सुरु गर्ने योजना रहेको देखिन्छ । सन् २०२० को सुरुदेखि नेपाली पोर्ट नामक सूचना प्रणालीको अवलम्बनबाट कार्य सरलीकरण गरिएको र यसै वर्षदेखि अग्रिम यात्रु सूचना प्रणाली उपयोग गर्ने पहल सुरु गरिएको छ ।

पछिल्लो समय नेपाल आउने विदेशीहरूको संख्या उल्लेख्य रूपले वृद्धि हुनका साथै यसबाट आर्थिक अवसर पनि सिर्जना भएको छ । कूल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान झण्डै सात प्रतिशतको हाराहारीमा रहनुका साथै वैदेशिक लगानीका माध्यमबाट अर्थतन्त्रमा थप सहयोग पुग्नुका साथै विदेशी ज्ञान, सिप र क्षमता विकासमा पनि सुधार भएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा नेपालको उपस्थित र प्रभाव बढ्नुका साथै विकासमा अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारी अभिवृद्धि समेत भएको छ । विदेशीहरूको आगमनबाट फाइदा मात्र भएको छैन । साइबर क्राइम, एटिएम ह्याकिङ, समाज सांस्कृतिक विचलन, मुद्रा अपचलन जस्ता अपराधिक क्रियाकलापमा समेत वृद्धि भएको हुँदा थप प्रभावकारी नियमन आवश्यक भएको छ ।

तालिका १

नेपालमा विगत पाँच वर्षमा विदेशी नागरिकहरूको आगमनको अवस्था

वर्ष	जम्मा विदेशी आगमन	हवाई मार्गबाट	स्थल मार्गबाट
सन् २०१९ (२०७५/७६)	११,९७,१९१	९,९५,८८४	२,०१,३०७
सन् २०१८ (२०७४/७५)	११,७३,०७२	९,६९,२७८	२,०३,७८५
सन् २०१७ (२०७३/७४)	९,४०,२१८	७,६०,५७७	१,७९,६४१
सन् २०१६ (२०७२/७३)	७,५३,००२	५,७२,५६३	१,८०,४३९
सन् २०१५ (२०७१/७२)	६,३८,९७०	४,०७,४१२	१,३१,५५८

श्रोतः आर्थिक सर्भेक्षण, २०७६/७७

सन् २०१९ मा नेपाल आएका विदेशीहरूमा सबैभन्दा बढी भारतीयको हिस्सा २१.२ प्रतिशत र चीनको १४.२ रहेको छ । यस्तै त्यसपछि अमेरिका, बेलायत र श्रीलंकाको हिस्सा क्रमशः ७.८, ५.१ र ४.७ रहेको र यी पाँच मुलुकका विदेशीहरूको जम्मा आगमनमा ५३ प्रतिशत हिस्सा रहेको छ ।

अध्यागमन कार्यालयहरू

हाल नेपालमा गृह मन्त्रालय अन्तर्गत अध्यागमन विभागका अतिरिक्त विभिन्न सिमानाका, विमानस्थल लगायत १३ स्थानमा अध्यागमन कार्यालयहरू रहेका छन् । यसका अतिरिक्त निकट भविष्यमा सञ्चालनमा आउन लागेको गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल भैरहवामा ४० जना जनशक्ति सहितको अध्यागमन कार्यालयको संरचना स्वीकृत भइसकेको भए तापनि हालसम्म सञ्चालनमा आएको छैन । विभाग र अन्तर्गत अध्यागमन प्रशासन सम्बन्धी कार्यका निम्ति करिव ३५० जनशक्ति कार्यरत रहेका छन् ।

तालिका २

हाल नेपालमा रहेका अध्यागमन विभाग र कार्यालयहरू

सि.नं.	कार्यालय	सि.नं.	कार्यालय
१	अध्यागमन विभाग, कालिकास्थान, काठमाडौं	८	अध्यागमन कार्यालय, बेलहिया, रुपन्देही
२	त्रिअवि अध्यागमन कार्यालय, त्रि.अ.वि. गौचर काठमाडौं	९	अध्यागमन कार्यालय, जमुनाहा, बाँके
३	अध्यागमन कार्यालय, पोखरा, कास्की	१०	अध्यागमन कार्यालय, धनगढी, कैलाली
४	अध्यागमन कार्यालय पशुपतिनगर, ईलाम	११	अध्यागमन कार्यालय, गड्डाचौकी, कञ्चनपुर
५	अध्यागमन कार्यालय, काकडभित्ता, झापा	१२	अध्यागमन कार्यालय, हिल्सा, हुम्ला
६	अध्यागमन कार्यालय, रानी विराटनगर, मोरङ्ग	१३	अध्यागमन कार्यालय, रसुवा
७	अध्यागमन कार्यालय, वीरगञ्ज, पर्सा	१४	अध्यागमन कार्यालय, तातोपानी, सिन्धुपाल्चोक

अध्यागमन र यसका आयामहरू

अध्यागमन सम्बन्धी विषय मुख्य रूपमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थानसँग सम्बन्धित भए तापनि यसको प्रभाव, असर र आयाम व्यापक हुने गर्दछ । समाज र अर्थतन्त्रमा पर्ने असर, प्रभाव र अभ्यासलाई आधार मानी नेपालको अध्यागमन प्रशासनलाई मुख्य रूपमा चारवटा आयामबाट हेर्न सकिन्छ :

१. अध्यागमन र राजनीति

अध्यागमन प्रक्रियाले पार्ने प्रशासनिक वा राजनीतिक प्रभावलाई राजनीतिक आयामका रूपमा हेर्न सकिन्छ । कुनै पनि मुलुकमा विदेशी प्रवेश गर्नुको सामान्य र विशिष्ट उद्देश्यहरू फरक फरक हुन सक्दछन् । लामो

अवधि बसेर वा कुनै तरिकाले बासिन्दा वा नागरिकको हैसियत प्राप्त गर्ने, सरकारको नीति निर्माणमा प्रभाव पार्ने, अन्य मुलुकमा शरणार्थी आप्रवासीका रूपमा स्थापित हुने जस्ता उदाहरण अध्यागमन प्रणालीका राजनीतिक आयामका रूपमा हेर्न सकिन्छ ।

२. अध्यागमन र सुरक्षा

विदेशीहरूको अव्यवस्थित र व्यापक उपस्थिति पनि मुलुकको एक सुरक्षा चुनौती हुन पुगेको छ । राष्ट्रिय सिमाना पार गरेर हुने अपराधिक क्रियाकलाप, साइबर क्राइम, विदेशी मुद्रा अपचलन, अपहरण, चोरी जस्ता सुरक्षा जोखिम अध्यागमन प्रणालीसँगै देखापर्ने विषयहरू हुन् । विदेशी आगन्तुक मार्फत शान्ति, व्यवस्था र अमनचैन कायम गर्न भोग्नु परेको समस्यालाई अध्यागमन र सुरक्षा आयामबाट हेर्न सकिन्छ ।

३. अध्यागमन र अर्थ, पर्यटन तथा वैदेशिक लगानी

विदेशीहरूको आगमन विदेशी मुद्रा आर्जनको प्रमुख श्रोत हो । विदेशीहरूको आगमनबाट पर्यटन उद्योगलाई टेवा पुग्ने, प्रत्यक्ष विदेशी लगानीमा सहयोग हुने रोजगारीका अवसर सिर्जना हुने देखिए तापनि अनियन्त्रित र अधिक संख्याका विदेशीहरूको आप्रवाहबाट रोजगारी लगायत आर्थिक अवसर गुम्ने पनि देखिन्छ । अध्यागमन प्रणाली अन्तर्गत आर्थिक हित र विकास हुने क्रियाकलापहरूलाई यस आयामबाट हेर्न सकिन्छ ।

४. अध्यागमन र समाज सांस्कृतिक अन्तर्क्रिया

अध्यागमनको सामाजिक आयामका रूपमा यसबाट सामाजिक तथा धार्मिक मर्यादामा परेको असरलाई हेर्न सकिन्छ । यदाकदा देखिने रैथाने सांस्कृतिक पहिचानको अतिक्रमण, धर्म प्रचार, परम्परागत मूल्य मान्यताहरूको ह्रासलाई विदेशीहरूको अनियन्त्रित आगमनले सहयोग पुर्‍याएको देखिन्छ ।

अध्यागमन प्रशासनमा सुधार

आजको विश्वमा कुनै मुलुकले पनि निरपेक्ष रूपमा आत्मनिर्भर बन्न सम्भव छैन । अन्तरनिर्भरताको यस सञ्जालमा अध्यागमन प्रणालीलाई अझ व्यवस्थित र सुधार गर्दै लैजानुको विकल्प छैन । सुधार गर्नुपर्ने विषयहरूको पहिचान गरी, उपलब्धिलाई अधिकाधिक बनाउनु नै अध्यागमन सुधारको अभीष्ट हो । नेपालको अध्यागमन प्रशासनलाई पनि थप प्रभावकारी बनाई अध्यागमन प्रणालीबाट मुलुकको हित र लाभ प्रवर्द्धन गराउनु आवश्यक छ । विगतका अभ्यास र विकासक्रम हेर्ने हो भने नेपालको अध्यागमन प्रशासनमा प्रशस्त सुधार भएको देखिन्छ तर विश्व सादृश्यतामा हेर्दा नेपालको अध्यागमन प्रशासनमा अझै धेरै सुधार गर्न बाँकी रहेको देखिन्छ ।

सूचना प्रविधिको उपयोग गरी हालै गरिएको नेपाली पोर्ट प्रणालीको उपयोगबाट नेपाल आउने र फर्कने यात्रुहरूको सहज र व्यवस्थित विवरण प्राप्त गर्न सहज हुन गएको छ । त्रिअवि अध्यागमन कार्यालयको भौतिक पुनःनिर्माण र सुधार गरी आकर्षक र व्यवस्थित बनाउने प्रयास भएको छ । विभिन्न प्रविधि र

औजारहरूको प्रयोगबाट कार्य सहजीकरण र गुणस्तरमा सुधार ल्याइएको छ । कानुन र कार्यविधिहरूमा समसामयिक सुधारका पहलहरू भएका छन् । जनशक्ति तथा संस्थागत क्षमता विकास कार्यलाई प्राथमिकता दिइएको छ । अन्तर निकायगत समन्वय र सहकार्यलाई उपलब्धिमूलक बनाइएको छ । सुधारको यो गतिलाई निरन्तरता दिनु आवश्यक छ । निरन्तर सुधारका निम्ति महसुस गरिएका अन्य विषयहरूलाई देहाय अनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :

- अध्यागमन कार्यालय संरचनाहरूको पूर्वाधार, प्रविधि र क्षमता विकासमा थप जोड दिन आवश्यक छ । अध्यागमन कार्यालयहरू विदेशीको पहिलो हेराइमा पर्ने सरकारी कार्यालयहरू हुन् । नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा बोर्डरस्थित कार्यालयहरूको पूर्वाधारको अवस्था दयनीय रहेको हुँदा भौतिक पूर्वाधार विकास, क्षमता विकास, प्रविधि उपयोग तथा व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै जानु आवश्यक छ ।
- मानवीय आवागमनको प्रवृत्ति र प्रकृति, विश्वव्यापी अभ्यास, सरकारी प्राथमिकता अनुसार अध्यागमन सम्बद्ध नीतिगत र संरचनात्मक सुधार गरी समसामयिक बनाउन उत्तिकै आवश्यकता देखिन्छ । कानुनी र नीतिगत स्पष्टताले सेवा प्रवाहमा गुणस्तरीयता अभिवृद्धि गर्नुका साथै संस्थागत दीगोपनालाई पनि टेवा दिन्छ । कतिपय अवस्थामा अध्यागमन प्रशासनलाई सुशासनका दृष्टिकोणले आलोचना गर्ने पनि गरिन्छ । उच्च सुशासन, दृढ मनोबल र क्षमतावान् जनशक्तिमा रूपान्तरण गरी सेवा प्रवाहको गुणस्तर सुधार गर्न उपयुक्त हुन्छ ।
- अध्यागमन प्रशासन एक अन्तरनिकायगत र अन्तरविषयगत पहल पनि हो । पोर्ट अथोरिटी, सुरक्षा निकायहरू, भन्सार, जनस्वास्थ्य तथा पशुस्वास्थ्य क्वारेन्टाइनसम्बन्धी निकाय लगायतका निकायगत समन्वय र सहकार्यबाट मात्र अध्यागमन सेवा पूर्ण हुने भएकाले सबै निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्न संरचना, माध्यम र कार्यप्रणाली सरलीकरण गर्नु पनि त्यत्तिकै आवश्यक छ ।
- विश्वव्यापी रूपमा प्रविधिको उपयोग गरी यात्रुको सूचना तथा जानकारी अग्रिम रूपमा लिने प्रणाली नेपालमा अझै अभ्यासमा आएको छैन । एडभान्स प्यासेन्जर इन्फर्मेसन प्रणालीको अवलम्बन र अन्य पूर्वाधार तयार पारी ई-भिसा प्रणालीमा रूपान्तरण गर्नु अध्यागमन सुधारको अर्को महत्त्वपूर्ण पाटो हो ।

अध्यागमन प्रशासनमा चुनौतीहरू

अध्यागमन प्रशासनको विकासक्रम, अभ्यास र राष्ट्रिय परिदृश्यमा देखिने असरका आधारमा महसुस गरिएका चुनौतीहरूलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :

नेपालमा गुणस्तर भन्दा पर्यटक आगमनको संख्यालाई बढाई आर्थिक विकास गर्ने नीति अनुरुप खुला रूपमा विदेशी आगमनलाई स्वागत गर्ने गरिएको छ । विश्वका प्रायः सबै देशबाट आउँदा आउँदै (अन अराइभल) भिसा दिन सकिने नीति रहेको छ । आगमन सहजता र सहज प्रवेशाज्ञाको फाइदा उठाउँदै राष्ट्रिय हित र सुरक्षामा असर पर्ने गरी विदेशीका गतिविधिहरू हुने गरेका छन् । साइबर क्राइम, एटिएम ह्याकिङ, टेलिफोन बाइपास, मानवीय तस्करी, चोरी, डकैती जस्ता अभियोगमा प्रशस्त विदेशीहरूको संलग्नताले सुरक्षा चुनौती बढाएको देखिन्छ ।

विदेशी, पर्यटक तथा आगन्तुकलाई स्वागत गर्दा केही वैदेशिक लगानी बढेर आर्थिक विकास तथा रोजगारी त सिर्जना हुन्छ यसको यथोचित र दीगो व्यवस्थापन हुन नसकेमा रैथाने प्रविधि विस्थापन र स्वदेशी जनशक्ति, पुँजी, क्षमता पलायन हुन सक्ने सम्भावनातर्फ पनि समयमै ध्यान दिन सक्नुपर्ने देखिन्छ ।

विदेशीहरूको नेपाल बसाइलाई व्यवस्थित, प्रभावकारी अनुगन र यथेष्ट सूचना सङ्कलनमा ध्यान पुऱ्याउन नसक्दा सामाजिक मूल्य मान्यतामा अतिक्रमण, धर्म परिवर्तन र यौन अपराधका घटना भएको देखिएको छ । प्रभावकारी नियमन मार्फत् यस्ता गतिविधिहरू नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

नीतिगत अस्पष्टताको फाइदा उठाउँदै, भिसामा तोकिएको भन्दा अन्य क्रियाकलापमा संलग्न हुने, अनावश्यक र आन्तरिक विषयमा चासो दिई नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय छविमा प्रश्न उठाउने, गैरसरकारी संस्थाका माध्यमबाट सरकारको आलोचना र मित्र राष्ट्रहरूप्रति अनावश्यक टिप्पणी जस्ता राजनीतिक पक्षमा विदेशीहरूबाट भएका गलत अभ्यासहरूलाई समयमै नियन्त्रण गर्ने पहल हुन आवश्यक छ ।

अध्यागमन प्रशासनमा विभिन्न निकायहरूको संलग्नता रहने गर्दछ । सुमधुर अन्तरनिकाय समन्वय र सम्बन्धबाट मात्र अपेक्षित नतिजा आउन सक्दछ । सबै निकायका आ-आफ्ना प्राथमिकता र स्वार्थका कारण कतिपय अवस्थामा अध्यागमन सेवा प्रभावित हुन जाने पनि देखिन्छ । साथै नेपालमा अध्यागमन प्रशासनलाई सुशासनका हिसाबले आलोचनात्मक रूपमा हेर्ने गरिएको पाइन्छ । गुणस्तरीय सेवा प्रवाह र सुशासन प्रवर्द्धन गरी अध्यागमन प्रशासनलाई उत्कृष्ट सेवाका रूपमा रूपान्तरण गर्न जरुरी देखिन्छ ।

र अन्तमा, समसामयिक विश्व परिवेशमा मानिसहरूको अन्तर्राष्ट्रिय आवागमन अपरिहार्य र व्यापक बन्दै गइरहेको छ । नेपाल जस्तो लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली र विश्वव्यापीकरणका मान्यतालाई आत्मसात गरेका मुलुकका निम्ति विदेशी नागरिकहरूको प्रवाहलाई चुनौतीका रूपमा मात्र होइन अवसरका रूपमा कसरी रूपान्तरण गर्ने भन्ने सवाल नै आजको आवश्यकता हो । विदेशी नागरिकहरूको आगमनको कारणबाट निम्तिएका सुरक्षा, सांस्कृतिक तथा आर्थिक जोखिमहरूलाई घटाउँदै पर्यटन विकास, वैदेशिक लगानी अभिवृद्धि र बाह्य सिप तथा क्षमताको सदुपयोग गर्नु नै आजको आवश्कता हो । समसामयिक र विश्वस्तरीय सेवा प्रवाह, प्रविधिको उपयोग तथा आधुनिकीकरणलाई बढावा दिँदै नेपालको अध्यागमन प्रशासन सुधार गर्दै जानुको विकल्प छैन ।

Nepali Port: An Archetype of Immigration Reform

(A Holistic Approach for the Revitalization of Immigration in Nepal)

Eshor Raj Poudel
Joint Secretary, Ministry of Foreign Affairs
Former DG, Department of Immigration

Background

Immigration is the point of interface between the people travelling abroad and the state authority assigned to control the border points. There are border points fixed by the countries, in such non-movable border points, there are movable people travelling outbound and inbound as well. The regulation, facilitation and control of the people through proper legal provisioning and with some technowares are the global practices of immigration. The country adopts its immigration policy considering its geo-political and economical context as well. Furthermore, the country specific immigration policies are designed and guided by the international societies and their notions plus the security inheritance of a country as well.

Nepal immigration is delivering its services as per the mandate given and provisioned in immigration law, regulations and broader policies taken by the country considering the interior security as well. The Department of Immigration, right under the Ministry of Home Affairs, is the authority in Nepal that functions as the border control authority in the country. Nepal being a landlocked country, we have land border points between the two giant economies; China and India and airport, the one and only so far is the Tribhuvan International Airport at Kathmandu that is the border point that connects the country with the global societies. We do not have the sea-access directly but the riverine access has been prioritized by the present government, which may connect us between the border points to the sea-port as well.

Nepal Immigration was handling its jobs in a bundle of constraints and it was frequently questioned by the stakeholders as well. The technology we were applying to the human capacity and competency, the infrastructure for the immigration were vulnerable. Immigration deserves the first and last impression of a country's governance. Considering the limitations and aspirations of immigration, the department launched an ambitious plan with tangible targets and actions to overhaul the immigration. The whole efforts and resources were consolidated to materialize the immigration reform plan 2075(2018). The reform plan was highly acknowledged by the line ministry with guardianship and

regular monitoring. In the same breath, the Ministry of Finance took the whole financial liability with the fullest commitment for reform by assuring the financial disbursement. Furthermore, the line ministries like the Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation's leadership were closely monitoring the reform and creating the synergy and inertia as well. Similarly the multiple agencies like NITC, NTB, Department of Passport, Department of Consular Services, Department of Tourism, Ministry of Education, Science and Technology, dedicated and competent bureaus of police and investigation were highly coordinated and channelized for the holistic targets set-up.

Nepali Port – the archetype and indigenous model for Immigration Reform

The Department of Immigration named the holistic reform package as Nepali Port, which is now in operation. Nepali Port simply denotes the Nepali border points these are land ports, airports and intended for riverine ports as well. The whole reform package is called Nepali Port, a systematic approach for immigration reform. It has been designed to mitigate the human competency gap, the infrastructure and information technology as well to enhance the immigration from the traditional preview to the modern day immigration. Based on the homegrown need and inspired by the broader responsibility of reform, the initiative was designed and implemented covering the wide range of the mandate of the department. The following were the core components of the reform destined to the same goal. The architecture of all components of reform was synchronized so smoothly to perpetuate the result on time and accomplish the targets within the time frame. Extended working hours upto midnight with high motivation, exploring every potentiality of the human force with close coordination and monitoring of every micro job were the key success factors and stories behind the scene. Furthermore a very high level commitment from the Prime Ministers' Office and the advisors and experts engagement was commendable for the successful accomplishment and launching of the system of immigration: **Nepali Port.**

The key components of the reform

1. Nepali Port:

Software to replace the traditional one called IMMI that was simply designed in an adhoc basis just for the sake of data handling; which was poorly designed and access controlled by the private party, later on with the persistent pressure and enforcement the access was seized by

Inaguration of Nepaliport Software by the Rt. Honorable Prime Minister K.P. Sharma Oli

the department in the year 2019 and taken the sole account by the department. This was one of the examples of the private party's engagement with some questionable motives in government's sensitive data. Learning from this bad example, the department outsourced some experts and developers with the engagement of its own IT engineers, designed and developed the software and I coined the name as Nepali Port. The software has been designed featuring all the basic biometric databases required for immigration. It took almost 10 months to formulate, frame and feature the data system with the economized cost as well.

2. GIDC (The Data center):

The data generated by immigration offices has been stored in GIDC, through the establishment of high tech modern day servers at the airport, GIDC, Singha Durbar and Disaster Recovery Centre in Hetauda as well. The investment has been made for the data centres. The Department of Immigration historically maintained the data centres equipped with the adequate storage capacity.

3. Biometric equipments and computers:

To operate and sustain the Nepali Port, the biometric equipments like high resolution cameras (automated), passport reading machines, bar code readers, fingerprint scanners, laser machines and high-tech (touch screen) computers were installed replacing all the old equipments and such equipments were installed in every immigration offices, which largely motivated the officers handling their jobs and reduced the risks as well.

4. Networking, power backups and Internet:

A very smooth networking inside airport immigration with efficient architecture has been accomplished. This assures the non-interruption of the data system synchronized to the services we deliver. Furthermore running 24/7, with non-interruption of the services in a millisecond is the benchmarking for this component. Similarly adequate power back up provides the confidence for handling the business of immigration. The Internet has been equally boosted up with alternative back up too. Because of the intervention and advancement on this component now the client can enjoy high speed internet in the whole immigration lounges both arrivals and departures as well.

5. Immigration lounges, desks and offices revitalized:

The whole immigration area has been enhanced through replacing the 36 immigration desks. The arrival and departure lounges and its interior has been drastically changed, the floors and roofing, the rooms and desks all modernized with an ambient look, designed and architectured to meet the present day immigration impression. Similarly queue management tools, light systems to illuminate the area, clear signage, sufficient Kiosk machines and counters are put into proper place considering the client's need.

Modern Immigration Counters Under Operation

6. Forgery Detection Lab (F/D lab):

Two separate lab units at the department and airport immigration have been established with high-tech detection laboratory machines and equipment. Now the immigration

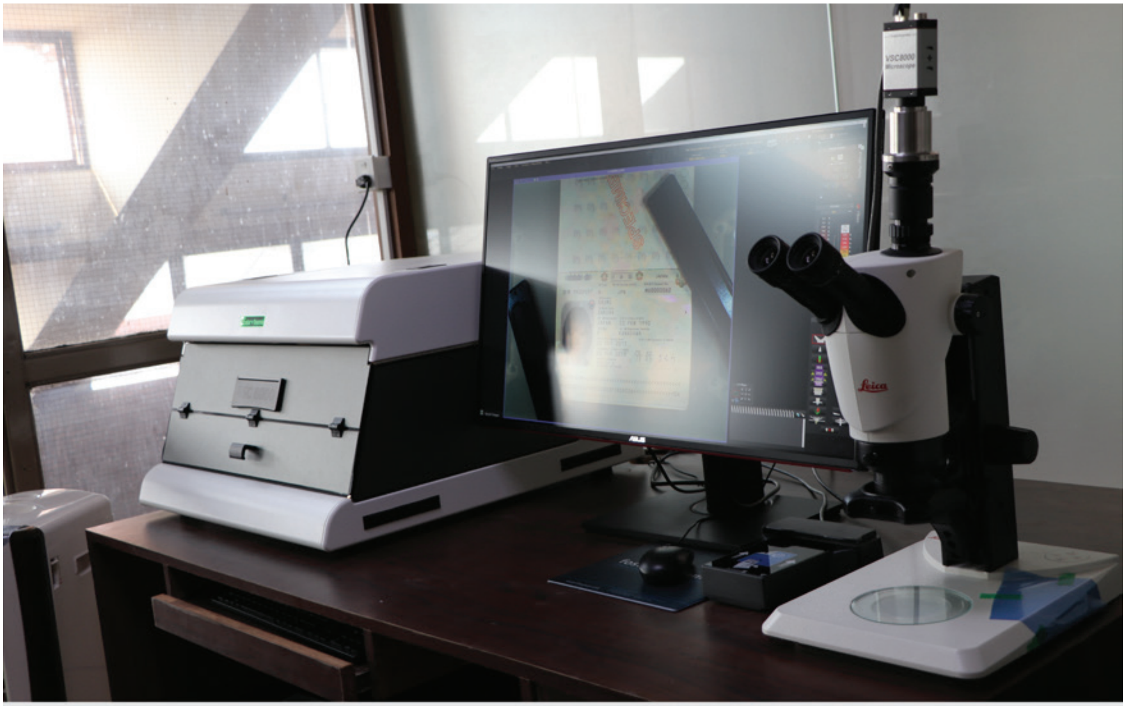

Forgery Detection Lab

department only in Nepal handles the latest VSC 8000 machines for the findings of unlawful documents. This has made the immigration officers' job safer. It has minimized the threat as well. Previously the officers were not aware of the fake travel documents and they simply rely on their bare hands and naked eyes. Furthermore the separate detention rooms for male and female, isolation rooms for professional interrogation of suspected persons are also established and separate. SoPs are designed and prescribed to officers to accomplish their jobs accordingly.

7. IT wing enhanced:

Before the reform initiation, the whole department was relied on a single IT officer, ICT was often neglected and it was miserable too. During the whole reform period IT was put into topmost priority and the number of IT Engineers was almost 10 times increased with the restructuring of the organogram as well. Separate IT wing has been set-up in the department and IT directors' position has been created. Airport Immigration now runs with at least one IT engineer on duty/stand by in each and every shift. IT engineers are assigned and trained as a system handler cum troubleshooter. This component of reform made the highest assurance and confidence to run the Nepali Port in a smooth manner.

8. Training for all (TFA):

This component was designed to impart the knowledge and skills required to handle the immigration services. The training and intensive sessions, workshops were organized for the whole year, 2019. The component covered all the immigration personnel to bring the readiness for the complete transformation of the immigration business they run. It further familiarized each and everyone to the Nepali Port. Now the Nepali Port is becoming the common phenomenon to all immigration people and personnel. The service delivery model of performance contract with the immigration officers with precise indicators has been done. Some specialized training for finding fake documents, INTERPOL training, international exposure and training are also offered to the immigration officers to raise their motivation meters as well. All the border points' personnel are also trained with the new system and IT engineers provided back stopping reaching each and every border points offices as well. The department's training hall was packed for the whole year and it was like a university or a learning centre. In addition to those major components there were some other tools applied for immigration reform to further enforce and reinforce the efforts. The mobile application for the foreigners, online payment, security personnel deployment for queue management, cleaners and supportive staff, service providers apprentice for tourists, venturing with Nepal Tourism Board, Visit Nepal Year 2020 and many others were the supplement given to deliver the output as well, which could largely contribute to wash out the traditional face of immigration too.

The partnership and coordination was historically extended. The partnership and coordination was done basically levelwise as well. i.e., ICT to ICT, officers to officers, directors to directors, DG to DG and secretary to secretary.

Learnings and best practices:

- Fairness is the key to success
- Try to explore the every possibilities
- Make a plan that really hits your problem (Before the plan know your organizational need and problem)
- Resources are always there, try to explore & receive it and mobilize.
- There are the leaders and seniors who trust you, guide you, inspire you and motivate you and count your jobs too
- Stick to your timeline. (Time never waits you, you follow the time)
- There are the people who really go together with the vision and mission, identify them and hold them strongly and drive them, leave the rest
- Coordination in our context is cumbersome
- Give the result, result and result to your organization on time. Result is the only answer to all the questions against you
- Reform is a risky job too. Get ready to bear the burden. Otherwise sitting always in a comfortable zone is against the reform.

What next? Post NepaliPort plan ahead:

- Training and maintenance of the immigration personnel
- Online Payment directives decided, MoU between the bank and the department.
- Immigration office border points infrastructure development, equal standard compared to the neighbouring countries
- Hotels and domestic airlines module/limited data access to the business enterprises. (Foreigners tracking database linked up with immigration – Business to Government)
- Nepali Embassies & Missions abroad using the Nepali Port for visa issuance whose database is linked up live with Nepali Port
- Advanced Passenger Information (API) integrated with Nepali Port
- Ministry of Education, Science and Technology – NoC – linked up with Nepali Port
- Department of Passport - Nepali nationals visiting abroad the passport data sharing mechanism with Nepali Port
- Department of Consular Services – Visa Issuance data linked up, with Nepali Port
- Visa Call centre / 24 hours in the department, better to set up
- Department of Industry – for FDI company registration the data procession – linked up with Nepali Port
- INTERPOL – Robust and continued back up calibrated with Nepali Port
- Department of Jail Management – Foreigners in prison data sharing
- Department of Tourism – Expedition and trekking permits – real time data sharing live with immigration through Nepali Port.

नेपालमा व्यवसायिक भिसा

उप-सचिवः लीलाधर अधिकारी
अध्यागमन अधिृकतः छविलाल विक

१. विषय प्रवेश

विश्व अर्थतन्त्रको एक आपसमा अन्तरआबद्धता र विस्तारसँगै मानिसहरूको आजतजावत र एक मुलुकका नागरिकहरू अर्को मुलुकमा आफै वा आफ्नो प्रतिनिधि मार्फत् विदेशी लगानी गर्ने प्रवृत्तिमा उल्लेख्य रूपमा बढोत्तरी आएको पाइन्छ । कुनै पनि मुलुकले आफ्नो सिमाना भित्र विदेशीको प्रवेश, उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित एवं नियन्त्रण गर्न सुदृढ अध्यागमन प्रणालीको विकास गरी कानुनबाट नै नियमन गर्ने गरी विभिन्न किसिमका भिसा जारी गरेका हुन्छन् । ती भिसाहरूमा व्यावसायिक भिसा मूलतः आर्थिक गतिविधिमा विदेशीलाई संलग्न हुन जारी गरीने एक प्रकारको प्रमाण वा इजाजत हो भनी बुझ्नु पर्दछ । वैदेशिक लगानी भित्र्याई उत्पादन, उत्पादकत्व बढाउने, रोजगारी सिर्जना गर्ने र निर्यात निर्देशित आर्थिक बृद्धि हासिल गर्न नेपालले आर्थिक उदारीकरणको नीति अवलम्बन गरीरहेको छ। यस सिलसिलामा नेपालले विदेशी लगानीमैत्री वातावरण निर्माण गर्न व्यावसायिक भिसालाई सरल, सहज र लगानीकर्ता मैत्री बनाएको छ। पछिल्लो समयमा स्थापना गरिएको एकल बिन्दु सेवा केन्द्रले भिसा जारी गर्ने प्रक्रियालाई थप सरल र सहज बनाएको छ ।

२. व्यावसायिक भिसा

अध्यागमन विभागले नेपाल भित्र विदेशीको प्रवेश, उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित एवं नियन्त्रण गर्न अध्यागमन ऐन, २०४९ र अध्यागमन नियमावली, २०५१ को प्रावधान बमोजिम बिभिन्न प्रकारका भिसा जारी गर्दछ । ती मध्ये व्यावसायिक भिसा नेपालमा उद्योग, व्यावसाय तथा निर्यात व्यापारमा संलग्न विदेशीहरूलाई जारी गरिन्छ। नेपाल भित्र व्यापारिक वा औद्योगिक व्यावसायमा लगानी गर्ने इजाजत प्राप्त विदेशीहरू वा त्यस्ता व्यापारिक वा औद्योगिक संस्थाको अधिकृत प्रतिनिधि, नेपालबाट निकासी व्यापार गर्न लगानी गर्ने इजाजत प्राप्त विदेशीहरू र तेस्रो मुलुकबाट नेपालमा आई नेपालमा उत्पादित मालसामान खरिद गरी निकासी गर्ने वा निकासीको लागि खरीद आदेश दिने विदेशीहरूलाई व्यावसायिक भिसा दिइने व्यवस्था अध्यागमन नियमावलीले गरेको छ। नियमावलीमा व्यावसायिक भिसा एक पटकमा बढीमा पाँच वर्षका लागि प्रदान गरीनेछ र आवश्यकता अनुसार यसको म्याद थप गर्न सकिने व्यवस्था छ भने निर्यात व्यापारमा संलग्न विदेशीलाई एक पटकमा नब्बे दिनसम्म नेपालमा बस्न पाउने गरी पाँच वर्षे बहुप्रवेशी व्यावसायिक भिसा दिन सकिने व्यवस्था गरेको छ। यसरी हेर्दा नेपालको व्यावसायिक भिसा उदार, सरल र लगानी अभिबृद्धि तर्फ केन्द्रित रहेको छ ।

देशमा आर्थिक समृद्धिको लागि, मानवीय एवं प्राकृतिक साधनको अधिकतम परीचालन गरी अर्थ व्यवस्थालाई सबल, गतिशील एवं प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन विदेशी लगानी एवं प्रविधि हस्तान्तरणको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । यसलाई व्यवस्थापन गर्न नेपालमा विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५ कार्यान्वयनमा रहेको छ । विदेशी लगानीकर्ता भन्नाले विदेशी लगानी वा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने कुनै विदेशी लगानी वा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने कुनै विदेशी, फर्म कम्पनी वा सङ्गठित संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्था समेत हुन सक्तछन् । जसलाई नेपालमा उद्योग तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्न व्यवसायिक भिसा प्रदान गर्दै आएको छ । व्यावसायिक भिसा थोरैमा १ महिना र बढीमा ५ वर्ष सम्मको लागि जारी गरिन्छ । विदेशी लगानी एवं प्रविधी हस्तान्तरण ऐन, २०७५ र अध्यागमन ऐन, २०४९ र अध्यागमन नियमावली, २०५१ मा रहेका प्रावधानहरू नै नेपालमा व्यावसायिक भिसा जारी गर्ने आधारहरू हुन ।

२.१ विदेशी लगानी एवं प्रविधि हस्तान्तरण ऐन २०७५ को दफा ३० मा व्यावसायिक भिसा सिफारिस सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ ।

- विदेशी लगानीको लागि अध्ययन अनुसन्धान वा सर्वेक्षण गर्न आउने विदेशी नागरिकलाई ६ महिना सम्मको गैरपर्यटक भिसा दिइनेछ ।
- विदेशी लगानीकर्ता वा निजको १ जना आधिकारिक प्रतिनिधि र त्यस्तो लगानीकर्ता वा प्रतिनिधीको परीवारको सदस्यालाई तोकिए बमोजिमको न्यूनतम रकम बराबरको विदेशी लगानी कायम रहेसम्म नेपालमा बस्न व्यावसायिक भिसा दिइने छ ।
- उपदफा २ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि तोकिएको रकम भन्दा बढी लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हकमा यस्तो सुविधा बढीमा २ जनासम्म निजको परीवारको सदस्यलाई मात्र उपलब्ध गराइने छ ।
- एकै पटक १० लाख अमेरिकी डलर भन्दा बढी रकम वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा विदेशी लगानी गर्ने विदेशी लगानी कर्ता वा निजको आधिकारिक प्रतिनिधि र त्यस्तो व्यक्तिको परीवारको सदस्यलाई तोकिए बमोजिमको न्युनतम रकम बरावरको विदेशी लगानी कायम रहेसम्मको लागि आवसीय भिसा दिइनेछ ।

२.२ अध्यागमन नियमावली २०५१ को नियम ९ मा भएको व्यवस्था

देहायका विदेशीहरू र तिनका परीवारलाई सम्बन्धित निकायको सिफारिसमा व्यावसायिक भिसा दिइने छ ।

- नेपाल भित्र व्यापारिक वा औद्योगिक व्यवसायमा लगानी गर्ने इजाजत प्राप्त विदेशीहरू वा त्यस्ता व्यापारिक वा औद्योगिक संस्थाको अधिकृत प्रतिनिधि ।
- नेपालबाट निकासी व्यापार गर्न लगानी गर्ने इजाजत प्राप्त विदेशीहरू ।
- तेश्रो मुलुकबाट नेपालमा आई नेपालमा उत्पादित मालसमान खरिद गरी निकासी गर्ने वा निकासीको लागि खरिद आदेश दिने विदेशीहरू ।
- यस नियमावलीमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक व्यावसायिक भिसा एक पटकमा बढीमा ५ वर्षको लागि प्रदान गरीनेछ र आवश्यकता अनुसार म्याद थप गर्न सकिनेछ ।

सामान्यतया उद्योग विभागबाट १ महिना देखि ५ वर्ष सम्मको समय अवधिको लागि व्यावसायिक भिसाको लागि सिफारिस भई आउने गर्दछ। विदेशी लगानी स्वीकृति भएपछि अस्थायी रूपमा १ महिनाको लागि भिसाको सिफारिस भएको हुन्छ। यदि प्रतिवद्धता जनाए अनुसार लगानी भित्र्याउन नसकेमा ३/६ महिनाको लागि र लगानी भित्र्याई कम्पनी सञ्चालन भइसकेको अवस्थामा प्राय १ वर्षको लागि व्यावसायिक भिसा सिफारिस हुने गरेको छ सोही आधारमा निम्न कागजातहरूको आधारमा व्यावसायिक भिसा जारी गर्ने गरिएको छ।

३. व्यावसायिक भिसाको प्रक्रिया

व्यावसायिक भिसा सामान्यतया नेपालमा विदेशी लगानी वा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने कुनै विदेशी व्यक्ति निजका आश्रित, फर्म वा सङ्गठित संस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाको प्रतिनिधिलाई थोरैमा १ महिना र बढीमा ५ वर्ष सम्म देहाय बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी प्रदान गर्ने गरिन्छ।

१. आवेदकलाई अनलाइन मार्फत् भिसा आवेदन फर्म भर्न लगाउने । Online form अध्यागमन विभाग वा एकल बिन्दु सेवा केन्द्रको KIOSK मेसिन वा आफ्नै computer/ mobile बाट www.onlineimmigration.gov.np को Nepaliport बाट पनि भर्न सकिने विषय सेवाग्राहीलाई जानकारी दिने ।

२. व्यावसायिक भिसाको लागि प्राप्त देहाय बमोजिमको कागजातको आधारमा चेकजाँच गरी दर्ता गर्ने ।

व्यवसायिक भिसा जारी गर्दा आवश्यक पर्ने कागजातहरू

- उद्योग विभागको सिफारिस (टिप्पणीको प्रतिलिपि सहित)
- लगानी कर्ताको वैयक्तिक विवरण (bio- data) पहिलो पटक ।
- विदेशी लगानी स्वीकृति पत्र ।
- आवेदकको राहदानीको bio-page।
- लगानीकर्ताको पछिल्लो पटक लिएको भिसा ।
- कम्पनी/उद्योग दर्ताको प्रमाणपत्र ।
- कम्पनी/उद्योगको स्थायी लेखा नं (PAN) दर्ता प्रमाण पत्र ।
- उद्योग विभागले उद्योग निरीक्षणको आधारमा तयार पारेको निरीक्षण प्रतिवेदन ।
- कम्पनी उद्योगको प्रबन्धपत्र नियमावली ।
- कम्पनी/उद्योगको कर चुक्ता प्रमाणपत्र ।
- कम्पनी अद्यावधिक प्रतिवेदन ।
- कम्पनी उद्योगको शेयर लगत विवरण ।

टिप्पणी तथा निर्णय

- प्रचलित ऐन नियम कार्य विधिको अधिनमा रही online टिप्पणी उठाउने ।

- अधिकार प्राप्त अधिकारी मार्फत् निर्णय गराउने ।
- तोकिएको बैङ्क मार्फत् नियमानुसार राजस्व जम्मा गरे नगरेको चेकजाँच गर्ने ।
- नियमानुसार भिसा जारी गर्ने ।
- जारी भएको भिसाको दुवै Online and Manual अभिलेख राख्ने ।
- भिसा स्टिकर बुझेको संख्या र खर्चको अभिलेख राख्ने ।

एकल बिन्दु सेवा केन्द्रको स्थापना

नेपाल सरकारले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७३ को दफा ३५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी एकल बिन्दु सेवा केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याएको छ। यस केन्द्रले प्रचलित कानुन बमोजिम उद्योग वा लगानीकर्ताले पाउने सेवा, सुविधा, सहुलियत वा प्रोत्साहन सरल एवं सहज प्रक्रियाबाट उपलब्ध गराउने र सरकारका विभिन्न निकायबाट सम्पादन गर्ने कार्यहरू समय भित्रै एकै स्थलबाट गर्ने तथा उद्योग स्थापनाको अनुमति, दर्ता, विस्तार देखि निर्गमन Exit सम्मका सेवाहरू प्रवाह गरीरहेको छ। उद्योग विभागको परीसरमा रहेको एकल बिन्दु सेवा केन्द्र अन्तर्गत रहने सबै एकाइहरूले अनलाइन मार्फत् सेवा प्रवाह सुरु गरी क्रमशः पूर्ण रूपमा अटोमेसन गरी सेवा प्रवाह उपलब्ध गराउने उद्देश्य रहेको छ। यसमा अध्यागमन विभागबाट निर्देशक स्तरको प्रतिनिधित्वमा आवश्यक कर्मचारीहरूबाट विदेशी लगानीकर्ता तथा कामदारहरूलाई Business र Non-Tourist Working Visa सरल र सहज तरिकाबाट प्रदान गर्ने कार्य भइरहेको छ।

नेपालमा व्यावसायिक भिसा सम्बन्धी चुनौती तथा समस्याहरू तथा समाधानका उपायहरू

चुनौती तथा समस्याहरू

- एकल बिन्दु सेवा केन्द्रको अध्यागमन डेस्कमा भिसा सिफारिसको कागजात सहित ढिलो गरी निवेदन प्राप्त हुने गरेको ।
- नेपालमा बस्ने प्रयोजनको लागि मात्र Business visa लिने गरिएको गुनासो ।
- कर छल्न सक्ने सम्भावना, अधिकांशले Zero tax clearance report पेश गर्ने गरेको ।
- Business visa लिएर धर्म प्रचारप्रसार जस्तो क्रियाकलापमा संलग्न भएको गुनासो प्राप्त भएको ।
- जासुसी तथा Cyber crime जस्ता गैरकानुनी क्रियाकलापमा संलग्न हुन सक्ने ।
- नियमित monitoring part कमजोर रहेको। जस्तै Tourist visa मा बसी व्यापार व्यावसाय सञ्चालन गरेको भन्ने गुनासो सुन्ने गरिएको ।

समाधानको उपाय

- सिफारिस गर्ने जिम्मेवारी भएका उद्योग विभाग, वाणिज्य विभागबाट समयमै एकल बिन्दु सेवा केन्द्रमा

समयमा सिफारिस गर्ने व्यवस्था मिलाउने । Timeline check : How much time does it check to clear a file.

- विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका २०७५ अनुसार विदेशीहरूको सुक्ष्म अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- जुन प्रयोजनका लागि भिसा जारी गरिएको छ सो अनुसार नगरेको पाइएमा कानुनी दायरामा ल्याउने ।
- Regular monitoring पक्ष प्रभावकारी बनाउने ।
- निरन्तर zero tax पेश गर्ने उद्योग तथा व्यवसायहरूलाई निगरानी गर्ने ।
- गैरकानुनी क्रियाकलापमा संलग्न भएकाहरूलाई अध्यागमन कानुन बमोजीम कडा भन्दा कडा कारवाही गर्ने ।

व्यावसायिक भिसाको देशगत विवरण:

तलको तालिकामा विगत ३ वर्षमा व्यावसायिक भिसा जारी भएको संख्या देखाएको छ । भारत बाहेक अन्य लगानी गर्ने राष्ट्रको लागि लगानीकर्ता वा तीनका प्रतिनिधि वा व्यवसायको दक्ष कामदारको रूपमा स्वीकृति पछि business/working visa मा रहनेहरूलाई भिसा वितरणको संख्या हेर्दा सन् २०१७ मा ३६६७, २०१८ मा ३९५१ र २०१९ मा ४४६१ संख्यामा जारी भएको देखिन्छ । विगत ३ वर्षको तथ्याङ्कलाई हेर्दा नेपालमा विदेशी लगानी गर्ने प्रमुख राष्ट्रहरूमा क्रमश चीन, दक्षिण कोरिया, अमेरिका, जापान लगायतका देशहरू रहेका छन् ।

S.N	2017		2018		2019	
	Country	Issued Visa	Country	Issued Visa	Country	Issued Visa
1	China	1579	China	1827	China	2713
2	South Korea	541	South Korea	658	South Korea	484
3	USA	426	USA	461	USA	388
4	Japan	130	Japan	140	Japan	121
5	Britain	88	France	66	British	51
6	Australia	76	German	53	French	51
7	Turkey	64	Britain	51	German	48
8	Canada	53	Australia	49	Australian	47
9	France	50	Bangladesh	46	Myanmar	45
10	Malaysia	50	Malaysia	44	Malaysia	44
11	Philippines	48	Canada	36	Bangladesh	37

S.N	2017		2018		2019	
	Country	Issued Visa	Country	Issued Visa	Country	Issued Visa
12	Bangladesh	47	Mexican	36	Mexico	28
13	Netherlands	37	Philippines	33	Dutch	25
14	Singapore	35	Turkey	31	Canada	23
15	Switzerland	34	Belgium	30	Turkey	22
16	Russia	31	Russia	26	Netherlands	19
17	Sweden	29	Netherlands	23	Philippines	19
18	Germany	28	Poland	21	Brazil	18
19	Belgium	26	Switzerland	20	Singapore	16
20	Tajikistan	23	Sweden	19	Russia	15
21	Others	272	others	282	others	248
22	total	3667	total	3952	total	4462

उपसंहार

नेपाल जस्तो लगानीको प्रचुर सम्भावना भएको तर न्युन लगानी प्राप्त गरेको भूपरीवेष्ठित मुलुकको लागि विदेशी लगानी आकर्षण गर्ने दुईवटा रणनीति हुन्छन् । पहिलो करको दर र प्रक्रियाबाट आकर्षण गर्ने, दोश्रो Doing Business Indicator का सूचकहरूको सुधार गर्ने । अध्यागमनबाट जारी गरीने व्यावसायिक भिसाको दोश्रो पक्षको सुधार सँग सम्बन्धित छ । एकल बिन्दु सेवा केन्द्रको स्थापना, Nepali Port सफ्टवेयर र शीघ्र सेवा दिने अभियानको फलस्वरुप भिसा जारी गर्ने प्रक्रियामा सरलीकरण भएको छ ।

अध्यागमन विभाग, गैरपर्यटक शाखाबाट हुने भिसा सम्बन्धी सेवा प्रवाह

चुडाराज न्यौपाने
निर्देशक, अध्यागमन विभाग

नेपाल भित्र विदेशीहरूको प्रवेश, उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित एवं नियन्त्रण गर्न तथा नेपाली नागरिकहरूको नेपाल भित्रको आगमन र विदेश प्रस्थानलाई व्यवस्थित गर्न अध्यागमन ऐन, २०४९; अध्यागमन नियमावली, २०५१, अध्यागमन कार्यविधि, २०६५ का अलवा नेपाल सरकार मन्त्रिपरीषद्, नेपाल सरकार गृह मन्त्रालय र स्वयं अध्यागमन विभागका विभिन्न समयका निर्णयहरू कार्यान्वयनका अवस्थामा रहेका छन् ।

अध्यागमन ऐन, २०४९ तथा अध्यागमन नियमावली, २०५१ ले अध्यागमन सम्बन्धी विद्यमान कानुनी व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी र अधिकार विभागका महानिर्देशकलाई दिएको देखिन्छ। मूलतः विभागका महानिर्देशकबाट प्रत्यायोजित अधिकार तथा अन्य उपलब्ध कानुनी अधिकारका आधारमा विभागका निर्देशक र अन्य कर्मचारीहरूले अध्यागमन सम्बन्धी कानुनको प्रयोग गर्ने गर्दछन ।

अध्यागमन विभागले पर्यटक, गैरपर्यटक, व्यावसायिक र अन्य प्रकारका भिसाहरू जारी गर्दै आएको छ। यस लेखमा अध्यागमन विभागको गैरपर्यटक शाखाबाट गैरपर्यटक भिसा सम्बन्धी हुने सेवा प्रवाहका मूलमूल विषयहरू मात्र चर्चा गर्ने प्रयास गरिएको छ । गैरपर्यटक शाखाबाट देहाय बमोजिमका भिसा सम्बन्धी सेवाहरू प्रवाहित हुने गरेका छन् ।

१) नाताका आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Relation visa)
२) वैवाहिक आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Marriage visa)
३) पत्रकारिताका आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Press visa)
४) कामको प्रयोजनका लागि प्रदान गरीने कामदार प्रकृतिका गैरपर्यटक भिसा (Working visa)
५) अस्थायी गैरपर्यटक भिसा (Temporary visa)
६) अध्ययन भिसा (Study visa)
७) गैरआवासीय नेपाली भिसा (Non Resident Nepalese visa)
८) आवासीय भिसा (Residentialvisa)

अध्यागमन ऐन तथा नियमावलीहरूमा गैरपर्यटक भिसालाई एकमुष्ट रूपमा सम्बोधन गरिएको छ। अध्यगमन नियमावली, २०५१ को नियम ८, नियम १२ र अध्यागमन कार्यविधि, २०६५ मा उल्लिखित वर्गीकरणलाई आधार मानी अध्यागमन विभागबाट उक्त प्रकारका भिसाहरू चलनचल्तीमा ल्याइएको पाइन्छ ।

१. नाताका आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Relation visa)

यो भिसा विभागबाट जारी गरीने गैरपर्यटक भिसामध्ये संख्याका हिसाबले अधिक वितरण हुने भिसा हो । यो भिसालाई २ प्रकारमा विभाजन गर्न सकिन्छ :

- जन्मको ३ पुस्ता भित्रको नाताका आधारमा प्रदान गरीने भिसा ।
- वैवाहिक कारणबाट नाता सृजना भई श्रीमान् श्रीमतीका अन्य नातालाई प्रदान गरीने भिसा ।

विदेशी राहदानी बाहक व्यक्ति नेपाली नागरिकको Blood Relation को ३ पुस्ताभित्रको नातेदार भए यस किसिमको भिसा प्रदान गरिन्छ । यो भिसा प्राप्त गर्न मूलरूपमा राहदानी बाहक र उसको भिसा सिफारिस/सनाखत गर्ने नातेदार बिच स्थानीय तहबाट नाता प्रमाणित भएको प्रमाणपत्र तथा नेपाली नागरिकको नागरिकताको प्रमाणपत्र आवश्यकता पर्दछ । पछिल्ला दिनहरूमा यो भिसा प्रदान गर्दा नाता प्रमाणित प्रमाणपत्रलाई अर्को कुनै एक डकुमेन्टले अनिवार्य रूपमा पुष्ट्याइँ गर्नुपर्ने प्रावधान समेत राखिएको छ । यो भिसाका लागि भिसा शुल्क प्रति महिना दश अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने व्यवस्था रहेको छ । तर अमेरिकी राहदानी बाहक बाहेक अन्य देशका १० वर्ष उमेर मुनिका राहदानी बाहक व्यक्तिहरूलाई निशुल्क भिसा प्राप्त हुन्छ ।

नेपाली नागरिकसँग वैवाहिक सम्बन्धका कारणले नाता कायम भएका विदेशी श्रीमान् वा श्रीमतीका ३ पुस्ता भित्रका नातेदारहरूले पनि नाता भिसा प्राप्त गर्दछन । यसका लागि वैध निकायमा भएको विवाह दर्ताको प्रमाणपत्रका अलवा नाता कायम हुने प्रमाणित कागजात आवश्यकता पर्दछ । यस किसिमको भिसाका लागि भिसा शुल्क प्रति महिना पच्चीस अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने व्यवस्था रहेको छ ।

नाता भिसा प्राप्त गर्ने आधार प्रष्ट भए पनि यो भिसा प्राप्त गर्न पेश गरीने कागजातहरू फर्जी हुने सम्भावना पनि प्रवल रहेको देखिन्छ । यस अर्थमा यो भिसा प्रदान गर्दा नाता प्रमाणित प्रमाणपत्रको अलवा अन्य कुनै एक थप पुष्ट्याइँको कागजात माग गरिएकोमा यस व्यवस्था प्रति केही सेवाग्राहीको असन्तुष्टि रहेको देखिन्छ । कुनै विदेशी नाता भिसामा नेपाल बस्न नसक्ने स्थिति भएमा उसले सामान्यतः पर्यटक भिसामा बस्नुपर्ने हुन जान्छ । यी दुई भिसाको शुल्कमा ठुलो अन्तर रहेको र अन्यथा कागजात पेश भई राजश्व फरक पर्ने स्थिति आएमा त्यो गम्भीर त्रुटिको विषय हुने भएकाले यस सम्बन्धमा सेवाग्राहीको असन्तुष्टि तत्काल सम्बोधन हुन सक्ने देखिदैन । यसका अलवा सनाखत गर्ने व्यक्ति सशरीर उपस्थित हुन नचाहने, केही स्थानीय तहहरूले विदेशी बच्चा र नेपाली आमाबाबुको जन्मदर्ता नगरीदिने जस्ता समस्याहरू पनि यस भिसा अन्तर्गत रहेको देखिन्छ ।

२. वैवाहिक नाताका आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Marriage visa)

नेपाली नागरिकसँग विवाह गरेका विदेशी पुरुष वा महिलालाई वैवाहिक नाता भिसा प्रदान गर्ने गरिन्छ । यसका लागि जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा जिल्ला अदालतबाट जारी भएको विवाह दर्ता प्रमाणपत्र वा

विदेशमा दर्ता भएको विवाहको हकमा नेपालस्थित सम्बन्धित नियोग (Embassy/Consulate) वा नेपाल हेर्ने अन्य देशमा रहेको सम्बन्धित विदेशी नियोग (Embassy/Consulate) वा विवाह गरेको देशमा रहेको नेपाली राजदूतावासबाट विवाह प्रमाणित भएको आधिकारिक प्रमाण/पत्रका साथ नेपाली श्रीमान वा श्रीमतीको नागरिकताको प्रमाणपत्रलाई मूल कागजात मानी वैवाहिक नाता भिसा जारी गरिन्छ । वैवाहिक भिसाका लागि श्रीमान श्रीमती दुवै जना विभागमा उपस्थित भई सनाखत गर्नुपर्ने हुन्छ । नेपाली श्रीमान्/श्रीमतीको मृत्यु भएको वा विशेष कारणबाट विभागमा उपस्थित हुन नसके निजको सासू/ससुरा बालिग छोरा/छोरी देवर/जेठाजुको सनाखतका आधारमा समेत वैवाहिक भिसा प्रदान गरिन्छ। पहिलोपटक वैवाहिक भिसा प्रदान गर्दा विवाहको प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने निकायमा लिखित पत्राचार गरी भेरिफाई गर्ने र पहिलो पटकका लागि ६ महिनाको अवधिलाई मात्र भिसा जारी गरिन्छ । वैवाहिक भिसाका लागि भिसा शुल्क प्रति महिना पन्ध्र अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने व्यवस्था रहेको छ । तर विदेशी सम्बन्धी नियमावली, २०३२ बमोजिम नेपाली पुरुषसँग विवाह गरी नाता कायम भएका विदेशी महिलालाई वैवाहिक सम्बन्ध कायम रहेसम्म भिसा दस्तुर नलाग्ने व्यवस्था छ ।

वैवाहिक भिसाका सम्बन्धमा पनि केही समस्या रहेका छन् । स्थानीय तहबाट हुने विवाह दर्ता प्रमाणपत्रलाई वैवाहिक भिसाका लागि प्राथमिक प्रमाण मानिएको छैन । केही वर्ष अगाडि विवाह भई जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट विवाह दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरिसकेकोमा हाल अभिलेख माग गर्दा केही जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट अभिलेख प्राप्त हुन नसकी विवाह दर्ता प्रमाणपत्रलाई प्रमाणको रूपमा लिन नसकिएको अवस्था समेत रहेको छ । यसका अलवा केही नियोग (Embassy/Consulate) बाट प्राप्त विवाह दर्ताको प्रमाणपत्रको भाषा तत्काल अनुवाद हुन नसक्ने तर सेवाग्राहीले भिसाको लागि हतारो गर्ने जस्ता समस्या समेत देखिएको छ ।

३. पत्रकारिताका आधारमा प्रदान गरीने गैरपर्यटक भिसा (Press visa)

नेपाल सरकार सूचना तथा प्रशारण विभागबाट जारी भएको प्रेस प्रतिनिधि प्रमाणपत्र र सोही विभागको सिफारिसका आधारमा विदेशी पत्रपत्रिका तथा समाचार समितिमा काम गर्ने सञ्चारकर्मीहरू र उनीहरूसँग नाता प्रमाणित हुने कागजातका आधारमा आश्रित परीवारलाई प्रेस भिसा उपलब्ध गराइन्छ । प्रेस भिसाका लागि भिसा शुल्क प्रतिमहिना पन्ध्र अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने व्यवस्था रहेको छ । नेपाल सरकार र संयुक्त राज्य अमेरिकावीच भिसा पारस्पारिकताका (Reciprocity) सम्बन्धमा भएको सम्झौता अनुसार बहुप्रवेशी प्रेस भिसाको ५ वर्ष अवधिका लागि एक सय साठी अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा शुल्क लाग्ने व्यवस्था रहेको छ ।

प्रेस भिसाका सम्बन्धमा पेचिला समस्या देखिएको छैन । अध्यागमन नियमावली, २०५१ मा सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयबाट प्राप्त सिफारिसका आधारमा प्रेस भिसा उपलब्ध गराउने व्यहोरा उल्लेख भए पनि सूचना तथा प्रसारण विभागको सिफारिसकै आधारमा दिने गरिएको छ :

कामका प्रयोजनका लागि प्रदान गरीने कामदार प्रकृतिका गैरपर्यटक भिसा (Working visa)

अध्यागमन ऐन, २०४९ तथा अध्यागमन नियमावली, २०५१ ले कामदार भिसा भनी छुट्टै प्रकृतिको भिसाको परीकल्पना गरेको छैन । नियमावलीको नियम ८ मा देहाय बमोजिमका विदेशीहरूलाई कामदार प्रकृतिका गैरपर्यटक भिसा उपलब्ध गराउन सकिने व्यहोरा उल्लेख गरिएको छ ।

- विदेशी मित्रराष्ट्रका सरकारी संस्थाबाट खर्च व्यहोर्ने गरी नेपाल सरकारको स्वीकृति प्राप्त सामाजिक वा आर्थिक विकासका कार्यमा संलग्न
- नेपाल स्थित विदेशी नियोगद्वारा सञ्चालित संस्थामा काम गर्नका लागि सिफरिस प्राप्त
- कुटनीतिक वा औपचारिक भिसा प्राप्त विदेशी परीचारकको रूपमा काम गर्ने
- अन्तर्राष्ट्रिय हवाई संस्थामा काम गर्ने
- विदेशी आयातकर्ताहरू
- उद्योग तथा व्यवसायको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न आएका
- समूहगत रूपमा पर्यटकहरूलाई नेपाल भ्रमण गर्न ल्याउने टोली नेता
- समाज कल्याण परीषद् वा सम्बन्धित मन्त्रालयसँग सम्पन्न सम्झौता बमोजिम गैरसरकारी संस्थामा कार्य गर्न आएका
- सरकारी वा गैरसरकारी स्तरमा सम्पन्न सम्झौता अनुसार काम गर्न आएका
- नेपाल सरकारले उपयुक्त ठहऱ्याएका विदेशीहरू ।

यस किसिमको भिसाका लागि मूलतः ३ वटा कागजात हेरिन्छ ।

सम्बन्धित मन्त्रालय विभाग बोर्डको सिफारिस । ३ महिना भन्दा बढी अवधिका लागि गृह मन्त्रालयको कार्य सहमति (तर हवाई संस्थामा काम गर्ने कामदारको लागि आवश्यक नपर्ने) । श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा विभागको श्रम स्वीकृति ।

यसका अलवा कम्पनी/फर्म, भ्याट/प्यान दर्ताको प्रमाणपत्र करचुक्ताको प्रमाणपत्र नेपाल सरकार वा सरकारी संस्थासँग गरेको सम्झौता समेत माग गरिन्छ । यस किसिमको भिसा प्राप्त गर्ने आवेदकको आश्रित परीवारले समेत आश्रित भिसा पाउन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यस भिसाका लागि भिसा शुल्क पनि अवस्था अनुसार फरक फरक रहेको देखिन्छ ।

- नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व रहेको संस्थासँग ठेक्कापट्टामा काम गर्न स्वीकृत प्राप्त वा १९८९ भन्दा अघि देखि नेपालमा कुनै कारोबार गरी बसेका चिनियाँ नागरिकलाई प्रति महिना बीस अमेरिकी डलर बराबरको विदेशी मुद्रा ।
- नेपाल सरकारको कार्यालय वा आयोजनामा प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न भई कार्यरत हुने विदेशी र तिनका आश्रित परीवारलाई प्रति महिना तीस अमेरिकी डलर बराबरको विदेशी मुद्रा ।
- दातृराष्ट्र र नेपाल सरकारवीच सम्झौता भई दातृराष्ट्रको प्रत्यक्ष लगानीमा सञ्चालित गैरसरकारी संस्थामा कार्यरत विदेशी र तिनका आश्रित परीवारलाई प्रति महिना पचास अमेरिकी डलर बराबरको विदेशी मुद्रा ।

- अन्य विदेशीलाई प्रति महिना पचहत्तर अमेरिकी डलर बराबरको विदेशी मुद्रा ।
- नेपाल सरकार र संयुक्त राज्य अमेरिकाविच भिसा पारस्पारिकताका (Reciprocity) सम्बन्धमा भएको सम्झौता अनुसार बहुप्रवेसी कामदार भिसाको ३ वर्ष अवधिका लागि एक सय नब्बे अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा ।

यस किसिमको भिसा जारी गर्दा केही समस्याहरू देखिने गरेका छन् । भिसा जारी गरीने आधारहरूमा केही समानता जस्तो देखिन जाने भए पनि भिसा शुल्क फरक फरक रहेको परीप्रेक्ष्यमा शुल्क निर्धारणमा यदाकदा समस्या हुने समेत गरेको देखिन्छ। यसैगरी अर्थ मन्त्रालयको प्रस्तावका आधारमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को निर्णय अनुसार दातृनिकायहरूसँग विभिन्न समयमा भएका वित्तीय सम्झौताहरूमा प्रवेशाज्ञाका सम्बन्धमा छुट्टै कुनै व्यवस्था नभए पनि सबै प्रकारका कर महसुल छुट दिने भनी उल्लेख भएकोमा विज्ञ कर्मचारी परामर्शदाता स्वयंसेवकलाई निःशुल्क प्रवेशाज्ञा उपलब्ध गराउने भनी उल्लेख भएको पाइन्छ । तर केही सम्झौताहरूमा छुट दिएको हो होइन भनी एकिन गर्न नसकिने, नेपाल सरकारले सम्झौता गरेको संस्थाले अर्को संस्थासँग सम्झौता गरी विदेशी कामदार ल्याई शुल्क छुटका लागि अनुरोध गर्ने गरेको समेत अवस्था छ । यसैगरी कुटनीतिक वा औपचारिक भिसा प्राप्त व्यक्तिको परीचारक वा नेपाल स्थित विदेशी नियोग संयुक्त राष्ट्रसंघका संगठनहरू, अन्तर्राष्ट्रिय संगठनहरूमा काम गर्ने कर्मचारीले श्रम स्वीकृति नलिइकन कन्सुलर विभाग मार्फत् सशुल्क वा निशुल्क भिसाका लागि सिफरिस भई आउने र सोही सिफारिसका आधारमा भिसा जारी गर्नुपर्ने अवस्था रहेको पाइन्छ ।

४. अस्थायी गैरपर्यटक भिसा (Temporary visa)

अध्यागमन नियमावली, २०५१ को नियम २४ मा अस्थायी भिसाको प्रावधान रहेको छ । जस अनुसार अध्ययन भिसा, गैरपर्यटक भिसा र व्यावसायिक भिसाका लागि सिफारिस गर्न समय लाग्ने भएमा सम्बन्धित मन्त्रालयले सोही व्यहोरा जनाई बढीमा ३ महिना सम्मका लागि अस्थायी रूपमा अध्ययन भिसा, गैरपर्यटक भिसा र व्यावसायिक भिसा जारी गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । यसैगरी नेपाली नागरिकसँग वैवाहिक सम्बन्ध भई विवाह दर्ताको प्रमाणपत्र पेश गर्न समय लाग्ने भनी सम्बन्धित मुलुकको अधिकारी वा दूतावासले सिफारिस गरेमा बढीमा ३ महिना सम्मका लागि गैरपर्यटक भिसा जारी गर्न सकिने अवस्था छ । अस्थायी भिसाका लागि भिसा शुल्क प्रति महिना पचहत्तर अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने व्यवस्था रहेको छ ।

यस भिसाका सम्बन्धमा पनि खासै समस्या रहेको देखिन्न । अध्ययन भिसा, गैरपर्यटक भिसा र व्यावसायिक भिसाका लागि सिफारिस गर्न समय लाग्ने भएमा सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा यो भिसा जारी हुने र गैरपर्यटक भिसाको क्षेत्र अलि व्यापक रहेकाले यस्तो भिसाका लागि सिफारिस गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालयले आवेदकको वास्तविक समस्यालाई एकीन गरेर मात्र सिफारिस गर्नुपर्ने अन्यथा भिसाको दुरुपयोग हुन सक्ने देखिन्छ ।

५. अध्ययन भिसा (Study visa)

नेपाल सरकारको स्वीकृति प्राप्त नेपालको कुनै शिक्षण संस्थामा अध्ययन, अध्यापन वा अनुसन्धान गर्न आउने विदेशीहरू र तिनका परीवारलाई अध्ययन भिसा दिने व्यवस्था रहेको छ । यस भिसाका लागि मूल रूपमा शिक्षा मन्त्रालयको सिफारिस, सोही मन्त्रालयको निर्णयको छाँयाप्रति तथा सम्बन्धित शिक्षण संस्थामा भर्ना भएको रसिद/भौचर आवश्यक पर्दछ । अध्ययन उपाधि पाउने (Academic) वा उपाधि नपाउने (Non Academic) दुवै हुन सक्दछ । यसैगरी अध्यापन सरकारी कोटमा वा निजी प्रयासमा दुवै हुन सक्दछ । अनुसन्धानात्मक अध्ययन भिसा (Research visa) का लागि सम्बन्धित विश्वविद्यालयबाट अनुसन्धान प्रस्ताव स्वीकृत भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्दछ । नेपाल सरकार वा सरकारी निकायको सम्झौता भएकोमा बाहेक अध्यापन (Teaching) भिसामा रहँदा गृह मन्त्रालयको कार्य सहमति तथा श्रम तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा विभागको श्रम सहमति आवश्यकता पर्दछ । नेपाल सरकारबाट प्राप्त छात्रवृत्ति अन्तर्गत वा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत वा दुई विश्वविद्यालय विच भएको सम्झौता अन्तर्गत वा सार्कका सदस्य राष्ट्रहरूबाट अध्ययन गर्न आउने वा माध्यमिक तहसम्म अध्ययन गर्न आउने विदेशी विद्यार्थी बाहेक आफूखुसी अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्न चाहने विदेशी बिद्यार्थीले नेपालमा रहदा एकैपटक वा दामासाहीमा न्यूनतम ३ हजार अमेरिकी डलर वा सो बरारबरको नेपाली मुद्रा र निजका आश्रित परीवारका हकमा वार्षिक २ हजार अमेरिकी डलर वा सो बराबरको नेपाली मुद्रा खर्च गर्न सक्ने आधिकारिक श्रोत वा स्थानीय बैंङ्कमा सोको मौज्दात पेश गर्नु पर्दछ । अध्ययन भिसा सामान्यत: एक वर्षको हुने र आवश्यकता अनुसार नवीकरण हुने गर्दछन् ।

अध्ययन भिसाको शुल्क देहाय बमोजिम रहेको छ :

सि.नं.	विवरण	भिसा शुल्क
1	Non Academic Study and Dependents (language, music, art training and other short courses)	$75 per month
2	Academic study and dependents (degree courses)	$30 per month
3	Teaching & Research	$50 per month
4	Maldives Students	$25 per year
5	Pakistani and Srilankan Students	Free
6	Bangladesh Students	$15 per month
7	Bhutani Students	$10 per month
8	NRN Study Visa (Special for NRN of Thailand and Myanmar)	$25 per year
9	Study Visa Under reciprocity with US Government	$360 for 5 years

यसका साथै नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाट निर्णय भई विभिन्न विश्वविद्यालयमा अध्यापन गर्ने शिक्षकहरूका

लागि निःशुल्क भिसा जारी हुन निश्चित कोटा निर्धारण भई आउने र सोही बमोजिम भिसा जारी हुने गरेको छ ।

सरकारी वा निजी शिक्षण संस्थाहरूमा सम्झौता नगरी स्वयंसेवकका रूपमा अध्यापन गर्न आउने शिक्षकहरूको हकमा निजहरूले गृह मन्त्रालयको कार्य सहमति र श्रम तथा सुरक्षाजन्य विभागको श्रम सहमति लिन नचाहने र यस सम्बन्धमा यदाकदा समस्या उत्पन्न हुने गरेको छ ।

यसका अलवा नेपाल सरकार र संयुक्त राज्य अमेरिका बिच भिसा पारस्पारिकताका (Reciprocity) सम्बन्धमा भएको सम्झौता अनुसार ५ वर्षको अध्ययन भिसाका लागि ३६० अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा भिसा शुल्क लिनुपर्ने हुन्छ । तर छोटो अवधिको उपाधि नपाउने अध्ययनका लागि आउने विद्यार्थीहरूले ३६० अमेरिकी डलर तिर्न नचाहेमा वा ५ वर्ष नेपाल बस्ने अध्ययन योजना पेश गर्न नसकेको स्थितिमा भिसा पारस्पारिकताका (Reciprocity) बमोजिम भिसा जारी गर्ने वा नियमित खालको अध्ययन भिसा जारी गर्ने भन्ने विषयमा द्विविधा समेत रहने गरेको छ ।

६. गैरआवासीय नेपाली भिसा (Non Resident Nepalese visa)

विदेशमा बसोबास गर्ने नेपाली मूलका विदेशीले नेपालमा बसोबास गर्न वा व्यापार व्यवसाय गर्न चाहेमा निज र निजको परीवारलाई गैरआवासीय नेपाली भिसा दिन सकिने व्यवस्था अध्यागमन नियमावली, २०५१ को नियम १०क मा व्यवस्था गरिएको छ । यस किसिमको भिसा दस्तुर वहुप्रवेशी भिसाका लागि वार्षिक एक सय अमेरिकी डलर बराबरको नेपाली मुद्रा लाग्ने भनी अध्यागमन नियमावलीमा तोकिएको भए पनि गैरआवासीय नेपाली सम्बन्धी नियमावली, २०६६ बमोजिम गैरआवासीय नेपाली परीचयपत्र लिएका व्यक्तिहरूलाई निःशुल्क भिसा जारी गर्ने गरिएको छ । यसैगरी पहिलोपटक गैरआवासीय नेपाली भिसा मन्त्रालयबाट जारी गर्ने व्यवस्था भए पनि यस किसिमको भिसा विभागबाटै जारी हुँदै आएको देखिन्छ । गैरआवासीय नेपालीका आश्रित परीवारलाई भिसा शुल्कका विषयमा अध्यागमन नियमावलीमा कुनै व्यवस्था छैन । यसैगरी गैरआवासीय नेपालीले भिसा नियमित नगरी बसेमा भिसा दस्तुर नलाग्ने विदेशी सरह अध्यागमन ऐन, २०४९ को दफा १० (४) बमोजिम जरिवाना गर्ने वा अध्यागमन नियमावली, २०५१ को नियम अनुसूची ९ को १४ मा व्यवस्था भए बमोजिम दस्तुर लिने हो द्विविधा हुने स्थिति छ ।

७. आवासीय भिसा (Residential visa)

अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा ख्याति प्राप्त व्यक्ति, नेपालको आर्थिक सामाजिक समुन्नतिमा विशेष योगदान पुऱ्याउने व्यक्ति, नेपालको औद्योगिक व्यवसायमा कम्तिमा १ लाख अमेरिकी डलर वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा एकैपटक लगानी गर्नसक्ने व्यक्ति र कुनै व्यवसाय नगरी नेपालमा जीवनयापन गर्न चाहने व्यक्ति र तिनका परीवारलाई आवासीय भिसा दिन सक्ने व्यवस्था छ । यसका लागि औद्योगिक व्यवसायमा लगानी गर्न चाहने व्यक्ति बाहेक अन्य किसिमको विदेशीलाई आवासीय भिसा सिफारिस गर्न विदेशीले पेश गरेको निवेदन

सहित नियोगले परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत् अध्यागमन विभागमा पठाउनुपर्छ । नेपालमा कुनै व्यवसाय नगरी जीवनयापन गर्न चाहने विदेशीले एकमुष्ट वार्षिक बीस हजार अमेरिकी डलर वा सो बराबरको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा नेपालमा खर्च गर्ने स्रोत प्रमाणित हुने कागजात पेश गर्नु पर्नेछ । पहिलो एक वर्षको आवासीय भिसा गृह मन्त्रालयको स्वीकृतिमा अध्यागमन विभागले जारी गर्न सक्दछ । नवीकरण भने विभागबाटै हुन सक्ने व्यवस्था छ । आवासीय भिसाको लागि छुट्टै भिसा शुल्कको व्यवस्था नभएकोले अन्य विदेशीलाई लाग्ने भिसा शुल्क प्रति महिना पचहत्तर अमेरिकी डलर बराबरको विदेशी मुद्रा लिइन्छ ।

यसका अतिरिक्त नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयको २०७६।८।१२ को निर्णयानुसार अध्यागमन नियमावली २०५१ को नियम ५(१) को खण्ड (क देखि ङ) सम्मका औपचारिक भिसा कन्सुलर सेवा विभागको सिफारिसमा अध्यागमन विभागबाटै जारी गर्न सक्ने गरी निर्णय भएको छ । जस अनुसार विभिन्न वर्गका औपचारिक भिसा प्राप्त गर्ने पदाधिकारीहरूलाई कन्सुलर सेवा विभागले निःशुल्क वा सशुल्क भिसा उपलब्ध गराउन गरेको सिफारिसका आधारमा अध्यागमन विभागबाट भिसा जारी हुँदै आएको अवस्था छ । हालका केही अभ्यासहरूलाई हेर्दा कन्सुलर सेवा विभागबाट निःशुल्क भिसाका लागि सिफारिस भई आएका केही राहदानी बाहकको भिसा अध्यागमन विभागका दृष्टिकोणमा सशुल्क हुनुपर्ने भई यदाकदा द्विविधा उत्पन्न हुन गएको देखिन्छ । अतः यस किसिमका औपचारिक भिसा जारी हुने सम्बन्धमा दुवै विभागका पदाधिकारी बीच यथोचित र निरन्तर छलफल हुनु आवश्यक देखिएको छ ।

यसरी अध्यागमन विभागको गैरपर्यटक शाखाबाट उपर्युक्त प्रकरणहरूमा उल्लिखित भिसा सम्बन्धी सेवाहरू प्रवाह हुने गरेको छ । फरक फरक किसिम (Category) का भिसा सम्बन्धी कार्यहरू गर्नुपर्ने, एउटै किसिम भित्र पनि व्यक्तिका फरक फरक समस्या हुने, अध्यागमन ऐन कानुनहरूले सीमित विषयहरूमा मात्र सम्बोधन गरेको हुने, भिसा सम्बन्धी प्रत्येक क्रियाकलाप राजश्वसँग गासिएको हुने जस्ता कारणहरूले गैरपर्यटक भिसा जारी गर्ने विषय संवेदनशील र यदाकदा चुनौतीपूर्ण समेत रहेको देखिन्छ । कानुन र कार्यविधिहरूमा समसामयिक सुधार, जारी भिसाको सदुपयोग दुरुपयोगका सम्बन्धमा निरन्तर अनुगमन, सम्बन्धित सबै निकायहरूसँग सुझबुझपूर्ण समन्वय, कार्यालयको अभिलेखन प्रणाली एवं कार्यप्रणालीमा सूचना प्रविधिको अधिकतम आबद्धता जस्ता सुधारले सेवा प्रवाहमा थप चुस्तता र सहजता आउने कुरामा विश्वास गर्न सकिन्छ ।

नेपालमा अध्यागमन प्रशासन : सुधारको प्रयास र अबको मार्गचित्र

रामचन्द्र तिवारी
निर्देशक, अध्यागमन विभाग

१. पृष्ठभूमि

अध्यागमन तथा सीमा नियमन मुलुकको सार्वभौम शक्ति (Sovereign Power) अभ्यासको महत्त्वपूर्ण कडी हो । नेपालमा अध्यागमन नियमनको कानुनी इतिहास त्यति लामो छैन । पहिलो पटक २०१५ सालमा विदेशी सम्बन्धी ऐन जारी गरी नेपालको सीमाभित्र प्रवेश गर्ने विदेशीको नियमन गर्न थालिएको पाइन्छ । वि.सं. २०४६ सालसम्म सिमानाका स्थित प्रहरी एकाइहरूले नै अध्यागमन नियमनको कार्य गर्दै आइरहेकोमा २०४६ सालमा अध्यागमन विभागको स्थापना गरी अध्यागमन प्रशासन सञ्चालन भइरहेको छ ।

अध्यागमन ऐन २०४९ र नियमावली २०५१ अनुसार नेपालभित्र विदेशीहरूको प्रवेश, उपस्थिति र प्रस्थानलाई नियमित एवं नेपाली नागरिकहरूको प्रस्थान र आगमनलाई व्यवस्थापन गर्ने अध्यागमन प्रशासनको प्रमुख जिम्मेवारी हो । यसका अतिरिक्त अध्यागमन अपराध नियन्त्रण गर्ने र निषेधित क्षेत्रमा पदयात्रा अनुमतिपत्र जारी गर्ने कार्य अध्यागमन विभागको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछन् । हाल अध्यागमन विभाग र मातहतका १३ वटा अध्यागमन कार्यालयहरू मार्फत् अध्यागमन प्रशासन सञ्चालन भइरहेको छ भने विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूले समेत अध्यागमन कानुन अनुसार नेपालको भिसा जारी गर्ने कार्य गर्दै आइरहेका छन् ।

अध्यागमन तथा सीमा नियन्त्रणको विषय राष्ट्रिय सुरक्षासँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित हुनुका साथै मुलुकको अन्तर्राष्ट्रिय छवि र सम्बन्धसँग जोडिएको विषय पनि हो । अध्यागमन नियमनको विषय अन्तर्सम्बन्धित भएकाले यसमा गृह प्रशासनका अतिरिक्त श्रम तथा रोजगारको क्षेत्र, पर्यटन र उद्योग वाणिज्य क्षेत्र लगायतको प्रत्यक्ष र अन्य धेरै विषय क्षेत्रहरूको परोक्ष संलग्नता रहेको हुन्छ । सिमापार सङ्गठित अपराध, मानव बेचबिखन तथा लागु औषध ओसारपसार, मुद्रा निर्मलीकरण, आपराधिक र आतङ्कवादी गतिविधि नियन्त्रण एवं शरणार्थी तथा आप्रवाशन नियमन जस्ता विषयहरू अध्यागमन प्रशासनको प्रभावकारितासँग अन्तरनिर्भर रहन्छन् ।

विश्वव्यापीकरण र प्रविधिको विस्तारसँगै अध्यागमन तथा सीमा नियमनमा नयाँनयाँ चुनौतीहरू थपिएका छन् । अध्यागमन नियमन र स्वतन्त्र आवगमन एवं पर्यटन प्रवर्द्धनका बिच कुशल संयोजन (Right Balance)

कायम गरी राष्ट्रिय सुरक्षा र हितको प्रवर्द्धन गर्ने विषय अध्यागमन प्रशासनका लागि चुनौतीको रूपमा रहेको छ । यस लेखमा नेपालको अध्यागमन प्रशासनको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण, सुधारका प्रयासहरू र आगामी रणनीतिहरूका बारेमा सङ्क्षेपमा चर्चा गरिनेछ ।

२. नेपालको अध्यामगन प्रशासनको वर्तमान अवस्था

अध्यागमन प्रशासनमा सुधार र आगामी कार्यदिशाको चर्चा गर्नुअगाडि वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण अनिवार्य रहन्छ । वर्तमान अवस्थामा नेपालको अध्यागमन प्रशासनका सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीहरूलाई सङ्क्षेपमा तल उल्लेख गरिएको छ :

(क) सबल पक्षहरू (Strengths)

- नेपालको संविधानले भिसा तथा अध्यागमनलाई संघीय सरकारको एकल अधिकार सूचीमा राखेको छ । नेपालको संविधानमा रहेका राज्यका नीतिहरू अन्तर्गत राष्ट्रिय सुरक्षा र शासन सञ्चालन सम्बन्धी नीतिहरू र राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३ ले अध्यागमन प्रशासन सञ्चालनको लागि स्पष्ट नीतिगत मार्गदर्शन गरेका छन् ।
- अध्यागमन ऐन २०४९, नियमावली २०५१, अध्यागमन कार्यविधि २०६५ र विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशनका २०७५ लगायतमा कानुनी उपकरणले स्पष्ट कानुनी आधार र कार्यसञ्चालनको आधार तय गरेको छ ।
- सरकारको सुधारको प्राथमिकतामा परेको एवं नेपाल सरकार र गृह मन्त्रालयबाट नीतिगत मार्गदर्शन र स्रोतको उपलब्धता प्राप्त छ ।
- अध्यागमन प्रशासनले अहिले पनि वार्षिक करिब ४ अर्बको हाराहारीमा राजस्व सङ्कलन गरिरहेको छ ।
- विभाग र सिमानाकाहरूमा सङ्गठन संरचना र पूर्वाधार रहेको छ ।
- नयाँ अध्यागमन सूचना प्रणालीको विकाससँगै प्रविधिको प्रयोग र विकासको आधार तयार भएको छ ।
- सुधारका लागि प्रतिबद्ध नेतृत्व प्राप्त छ ।

(ख) कमजोर पक्षहरू (Weaknesses)

- सीमानाका स्थित अध्यागमन कार्यालयहरूको पूर्वाधार र क्षमता कमजोर रहनु ।
- बलियो अभिलेख व्यवस्थापन र खण्डीकृत तथ्याङ्कको अभाव रहनु ।
- नेपाली नागरिकहरूको विदेश प्रस्थान सम्बन्धमा स्पष्ट दृष्टिकोण र कार्यान्वयनमा एकरुपता अपनाउन नसक्दा कतिपय अवस्थामा हुने मनोगत निर्णयलाई पूर्ण रूपमा वस्तुगत बनाउन नसकिनु ।
- अध्यागमनको संवेदनशीलता अनुरुप काम गर्न सक्ने विशिष्टीकृत जनशक्तिको व्यवस्था नहुनु । कर्मचारीको छोटो समयमा भइरहने फेरबदलले क्षमता विकास हुन नसक्नु ।
- विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूमा अयागमन हेर्ने छुट्टै कर्मचारीको व्यवस्था नहुनु ।

- विदेशी नागरिकको नेपाल बसाइको Tracking नहुन र अनुगमनको लागि स्थापना गरिएका संयन्त्रहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न नसकिनु ।

(ग) अवसरहरू (Opportunities)

- अध्यागमन सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट समेत उच्च माग रहेको छ ।
- मिडिया र नागरिक स्तरसम्मको पहुँचको कारण सुधारका लागि दबाब र अनुकूल वातावरण छ ।
- अन्तर्राष्ट्रिय र क्षेत्रीय स्तरमा भएका आतङ्कवाद नियन्त्रण, मुद्रा निर्मलीकरण, लागुऔषध ओसारपसार एवं मानव तस्करी विरुद्धका महासन्धि, अभिसन्धि आदिले विकास गरेका मापदण्ड र सिफारिस कार्यान्वयन गर्नुपर्ने अवस्था हाम्रासामु रहेको छ ।
- अध्यागमन सुधार नेपाल सरकारको उच्च प्राथमिकता परेको छ ।
- नेपालमा पर्यटन आगमनको संख्या वर्षेनी बढिरहेको अवस्था छ ।
- सयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परीषद्, अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन सङ्गठन लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूका सिफारिस कार्यान्वयन गर्नुपर्ने अवस्था छ ।
- अध्यागमन ऐन पुनरावलोकनको क्रममा रहेको र सोही अनुसार नियमावली र कार्यविधिहरूमा परिमार्जन गरी अगाडि बढ्न सकिने अवस्था छ ।
- विगत वर्षदेखि नै अगाडि बढाइएको सुधार अभियानले तयार गरेको आधार र सरोकारवाला निकायहरूबिच स्थापना गरेको विश्वासको वातावरणको जगमा अगाडि बढ्ने आधार तयार भएको छ ।

(घ) चुनौतीहरू (Threats)

- दक्षिण तर्फको खुल्ला सिमाको दुरुपयोग गरी नेपाल प्रवेश गर्ने तेश्रो देशका नागरिकहरूको नियमन गर्नु ।
- विदेशी नागरिकको नेपाल बसाइको Tracking र अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने । त्यसका लागि होटल तथा आन्तरिक आवगमनका माध्यमसम्म अध्यागमन सूचना प्रणालीको पहुँच पुऱ्याउनु ।
- नक्कली कागजात, राहादानी तथा भिसाको पहिचान र नियन्त्रण गर्नु ।
- क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा देखा परेका द्वन्द्व र त्यसले ल्याउने आतङ्कवादी गतिविधि लगायतको जोखिम पहिचान र नियन्त्रणका रणनीतिको विकास गर्नु ।
- नेपाल प्रवेश गर्ने विदेशीको अग्रिम सूचना प्राप्त गर्ने र सोको विश्लेषण गर्ने संयन्त्रको विकास गर्नु ।
- नेपालको भिसालाई आधुनिकीकरण गर्ने, E-Visa, Online Payment लाई कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
- वैदेशिक रोजगारीसँग जोडिएका बिचौलिया र उनीहरूको जालो (Nexus) लाई तोडेर अध्यागमन प्रशासनमा सुशासन र सदाचारिता प्रवर्द्धन गर्नु । अध्यागमन प्रशासनको कार्यलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने पर्यावरणीय पक्ष (Polluted Ecological Factor) लाई नियन्त्रण कायम गरी अध्यागमन प्रशासनमा सदाचारिता प्रवर्द्धन गर्नु ।

३. अध्यागमन सुधार र उपलब्धि

नेपालको एकमात्र त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल लगायत सिमानाका स्थित सबै अध्यागमन कार्यालयहरूको पूर्वाधार कमजोर रहेको, नेपाल प्रवेश गर्ने र बाहिरिने सबै विदेशीहरूको विस्तृत जानकारी तथा बलियो सूचना प्रणाली नभएको, विदेशीहरूको नेपाल बसाइको प्रभावकारी अनुगमन हुन नसकिरहेको र कतिपय अन्तर्राष्ट्रिय समुदायबाट अध्यागमन नियमनको प्रभावकारितामा औंल्याइएका सुधारका क्षेत्रहरूको विश्लेषणका आधारमा अध्यागमन विभागले आर्थिक वर्ष २०७५।०७६ देखि नै सुधारका कार्य अगाडि बढाएको हो। अध्यागमन सुधार अन्तर्गत हालसम्म सम्पन्न भएका कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

(क) अध्यागमन विभागले नेपाली पोर्ट नामक बृहत् अध्यागमन नियमन प्रणाली (Border Control System) विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। नयाँ प्रणालीको पूर्ण कार्यान्वयनसँगै विदेशीहरूको सम्पूर्ण विवरण एउटै प्रणालीमा रहनेछ । अब नेपाल प्रवेश गर्ने र बाहिरिने सबै विदेशीहरूको जैविक सूचना (Iris, Fingerprint, Photo) अध्यागमन प्रणालीमा रहनेछ। जसका कारण कागजात र व्यक्तिको सही पहिचान गर्न सहज हुनेछ। नयाँ प्रणालीमा नेपाल सरकारको सम्बद्ध निकायका सूचना र विवरणहरू System बाटै हेर्न सकिने गरी अन्तरआबद्धताको व्यवस्था मिलाइएको छ। विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट समेत यसै प्रणाली मार्फत् भिसा जारी हुने हुँदा नेपालको भिसा दुरुपयोग तथा राजस्व चुहावट हुने सम्भावनाको अन्त्य हुनेछ। भिसाको आवेदन अनलाइन मार्फत् नै गर्ने र विकल्पको रूपमा मोबाइल एप्लिकेसनको विकास गरिएको छ । जसको कारण भिसा आवेदन गर्न लामो लाइन बस्नुपर्ने बाध्यताको अन्त्य हुनेछ।

(ख) विदेशीहरूको नेपाल बसाइको प्रणालीबाटै अनुगमन गर्ने गरी छुट्टै Module को विकास गरिएको छ । आन्तरिक आवागमन र होटलहरूसम्म प्रणालीको आबद्धता गराउने कार्यको प्रारुप तयार भएको छ।

(ग) शंकास्पद कागजातको पहिचानका लागि अत्याधुनिक उपकरण सहितको Forgery Detection Lab को स्थापना गरिएको छ।

(घ) पूर्वाधार सुधार अन्तर्गत अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. को पूर्वाधारमा आमूल परिवर्तन गरिएको छ। उच्च क्षमताका कम्पयुटर र Biometric उपकरणसहितका आधुनिक अध्यागमन डेस्क स्थापना भएका छन्। Waiting Lounge भर शंकास्पद यात्रु छुट्टयाई अनुसन्धान अघि बढाउन Isolation Room सहितको कार्यकक्षहरूको Redesign गरिएको छ। अध्यागमन कार्यालय भैरहवाको लागि जग्गा प्राप्ति तथा डिजाइन र इस्टिमेट तयार भई बोलपत्र आह्वानको चरणमा रहेको छ।

(ङ) अध्यागमन सम्बद्ध डाटाको सुरक्षाका लागि राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमा अत्याधुनिक उपकरण सहितको डाटा सेन्टर स्थापना गरिएको छ भने दोश्रो तहको डाटा सुरक्षाको लागि हेटौडामा रहेको Disaster Recovery Center मा data centre को स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको छ।

(च) विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका बमोजिम नेपालमा रहेका विदेशीहरूको बसाइ अनुगमन कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । पछिल्लो समय गृह मन्त्रालय र विभागको सक्रियतापछि पर्यटक भिसामा बसी काम गर्ने, औपचारिक भिसाको दुरुपयोग गर्ने र कानुनविपरीतका गतिविधिमा संलग्न धेरै विदेशी कारवाहीको दायरामा आएका छन्।

(छ) लामो समयदेखि कार्यसूचीमा रहेको निषेधित क्षेत्रहरू र दस्तुरको पुनरावलोकन गरी सामयिक बनाइएको छ ।

४. अबको कार्यदिशा

माथिल्ला परिच्छेदहरूमा अध्यागमन प्रशासनको वर्तमान अवस्था र सुधार प्रयासको बारेमा सङ्क्षेपमा चर्चा गरियो । जसको आधारमा सुधारका प्रयासलाई निरन्तरता दिँदै आगामी दिनमा रणनीतिक र कार्यान्वयन तहमा अगाडि बढाउनुपर्ने विषयहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

- सन् १९८० को दशक देखि नै युरोपियन मुलुक, अष्ट्रेलिया लगायतका मुलुकहरूले मुलुक छिर्न पर्याप्त कागजात नभएका र अयोग्य घोषित गरिएका यात्रु तथा मालसामान ओसारपसार गरेमा वायुसेवा कम्पनीहरूलाई कारवाही गर्ने पद्धति अवलम्बन गरेका थिए । अहिले प्रायः सबै देशहरूले यस्तो कानुन निर्माण गरेका छन् । संसदमा विचाराधीन अध्यागमन विधेयकमा यस्तो प्रावधान प्रस्तावित भएको छ । यसरी सीमा नियन्त्रणका अभिन्न अङ्को रूपमा रहेका वायुसेवा कम्पनीलाई उत्तरदायी बनाउने र अग्रिम यात्रु सूचना प्राप्त गर्ने एवं सोको उपयोगको आधार तयार पार्ने कार्य अगाडि बढाउने ।
- आज संसारभरि नै जोखिम व्यवस्थापन र प्रविधिको प्रयोग मार्फत् सीमा नियमनलाई प्रभावकारी बनाउँदै लगिएको छ । बेलायतले E-Border, अष्ट्रेलियाले Smart Gate, E-Passport and E-Visitor, युरोपियन युनियनले Integrated Border Control, अमेरिकाको Secure Border initiative जस्ता अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याएका छन् । हाम्रो छिमेकी भारतले समेत E-Visa प्रारम्भ गरेको छ । नेपालको भिसा अहिले पनि पर्याप्त सुरक्षण बिनाको Sticker मै चलिरहेको छ । अब क्रमशः पर्यटक भिसालाई E-Visa मा रुपान्तरण गर्ने र अन्य भिसाहरूलाई Machine readable बनाउने ।
- अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि.को आधुनिकीकरण गर्ने कार्य पूरा भए पनि सिमानाकास्थित अध्यागमन कार्यालयको पूर्वाधार अत्यन्त कमजोर रहेको छ । स्थलमार्ग मध्ये सबैभन्दा बढी आवगमन हुने भैरहवा नाकास्थित अध्यागमन कार्यालयको सुविधासम्पन्न भवन निर्माण कार्य अगामी आ.व. बाट प्रारम्भ हुँदैछ । अब क्रमशः सबै नाकामा रहने अध्यागमन कार्यालयहरूलाई पूर्वाधार र प्रविधिले सम्पन्न बनाउने ।
- पर्यटक संख्याको बढोत्तरीसँगै आपराधिक क्रियाकलापमा संलग्न विदेशीको संख्यासमेत बढिरहेको सन्दर्भमा विदेशी नागरिकको नेपाल बसाइलाई सघन अनुगमन गर्नुपर्नेछ । यसको लागि देशभित्र पर्यटक बस्ने होटल तथा आन्तरिक आवगमनका माध्यमसम्म प्रणालीबाटै निगरानी गर्ने गरी आबद्धता मिलाउने र विदेशी नागरिक अनुगमन निर्देशिका, २०७५ ले व्यवस्था गरेका केन्द्रदेखि जिल्ला तहका संयन्त्रलाई सक्रिय बनाउने कार्य अबको प्राथमिकताको विषय हो । त्यस्तै यस कार्यमा प्रदेश तथा स्थानीय सरकारको भूमिकालाई परीभाषित गर्नुपर्नेछ ।
- अध्यागमन नियमावली, २०५१ ले नेपालको भिसालाई नौ प्रकारमा वर्गीकरण गरेको छ । लामो समय देखि भिसाको वर्गीकरणलाई पुनरावलोकन गरिएको छैन, जसको कारण कतिपय अवस्थामा भिसाको category एकिन गर्न अलमल भएपछि अफिसियल भिसा सिफारिस गर्ने प्रचलन रहेको छ । तसर्थ

नयाँ ऐन पास भएसँगै नियमावली संशोधन गरी भिसाको वर्गीकरणलाई वैज्ञानिक र विस्तृत बनाउने एवं भिसा प्राप्त गर्ने शर्तलाई पुनरावलोकन गर्नुपर्नेछ ।

- अध्यागमन सूचना प्रणाली र नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूका सूचना प्रणालीहरूका बिचमा अन्तरआबद्धता कायम गरी सूचनालाई वास्तविक समयमा प्राप्त गर्ने र उपयोग गरी अध्यागमन नियमनलाई बलियो र त्रुटिरहित बनाउनु पर्नेछ ।
- नेपालले सबै मुलुकहरूसँग भिसामा पारस्परिकता कायम गर्ने नीति लिएको छ । नेपालले सबै सार्क मुलुकलाई ३० दिन र चिनियाँ नागरिकलाई १५० दिनसम्म भिसा सहुलियत दिएको भए पनि नेपालले सोहीअनुसार सुविधा प्राप्त गरेको छैन । आगामी दिनमा क्रमश मित्रराष्ट्रहरूसँग भिसामा पारस्परिकता कायम गरी अगाडि बढ्नेतर्फ कुटनैतिक पहल अगाडि बढाउनु पर्नेछ ।
- अध्यागमन प्रशासनमा काम गर्ने जनशक्तिमा विशेष सिप र योग्यता आवश्यकता पर्दछ । तसर्थ अध्यागमन प्रशासनमा खटाउने कर्मचारीको पदस्थापना तथा सरुवा समेतका लागि छुट्टै मापदण्ड विकास गर्ने र सोहीअनुसार क्षमता विकास गर्नु आवश्यक रहेको छ । त्यस्तै नियोगहरूमा समेत अध्यागमन हेर्ने छुट्टै कर्मचारीको व्यवस्था गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

५. निष्कर्ष

अध्यागमन प्रशासनको कार्य अन्य सार्वजनिक निकायले प्रदान गर्ने परिभाषित सार्वजनिक सेवाजस्तो मात्र होइन । मुलुक भित्र मात्र नभई संसारभरका घटनाक्रमको जानकारी लिन सक्ने र तद्अनुरूपको रणनीति तय गर्न सक्षम अध्यागमन प्रशासन नबनाई एक्काइसौं सदीका सुरक्षा चुनौतीको सामना सम्भव छैन । बढ्दो अन्तर्राष्ट्रिय आप्रवासन, दुई ठुला राष्ट्रबिचको भू-राजनीतिक परीवेश, दक्षिण तर्फको खुला सिमाना, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार एवं आतङ्कवादको बढ्दो बिस्तार लगायतका कारण नेपालको अध्यागमन तथा सीमा नियमन चुनौतीपूर्ण बन्दै गइरहेको छ । तसर्थ अध्यागमन लगायत सीमा नियमन गर्ने निकायहरूको क्षमता बिस्तार गर्ने र समन्वयात्मक रूपमा कार्य गर्ने संस्कृतिको विकास आजको आवश्यकता हो ।

सन्दर्भ सामग्री

१. नेपालको संविधान
२. राष्ट्रिय सुरक्षा नीति, २०७३
३. अध्यागमन ऐन, २०४९
४. अध्यागमन नियमावली, २०५१

अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. सेवा प्रवाहका समस्या एवं चुनौती र समाधानका उपाय

राजेश पन्थी
वरिष्ठ अध्यागमन अधिकृत, अ.का.त्रि.अ.वि.

पृष्ठभूमि

विश्वभरका सार्वभौम राष्ट्रले आफ्नो देशभित्र विदेशी नागरिकको आगमन, बसाइ र प्रस्थान व्यवस्थापनका लागि र आफ्ना नागरिकको विदेश प्रस्थान र स्वदेश आगमनका लागि Border Control Mechanism का रूपमा अध्यागमन प्रशासन सञ्चालन गरेको पाइन्छ । मूलतः सीमा सुरक्षाको एउटा महत्त्वपूर्ण पक्षका रूपमा अध्यागमनलाई लिइएका कारण अध्यागमन प्रशासनले विदेशी नागरिकको आवागमन बसाइ र प्रस्थानलाई व्यवस्थित गर्दछ नै यसका साथै बहुनिकाय समन्वयका साथ आफ्ना नागरिकको वैदिशिक भ्रमणको अभिलेखीकरण गर्ने कार्यलाई पनि यसको कार्यक्षेत्र भित्र समावेश गरेको पाइन्छ । यसका लागि कानुनी संयन्त्रका रूपमा ऐन, नियम कार्यविधि तथा यसको कार्यान्वयनका लागि सङ्गठनात्मक संरचना एवं आर्थिक, प्राविधिक श्रोत साधनको व्यवस्था र प्रशासन सञ्चालनका लागि दक्ष एवं सिपयुक्त जनशक्तिको व्यवस्था गरिएको हुन्छ । जसले स्वदेशी तथा विदेशी नागरिकका लागि देशको कानुनी नीतिगत व्यवस्था बमोजिम Front Desk मा रहेर कार्य गर्दछन् ।

नेपालमा आधुनिक अध्यागमन प्रशासनको सुरुवात वि.सं. २०४९ सालमा अध्यागमन ऐन, २०४९ जारी गरी भएको हो । संस्थागत रूपमा वि.सं. २०१५ सालमा विदेशी नागरिकलाई नियमन गर्न सुरुवात गरिएकोमा वि.स. २०४६ सालमा अध्यागमन विभाग अन्तर्गतबाट कार्य सञ्चालन भइरहेको छ ।

सेवा प्रवाहको वर्तमान अवस्था

नेपालको अध्यागमन प्रशासन सञ्चालनमा सेवा प्रवाहका हिसाबले अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. को भार करिब ९०% भन्दा माथि रहेको छ । नेपालको हवाइमार्गबाट विदेशी नागरिक भित्रिने एक मात्र अध्यागमन कार्यालय भएकाले यसको विशेष महत्त्व रहेको छ । नेपाल सरकारको रा.प.प्र. (प्र) सहसचिव स्तरको कर्मचारीले नेतृत्व गरेको र ६ जना प्रशासन सेवाका उपसचिव सहित सम्भवतः नेपालकै सबैभन्दा बढी अधिकृत स्तरको जनशक्ति रहेको यो कार्यालयबाट १६७ जना कर्मचारीले २४ घण्टा सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । यसरी सेवा प्रवाह गर्दा अध्यागमन ऐन, २०४९, नियमावली, २०५१ र अध्यागमन कार्यविधि, २०६५ का अधीनमा रही गर्ने गरिन्छ ।

नेपालका चारवटै सुरक्षा निकाय नागरिक, नागरिक उड्डयन प्राधिकरण, भन्सार, बैंक तथा वित्तीय संस्था र निजी क्षेत्रका विभिन्न निकाय एवं Interpol सहित दर्जनौं संगठनसँग समन्वय गरी सेवा प्रवाह भइरहेको छ। विदेशी VIP देखि आपराधिक गतिविधिमा संलग्न व्यक्ति समेतको आवागमन हुन सक्ने भएकाले अहोरात्र चनाखो भई सरकारको नीति बमोजिम समन्वय गरी प्रभावकारी ढङ्गले प्रशासन सञ्चालन गरी स्वदेशी तथा विदेशी नागरिकलाई प्रस्थान र आगमन अनुमति प्रदान गर्ने गरिएको छ। सेवाग्राहीको सन्तुष्टिलाई ध्यान दिई कार्य सञ्चालनका लागि खटिएका कर्मचारीले २४ सै घण्टा ३ Shift मा सेवा प्रवाह गर्दछन्। First Come First Serve को अवधारणा बमोजिम सेवा प्रदान गर्दा उपलब्ध स्रोतसाधनलाई अधिकतम उपयोग गरी छिटो छरितो ढङ्गले सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। सेवा प्रदान गर्दा कर्मचारीले अनुशासित र मर्यादित ढङ्गले विभिन्न निकायसँग समन्वय गरी आफ्नो आचारसंहिता भित्र रही कार्य सम्पादन गर्ने गर्दछन्। प्रत्येक Shift को नेतृत्व रा.पा.द्वि. (प्र) उपसचिवले गर्ने गर्दछन्।

आगमन कक्षतर्फ विदेशबाट फर्किएका नेपाली नागरिकलाई आगमन दिने र नेपाल भ्रमणका लागि आउने विदेशी नागरिकलाई आगमन दिने छुट्टाछुट्टै कक्षको व्यवस्था गरिएको छ। भिसा लिई नेपाल प्रवेश गरेको विदेशीले सिधै काउन्टरबाट आगमन अनुमति प्राप्त गर्दछन् भने भिसा लिनुपर्ने विदेशीले भिसा आवेदन फर्म भरी भिसा शुल्क तिर्नुपर्ने भएमा तोकिएको बैंकमा भिसा शुल्क बुझाउने र भिसा शुल्क तिर्नु नपर्नेले सम्बन्धित काउन्टरमा सम्पर्क गरी भिसा प्राप्त गर्दछन्। निजहरूको कागजात जाँचबुझ गरी अध्यागमन अधिकृतले भिसा प्रदान गर्ने र आगमन दिने व्यवस्था गरिएको छ। शंकास्पद विदेशीलाई छुट्टै राखी अनुसन्धान गर्ने कार्यमा Interpol का Software तथा सुरक्षाकर्मीको सहयोग लिने गरिन्छ। गलत कागजात पेस गरी भिसा प्राप्त गर्न खोज्ने विदेशी र Black List देखिएकालाई Entry नदिई सम्बन्धित एयरलाइन्सबाट नै फिर्ता पठाउने गरिन्छ।

भिसा छुटको प्रावधान भएका विदेशीले सिधै सम्बन्धित Arrival Counter बाट First Come First Serve का आधारमा आगमन प्राप्त गर्न सक्दछन्। आगमन कक्षमा सुरक्षा निकाय र अन्य निकायबाट परिचालित स्वयंसेवकले समेत सहजीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। पेश भएका कागजात शंकास्पद लागेमा अत्याधुनिक ल्याबमा परीक्षण गर्ने व्यवस्था छ। प्रस्थान कक्षतर्फ नेपाल बाहिर जान चाहने नेपाली नागरिक र आफ्नो देश फिर्ता वा तेस्रो देश जान चाहने विदेशी नागरिकलाई छुट्टाछुट्टै Desk बाट प्रस्थान अनुमति दिने व्यवस्था गरिएको छ। यात्रुले पेस गरेका बोर्डिङपास लगायतका आवश्यक कागजात जाँच गरी आध्यागमन अधिकृतले प्रस्थान अनुमति दिने गर्दछन्। कागजात शंकास्पद लागेमा ल्याब परीक्षण गरी वैधता जाँच गर्न सकिन्छ।

सेवा प्रवाहका क्रममा देखिएका मुख्य समस्या र चुनौती

अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. को सेवा प्रवाह आफैमा चुनौतीपूर्ण छ। संसारभरका विदेशी नागरिक तथा नेपालका नागरिकहरू विदेश भ्रमणका लागि आउने जाने मुख्य बिन्दु भएको हुँदा सदैब विमानको उडान तथा अवतरणसँग सम्बन्धित रहेर सेवा प्रदान गर्नुपर्ने भएकोले सेवा प्राप्त गर्ने सेवाग्राही र सेवा प्रदान गर्ने

कर्मचारी सदैव दबाबमा रहेको महसुस हुन्छ । सेवा प्रवाहका क्रममा देखिएका मुख्य समस्या र चुनौतीलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरेको छु :

- नीतिगत अस्पष्टताका कारण निर्णय निर्माणमा वस्तुगत हुन नसकिने । व्यक्ति पिच्छेका फरक-फरक धारणाका कारण निर्णय लिन नसकिने वा निर्णय विवादित हुन जाने । जस्तै प्रस्थान अनुमति दिने बेलामा अध्यागमन अधिकृत र वरिष्ठ अध्यागमन अधिकृतहरूबिचको फरक बुझाइ ।
- अत्यन्त शीघ्र निर्णय दिनुपर्ने अवस्थामा मन्त्रालय र विभागीय धारणा समयमा प्राप्त नहुने ।
- सम्भवत: मुलुकभरकै धेरै अधिकृत जनशक्ति कार्यरत निकाय भए तापनि जनशक्ति खटनमा वस्तुनिष्ठ आधार निर्माण भएको पाइन्न । जसका कारण विभिन्न निकायबाट दैनिक कर्मचारी आउने र जाने कार्य चलिरहन्छ । यसबाट कार्यालयले प्रदान गर्ने सेवा प्रभावित भएको छ ।
- बहुक्षेत्रगत समन्वय आफैमा चुनौतीपूर्ण हुन्छ । अझ सुरक्षा निकायसँगको समन्वय त संवेदनशील हुन्छ नै कतिपय अवस्थामा पदीय द्वन्द्व समेत देखा पर्न जाने र समन्वयका लागि छुट्टै संयन्त्र समेत नभएकोले अन्तरनिकाय द्वन्द्व प्रत्यक्ष अनुभव गर्न सकिन्छ। मुख्यत: एअरलायन्स, अध्यागमन र सुरक्षा निकायले Close Contact मा रहेर सेवा प्रदान गर्नुपर्ने अवस्थामा समन्वय हुन नसक्दा यात्रुहरूले दु:ख पाएका उदाहरण पनि छन् ।
- अध्यागमनमा कार्यरत कर्मचारीको बाहिरी Image राम्रो छैन । सेवाग्राही, आम नागरिक, मिडिया, नियमन निकाय र राजनैतिक नेतृत्व समेत यस कार्यालयप्रति सकारात्मक रहेको पाइँदैन । विगतमा विभिन्न समयमा छापामा यस कार्यालयको बारेमा नकारात्मक समाचार आइरहने र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट छानबिन गरी मुद्दा दर्ता भएका उदाहरण समेत भएकोले हालको अवस्थामा कार्यालयको समग्र पक्षमा सुधार भइसक्दा समेत आम नागरिकमा यो कार्यालयको छवि सकारात्मक बन्न सकेको छैन । यस्तो अवस्थामा कर्मचारीको मनोबल उच्च राख्नु र उत्प्रेरित जनशक्ति निर्माण गर्नु चुनौती देखिन्छ ।
- विभिन्न स्वार्थ समूहले कर्मचारीलाई प्रभावित पार्न खोजिरहने र मानव तस्करको जालोको पहुँच समेत भएकोले त्यस्ता गलत तत्त्वको पहिचान गर्नु र आम नागरिकलाई तस्करीको जालोबाट जोगाउने भूमिका निर्वाह गर्नु चुनौतीपूर्ण छ ।
- प्रविधिको प्रयोग गरी अभिलेखलाई सुरक्षित राख्न नसकिएका कारण संस्थागत स्मरणको अभाव छ। जसका कारण नियामक निकायबाट माग गरिएका विवरण दिन नसकिने समस्या छ ।
- कुनै समयमा कर्मचारी आउन मरिहत्ते गर्ने र आफूलाई प्रतिकूल हुँदा छाडी जान खोज्ने प्रवृत्तिले सेवा प्रवाहमा असर परेको छ ।
- विशिष्टीकृत सेवा नभएका कारण कार्यरत कर्मचारी प्रविधिमैत्री हुन र दक्षतातर्फ उन्मुख हुनुभन्दा आफ्नो कार्यकाल पूरा गर्ने सोचमा रहन्छन् । मौद्रिक तथा गैरमौद्रिक प्रोत्साहनको कमी भएका कारण कर्मचारीलाई लामो समय टिकाइराख्न चुनौती छ। दण्ड र पुरस्कारको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको देखिँदैन । आन्तरिक नियन्त्रण निकै चुनौतीपूर्ण छ ।
- API System नभएका कारण Passenger Manifest Real Time मा प्राप्त नहुने र On Arrival Visa प्रदान गर्दा Passenger को बारेमा अनुसन्धान गर्न नसकिने तथा Interpol को Data समेत Real Time नभएका कारण अपराधी समेत छिर्न सक्ने चुनौती छ। Airlines ले दिएको विवरण र

Interpol को offline data मा भरपर्दा समस्या पर्न सक्ने देखिन्छ ।

- On Arrival Visa का कारण अधिकांश पर्यटकका बारेमा पूर्वजानकारी प्राप्त गर्न सकिँदैन । जसले गर्दा कहिलेकाहीँ आगमन अनुमति प्राप्त नगर्नु पर्ने व्यक्तिले आगमन अनुमति प्राप्त गर्ने र प्राप्त गर्नुपर्ने व्यक्ति Entry Refuse हुने जोखिम समेत रहेको छ ।

समस्या समाधानका उपायहरू

- नीतिगत अस्पष्टता भएका विषयमा स्पष्ट नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्था गर्ने ।
- विशिष्टीकृत सेवाको रूपमा अध्यागमन सेवाको स्थापना गर्ने ।
- संस्थागत स्मरणलाई ध्यान दिई Record लामो समयसम्म रहने व्यवस्था गर्ने ।
- कर्मचारी सरूवाको मापदण्ड निर्माण गरी कम्तिमा एकतिहाइ अधिकृत कर्मचारीको एकमुष्ठ पदस्थापन र बहिर्गमनको व्यवस्था गर्ने । सरुवा भई आउने कर्मचारीलाई ऐन नियम र प्रविधि सञ्चालन सम्बन्धी तालिम अनिवार्य गर्ने । यसका लागि विभागले Module तयार गर्ने । निश्चित अवधि सेवा गरी समूह नै सरूवा हुने व्यवस्था गर्ने ।
- वर्षमा एक पटक पुनर्ताजगी तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- अत्यावश्यक प्रकृतिको सेवा भएकोले थप मौद्रिक तथा गैरमौद्रिक प्रोत्साहनको व्यवस्थापन गर्ने । जस्तै अतिरिक्त भत्ता, सवारी साधन आदि ।
- आचारसंहिताको पूर्ण पालनालाई कार्य सम्पादनसँग जोडी दण्ड र पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने । समूहगत जिम्मेवारी भएका कारण गलत क्रियाकलाप भएमा समूहलाई नै दण्ड दिने र राम्रो कार्य गरेमा समूहलाई नै पुरस्कृत गर्ने व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने ।
- अन्तरनिकाय समन्वयका लागि कानुनमा नै व्यवस्था गर्ने । समय समयमा नियामक निकायले समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिदिने । जस्तैः विभाग तथा मन्त्रालयले समन्वय गरिदिने ।
- अध्यागमनसँग सम्बन्धित विकृतिमा अन्य निकायको समेत संलग्नता हुने भएका कारण त्यस्ता निकायको पहिचान गरी नियामक निकायमार्फत् जिम्मेवार बनाउने ।
- सदाचारयुक्त जनशक्तिको स्थापना पश्चात् मात्र सबै क्षेत्रबाट विश्वास गुमाएको अध्यागमन कार्यालयको साख पुनः स्थापना गर्न सकिने भएकाले यस्तो जनशक्ति निर्माणमा ध्यान दिने ।
- AIPS लागु गरी Real Time Manifest Record बाट Passenger को बारेमा विश्लेषण गर्ने । Interpol को Real Time Software लागु गरी Criminal Record Verify गर्ने ।
- भिसा प्रदान गर्दा नै व्यक्तिको बारेमा बुझेर भिसा प्रदान गरेमा Entry Point मा धेरै समस्या नपर्ने र देशभित्र कस्ता विदेशी आए सोको अभिलेख रहन जान्छ । तसर्थ On Arrival Visa लाई घटाउँदै With Visa वा भिसा लिई आउनेतर्फ प्रोत्साहन गर्ने ।
- मानव तस्करको जालोले प्रयोग गर्न सक्ने कार्यालय भएकोले विभिन्न सम्बद्ध निकाय अध्यागमन, सुरक्षा, श्रम, पर्यटन आदि बिचको समन्वयका लागि कानुनी संयन्त्र निर्माण गरी वैदेशिक भ्रमणमा जाने व्यक्तिका लागि वस्तुनिष्ठ आधार तयार गर्ने । अध्यागमन अपराध अनुसन्धानलाई वस्तुनिष्ठ एवं थप प्रवाह कार्य बनाउने ।

निष्कर्ष

सार्वजनिक सेवा प्रवाह नागरिकको अधिकारलाई राज्यद्वारा वितरण गर्ने कार्य हो । अध्यागमन कार्यालय त्रि.अ.वि. ले नेपाली नागरिक र विदेशी समेतलाई सेवा प्रदान गर्दछ। आफ्ना साथै संसारभरका नागरिकलाई सेवा प्रदान गर्दा यसको तुलना अन्य देशको सेवा प्रवाहको गुणस्तरसँग हुने भएकाले यहाँको सेवा प्रवाहको बारेमा आम चासो रहनु स्वाभाविक हुन आउँछ । यसरी गरिएको तुलनाबाट नागरिकको अपेक्षा गुणात्मक सेवातर्फ बढ्न जाने र सेवा प्रदायकले पनि तुलनात्मक क्षमता प्रदर्शन गर्नुपर्ने कारणले सेवाको स्तर स्वतः गुणस्तरीय हुन जान्छ। सुधार निरन्तर चलिरहन्छ। सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय बनाउन यसका बहुआयामिक पक्षमा गर्नुपर्ने हुन्छ । कानुनी व्यवस्था, साङ्गठनिक संरचना, प्रविधि, मानवीय स्रोत आदिमा समयानुकूल परीमार्जन गरी SMART Immigration Administration सञ्चालन गर्नु आजको माग र आवश्यकता दुवै हो । सेवा प्रवाह प्रभावकारी र गुणस्तरीय हुन सकेमा मात्र यस कार्यालयप्रतिको आम धारणा सकारात्मक हुन जान्छ ।

Balancing the Cross-cutting Issues of Immigration and National Security Priority in Nepal

Rajan Sharma Sapkota
Chief Investigation Officer

Abstract

Hyper-globalization affects the movement of people throughout the globe. Every country manages the immigration system to regulate international visit of native and foreigners to and from the country. Immigration, the movement of persons from one state to another, indicates the regulation of entry, stay and exit of foreigners. The immigration system is managed at entry/exit point of a country. There shall be air, land and sea entry/exit point as the boundary of a particular nation.

In case of Nepal, a large number of foreigners visit Nepal every year. Nepal has adopted the soft visa and tourist receiving policy. Like other developing countries, some foreigners staying in Nepal are seen to be involved in illegal activities- like terrorism, smuggling, and organized crimes and so on, due to which Nepal has been facing the problem of trans-border migration, gold smuggling, drug trafficking, force conversion of religion etc. Since the issues of immigration and security go together, these problems will affect the national security and its priority. This article underlines some cross-cutting issues of immigration and security.

Immigration and the national security

The issues of immigration are related to national security. The notion of immigration as a threat to internal security has been presented since the 1980s. Some international reports state that there is the connection of immigration to terrorism, international crime, and border control. In the periods after 9/11 attack and the Madrid bombings, some international Newspaper emphasized a connection between immigration and criminal behavior, influencing political action and public opinion. Now, the world migration, immigration and security policy have been changed aftermath of these terrorist attacks.

Regulating the international visitors is very much important from the security perspective of any country. Almost all countries in the world have their own discreet law, orders and directives of immigration to manage, control and regularize the arrival, departure

and presence of foreign nationals in the country. Immigration law and order is made in accordance with the land topology, social structure, economic and political circumstance of the particular nation. Moreover, it is also influenced by population, natural means and resources as well as citizenship and several other factors. Lately, the world has come in the grip of heinous crime and terror and has been facing different sorts of abhorrent acts of terrorism. In this regards, to safeguard the entire nation, it has become one of sensible matter to contemplate the concern of immigration.

In recent years, international migration has made its way to the forefront of the security agendas of several countries, particularly in Europe and North America and the trends is shifting to Asia. In the most general sense of the term, security refers to the absence of threats. The conventional approach to international security has focused primarily on military concerns. Due to the expansion of the concept of security, a multitude of issues such as those relating to the environment, poverty, and international migration have been labeled as security risks or threats. As the UNO documented human security as ***freedom from fear and freedom from wants***, security simply means a psychological presence of being secure.

Along with this national security priority, the concept of societal security has also been emerged. In relation to international migration and immigration, it refers to the ways in which members of a state perceive their cultural, linguistic, religious, or national identity to be threatened by immigrants. From this perspective, the national values of the receiving country are the referent object under threat.

The supposed danger of immigration to the societal security of a state is not an objective and universal threat, but rather a subjective threat, dependent on the ways in which the receiving state defines itself. For instance, while some states may view multiculturalism as undesirable, other states may pride themselves on their cultural diversity. In addition to societal and economic security, internal security has also emerged as an aspect of security which is threatened by immigration weakness and related entry of the intruder.

Immigration and economic security

Another way in which immigration has been argued to pose a threat to a state's national interest is through its impact on the state's economy. Immigration has and will continue to have, a significant economic impact on both the receiving country and the country of origin. While immigration has economic advantages and disadvantages, the expansion of the definition of security to encompass the economic sector has brought increased attention to the economic challenges caused by immigration, and immigration has labeled as a security issue.

Labour migration can be argued to pose a threat to the economic security of both the sending and the receiving state. After the COVID-19 the world economic situation and

immigration policy and the job-seeking-travel trends will certainly be changed. It will affect the economic condition of the world as well.

Immigration and public security

Similar to how immigration has been connected with terrorism, it has also been related to increased criminality, resulting in the perception that immigration is a threat to public security. While the public has become increasingly concerned about high crime rates intensified by immigration and the threat that immigrants pose to public order, these concerns are empirically unsound. We have witnessed, the recent terrorist attack in Europe were made by the migrants from other country.

Immigration and security issues in Nepal

In Nepal, immigration system comes under the power of the federal government. Other national policies and laws have clearly articulated the immigration as an important apparatus of national security priority. Nepal has open border system with India in the South, East and West and regulated one with China in the North. There are many immigration points to the border area of India. But Tribhuvan International Airport is only one immigration point for direct entry and exit from/to foreign countries except India and China.

The weakness in immigration system is directly proportional to the threats in the security system of a country. Various securities related issues were raised in the past. From a couple years back, some good starting has been seen that the immigration and security issues are raised coherently together. In the past immigration management was just taken as the authority of giving entry and exit permit to and from the nation. Recently, The Department of Immigration has lunched ***NEPALIPORT*** system to regulate its dimensional issues for Nepal Immigration and it is directly linked to boarder control and security issues. It is a massive starting to address the cross-cutting issues of immigration and security.

Nepal has one case of dark image that Indian Airlines Flight IC 814 was hijacked by gunmen shortly after it entered Indian airspace on 24 December 1999. After this security lapse, the image of the country and the security condition of TIA was shamed badly. Terrorism has become a global and regional challenge. The terrorist groups are making target to any nation at any time. They may enter Nepal with a fake travel document to accomplish their motive. Besides this, Nepal has experienced some other breaches of laws in relation to immigration and internal security.

The COVID -19 Pandemic will certainly divide the counting Era of the globe in after COVID and Before COVID (pun as BC and AC) and this change will certainly bring the change in the world migration and immigration system. In Nepal, the first entry visa is the tourist visa and it shows all foreigners who come to Nepal are the tourist. Every year we count

the number in one million plus, hopping to get reached to 2 million. This number includes NRNs, Foreign workers, missionaries, and other non-tourist foreigner. For some country we grant their citizen a gratis visa up to 150 days in a visa year to enter into Nepal. These free-flow of entry of foreigner has brought some security challenges.

Force conversion of religion

Conversion of belief is the adoption of new religious beliefs by showing various attractions or giving benefits. It involves a new religious identity or change from one religious faith to another. In case of Nepal, the force conversion of religion is unlawful activities. The internal studies and the reports at immigration department show that some of the immigrants and foreigners are involved in force conversion of religion in Nepal.

Gold and foreign currency smuggling

The gold and foreign currency smuggling has become a burning issue in Nepal. The international smuggler gang is suspected to be involved in gold and currency smuggling to and through Nepal. Gold has been smuggling from last few decades. The smugglers use Tribhuvan International airport to smuggle. Similarly, the smugglers are exporting the smuggled gold to India through the open border at the south. It is also the weakness of land way entry/exit point. The smuggling of gold creates both security challenges and weakens the economic condition of the country.

Human trafficking and drug trafficking

Human trafficking is the wildest growing, criminal activity in the world. The magnitude of trafficking has increased over the years. Nepal is also affected by human trafficking since few decades and every year racketeers are taking many Nepalese across the border.

Besides, we are frequently listening to the smuggling of drugs through the open border in the south and from TIA with involvement of foreigners as well. If drugs are imported from foreign countries and again exported to other countries, Nepal will become a transit hub of drug smugglers. The locally produced drugs, medical drugs, and other high quality drugs are transacted from/through Nepal.

Pedophilia and cyber crime

Some foreigner were found and detained on suspicion of involvement in various illegal activities, often involving on online fraud, bank ATM hacking, cyber crimes and online gambling cases.

The sexual abuse of children has been one of the least understood crimes in Nepal. In 2017, a report published by Threat Nix, an organization working on cyber security, said that Nepal had become a centre for western pedophiles, many of whom came to Nepal

under the disguise of helping children. The recent epitome is that last year a high-profile pedophile was arrested from Nepal.

Misuse of visa and other illegal activities

Security and communication sector are the sensitive area, an independent country like Nepal, must not be engaged a tourist in such sectors without any strong reason. Many foreigners overstay their visas here in Nepal taking undue advantage of Nepal immigration policy of the country.

Sometimes people from foreign countries are found to be involved in unlawful activities i.e. subverting some community, giving the statement against the national interest of Nepal and so on. The foreigners with such interest are not permitted to enter Nepal. But they come here with different inherent interest and involve in such activities. Some foreign nationals come Nepal and try to escape to Europe with fraudulent document. They produce illegal passport at the entry point.

Conclusion

Now the world has become a global village due to the technological advancement and globalization. After the effect of COVID-19 Pandemic, there will probably be the issues of adapting whether a hyper Localization or the Hyper Globalization on world immigration system. It is still doubtful to choose either of them. The nation and states may go in mixed model of glocalization. Even in this realm, the number of illegal immigrants and refugee will be increased. We can visualize that numbers of problems are created by the immigrants and refugees in various sectors. Some foreigners are directly or indirectly involve in anti-social, criminal as well as illegal activities. Some of them are involved in various activities in the name of human rights activities which are not permitted. As a result, their activities affect the nation's socio-cultural, economic, religious as well as political aspects. In surface it seems just like an illegal immigration matter but eventually, it harms our core values and the national security because of being two cross cutting issues of same interest.

पदयात्रा पर्यटनको प्रवर्द्धन मार्फत् गुणस्तरीय पर्यटनको आधार निर्माण

कुलशेखर अर्याल
अध्यागमन अधिकृत, अध्यागमन विभाग

पृष्ठभूमि

मुलुक "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपालीको" लक्ष्यमा अगाडि बढिरहेको वर्तमान अवस्थामा आर्थिक र सामाजिक विकासका अवयवहरूलाई पनि सोही लक्ष्य प्राप्तिको मार्गमा हिँडाउनु जरुरी छ । पर्यटन क्षेत्र नेपालको अर्थतन्त्रको विकासमा उच्च सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो । अद्वितीय प्राकृतिक सम्पदा र विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको प्रमुख आधारको रूपमा पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्ने नीति नेपालको संविधानले अङ्गीकार गरेको छ । छिमेकी मुलुकहरूमा रहेको जनसांख्यिक लाभसमेतलाई उपयोग गरी आर्थिक समृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्न यस क्षेत्रको महत्त्वपूर्ण योगदान रहन्छ । सन् २०१९ मा नेपालमा पर्यटक आगमन ११ लाख ९७ हजार १९१ रहेको, कुल गार्हस्थ उत्पादनमा करिब ३ प्रतिशत योगदान गर्ने, ३० हजारभन्दा बढी रोजगारी सिर्जना भएको र तुलनात्मक लाभसमेत हेरी पर्यटन क्षेत्रको विकासलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ ।

पदयात्रा पर्यटन

नेपाल मनोरम भौगोलिक विविधतायुक्त र प्रकृतिको एक अनुपम उपहारको रूपमा रहेको छ । प्रकृतिप्रेमी पर्यटकहरूको लागि यहाँका हिमालय शृङ्खलाहरू, साहसिक पर्यटकीय गन्तव्यहरू र विश्व चर्चित पदयात्रा मार्गहरू वास्तवमै आकर्षकका केन्द्र मानिन्छन् । नेपाल प्रवेश गर्ने पर्यटकहरूको गन्तव्य स्थलहरूको विश्लेषण गर्दा पनि काठमाडौंको कोलाहलयुक्त वातावरण भन्दा पनि पोखरा, चितवन जस्ता मोफसलका स्थलहरू नै रोजाइमा पर्ने गरेको देखिन्छ । यस बाहेक विदेशी पर्यटकको रोजाइमा देशको उच्च पहाडी र हिमाली क्षेत्रसम्म फैलिएर रहेका पदयात्रा मार्गहरू पर्ने गरेका छन् । यी मध्ये मुख्य क्षेत्र अन्नपूर्ण पदयात्रा मार्ग (Annapurna Circuit) हो भने अन्नपूर्ण आधार शिविर, खुम्बु क्षेत्र र कञ्चनजङ्घा क्षेत्रहरू पनि रोजाइका क्षेत्रहरू हुन् जहाँ पर्यटनबोर्ड र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र (ACAP) लगायतका निकायहरूको समन्वय र अनुमतिमा जान सकिन्छ । यसदेखि बाहेक नेपालका यस्ता केही पर्यटकीय गन्तव्यहरू छन् जहाँ पदयात्रा गर्न पर्यटनबोर्ड र अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र (ACAP) लगायतका निकायहरूको अतिरिक्त अध्यागमन विभागको पूर्व स्वीकृति/अनुमतिपत्र (Trekking Permit) अनिवार्य रूपमा लिनु पर्दछ । यस लेखमा अन्य प्रयोजनका लागि नेपाल आउने पर्यटकहरूको विषयमा भन्दा पनि अध्यागमन विभागको अनुमति लिई तोकिएको

पदयात्रा क्षेत्रमा जाने पर्यटकहरूको विषयलाई उठान गर्न खोजिएकोले पदयात्रा पर्यटन भनेर सोहीअनुरूप व्याख्या गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

नियन्त्रित क्षेत्र र पदयात्रीको संख्या

नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०२१।८।२ को निर्णय र तत्पश्चात् विभिन्न मितिमा भएका निर्णयहरूबाट थप गरी नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाहरू तथा अध्यागमन नियमावली, २०५१ को अनुसूची ११ अनुसार ती क्षेत्रमा पदयात्रामा जाने विदेशी पर्यटकहरूलाई तोकिएको दस्तुर लिई पदयात्रा अनुमतिपत्र जारी गरिँदै आएकोमा हाल बदलिँदो संघीय संरचना अनुरूप स्थानीय तहमा क्षेत्रहरू समायोजित गरी मिति २०७६।३।३० गतेको नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार देहायका क्षेत्रहरूमा देहाय अनुसार दस्तुर लिई अनुमति पत्र जारी गर्ने गरिएको छः

क्र.स.	निषेधित क्षेत्र	पदयात्रा गर्दा लाग्ने दस्तुर
१	ताप्लेजुङ्ग जिल्लाको कञ्चनजङ्घा क्षेत्र	पहिलो चार हप्तासम्म प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकी डलर वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
२	संखुवासभा क्षेत्र	पहिलो चार हप्तासम्म प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकी डलर वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा
३	सोलुखुम्बु क्षेत्र	पहिलो चार हप्तासम्म प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकीडलर वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
४	दोलखा जिल्लाको गौरीशंकर तथा लामाबगर क्षेत्र	प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको विदेशी मुद्रा
५	रसुवा जिल्लाको उत्तरी भाग	प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
६	गोरखा चुमभ्याली क्षेत्र	सेप्टेम्बरदेखि नोभेम्बरसम्म पहिलो एक हप्ताका लागि प्रतिव्यक्ति ४० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा तथा डिसेम्बरदेखि अगस्टसम्म पहिलो एक हप्ताका लागि प्रतिव्यक्ति ३० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा । त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ७ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।

क.स.	निषेधित क्षेत्र	पदयात्रा गर्दा लाग्ने दस्तुर
७	मनास्लु क्षेत्रमा पर्ने भू-भाग	(क) सेप्टेम्बरदेखि नोभेम्बरसम्म प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति १०० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा । (ख) डिसेम्बरदेखि अगस्टसम्म प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ७५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
८	मनाङ् (नार, फु) क्षेत्र	(क) सेप्टेम्बरदेखि नोभेम्बरसम्म प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति १०० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १५ अमेरिकी डलर सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा । (ख) डिसेम्बरदेखि अगस्टसम्म प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ७५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १५ अमेरिकी डलर सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
९	माथिल्लो मुस्ताङ्ग क्षेत्र	पहिलो १० दिनका लागि प्रतिव्यक्ति ५०० अमेरिकी डलर र त्यसपछि प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन ५० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
१०	माथिल्लो डोल्पा क्षेत्र	पहिलो १० दिनका लागि प्रतिव्यक्ति ५०० अमेरिकी डलर र त्यसपछि प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन ५० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
११	तल्लो डोल्पा क्षेत्र	प्रतिव्यक्ति प्रतिहप्ता २० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा । त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
१२	हुम्ला क्षेत्रमा पर्ने भू-भाग	प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ५० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र त्यसपछि प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।

क्र.स.	निषेधित क्षेत्र	पदयात्रा गर्दा लाग्ने दस्तुर
१३	मुगु क्षेत्रमा पर्ने भू-भाग	(क) प्रति हप्ता प्रतिव्यक्ति १०० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र थप प्रतिदिनको प्रतिव्यक्ति १५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
१४	बझाङ क्षेत्र	क) प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ९० अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र थप प्रतिदिनको प्रतिव्यक्ति १५ अमेरिकी डलर वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।
१५	दार्चुला क्षेत्र	क) प्रतिहप्ता प्रतिव्यक्ति ९० अमेरिकी डलर वा सो बराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा र थप प्रतिदिनको प्रति व्यक्ति १५ अमेरिकी डलर वा सोबराबरको अन्य परिवर्त्य विदेशी मुद्रा ।

समग्र पर्यटन क्षेत्रमा पदयात्रा क्षेत्रको योगदान

सन् २०१९ मा नेपाल आउने ११ लाख ९७ हजार १९१ पर्यटकहरू मध्ये २६३५३ पर्यटक अध्यागमन विभागबाट अनुमति लिई पदयात्रामा गएको देखिन्छ । नेपालमा पर्यटकहरूको सरदर बसाइ १३ दिन र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन खर्च ५४ अमेरिकी डलर रहेको छ । यसरी हेर्दा पदयात्रामा जाने पर्यटकहरूको सरदर बसाइ नै १५-२० दिन हुने गर्दछ भने उनीहरूले गर्ने खर्च पनि स्वाभाविक रूपमै बढी हुन्छ । पदयात्रा अनुमतिपत्र बापतको शुल्क, अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र जस्ता निकायहरूमा तिर्नुपर्ने शुल्क, अनिवार्य रूपमा गाइड र पोर्टर लैजानुपर्ने कानुनी व्यवस्था, लामो र कठिन यात्रा गर्नुपर्ने हुँदा कतिपय पदयात्रा क्षेत्रमा जाँदा आफै खाने बस्ने बन्दोबस्त गर्नुपर्ने (विशेष गरी माथिल्लो डोल्पा क्षेत्र) भएकोले थप रकम खर्च हुने गर्दछ । मानसरोवर क्षेत्रमा तीर्थयात्रामा जाने भारतीय तीर्थयात्रीहरूले नेपालको सिमिकोट-हिल्सा मार्ग हुँदै चार्टर उडानबाट यात्रा गर्नुका अतिरिक्त मानसरोवर यात्रा पश्चात् नेपालका अन्य धार्मिक स्थलको समेत यात्रामा जान्छन् (यस्ता तीर्थयात्रीहरू तुलनात्मक रूपमा खर्चालु मानिन्छन्) ।

यसरी विश्लेषण गर्दा के भन्न सकिन्छ भने राष्ट्रिय रूपमा पर्यटकहरूले खर्च गर्ने दैनिक सरदर ५४ अमेरिकी डलरको तुलनामा यस क्षेत्रमा जाने पर्यटकको दैनिक खर्च उल्लेख्य रूपमा बढी हुन जान्छ । नेपालमा पर्यटकको सरदर खर्च र बसाई दुवै हिसाबले लामो पदयात्रामा जाने र अध्यागमन विभागबाट अनुमति लिई पदयात्रामा जाने गरी आउने पर्यटकहरू स्तरीय पर्यटक मानिन्छन् । चालु १५ औं आवधिक योजनाले समेत पर्यटकको सरदर बसाइ अवधि १५ दिन र विदेशी पर्यटकको सरदर दैनिक खर्च १०० अमेरिकी डलर पुऱ्याउने लक्ष्य राखेकोले नयाँ नयाँ पदयात्रा मार्गहरूको पहिचान र विकास गरी राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिमा थप योगदान गर्न सकिन्छ ।

निष्कर्ष

गुणस्तरीय पर्यटन मार्फत् लक्षित उपलब्धिहरू हासिल गर्न देशभित्र पर्यटकमैत्री वातावरण, स्तरीय सेवा सुविधा, पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास, नयाँ-नयाँ पदयात्रा क्षेत्रहरूको पहिचान र पूर्वाधार विकास, प्रविधिमैत्री पर्यटकीय गतिविधिका साथै पर्यटन क्षेत्रबाट प्राप्त लाभको न्यायोचित वितरण गर्दै **"समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"** को राष्ट्रिय लक्ष्यमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान वृद्धि गर्न सकिन्छ । पदयात्रा पर्यटनलाई समग्र पर्यटन क्षेत्रको Backbone को रूपमा विकास गर्न सकेमा मुलुकले लिएको पर्यटन क्षेत्रको लक्ष्य सहज रूपमा हासिल गर्न सकिन्छ ।

Advance Passenger Information for Effective Border Control

Pawan Gupta
Immigration Officer, Department of Immigration

1. Background

At the outset, it is highly acknowledged that Border security is one of the major concerns in this age of globalization. For an effective border control, there is a need of a strong mechanism for tracking from the source to the destination. A smart border security framework with the use of ICT leads to efficient immigration and customs clearance and also discourages the infiltration and other trans-border fraudulent activities. Such framework can be enhanced by connecting with an automation integrated beyond the horizons of national border.

Advance Passenger Information (API), is a globally accepted term, generally refers to a standard format of travellers data ready for electronic transmission. The concept of API was first developed during 1990s by World Customs Organization (WCO) and later upgraded jointly with International Air Transport Association (IATA) and International Civil Aviation Organization to address the drugs trafficking as a threat to national security and growing air traffic management. API includes the biographic data and flight details of passengers and crew members sent by the carriers to the border control agencies in advance to their arrival and departure so that agencies can screen the details of those passengers against their database and prepare for detailed inquiry upon the arrival of any suspected traveller.

Annex IX to the Convention on International Civil Aviation defines API as - "*An electronic communication system whereby required data elements are collected and transmitted to border control agencies prior to flight departure or arrival and made on the primary line at the airport of entry.*"

2. Modes of Passenger Data Transmission

The modes of passenger data differ on the basis of their nature, transmission time and interaction features. Some popular practices of passenger information systems can be assessed as follows:

2.1 Advance Passenger Information System (APIS)

Generally, API is the biographic information in the machine readable zone of the travel

documents submitted during check-in. As the travel documents are issued by governments, such biographic information are verified and authentic which can be crucial for screening against the watch list and risk profiles of one's national database and detecting whether an inadmissible passengers are attempting to travel. API can be divided into two distinct categories as:

2.1.1 Batch Style API System (API):

- In Batch Style API System, informations from passengers are collected during the check-in process and then communicated together in a single message at or immediately following flight reconciliation or departure.

2.1.2 Interactive API System (iAPI):

- An iAPI system is a two way interactive communication in near real time. The carrier transmits the information, on a passenger-by-passenger or transaction by transaction basis so that the border control agencies on the last port of call can have an opportunity to decide whether to board or not to board any suspects by issuing board/no-board message.
- An iAPI system is far more complex and operational costs are also higher than Batch Style API system.

2.2 Passenger Name Record (PNR)

PNR data are traveller flight reservation and itinerary information collected by the carriers which may differ according to the carriers. Such data generally includes type of ticket, date of travel, number of bags, seating information etc. PNR is manually input by the traveller or travel agent and not verified. PNR can help to identify the unknown associates of the travellers by examining specific data elements, such as credit card number, valid phone number and others.

2.3 Advance Passenger Processing System (APPs)

APPs is a standard for flight and document data declaration in real-time. It has strong similarities with iAPIS but the only difference is with timing. APPs takes place as a real-time interactive transaction during check-in. This is the latest and most advance mode of passenger information transmission.

3. Global Context

International organizations related to civil aviation and border control agencies have made API as a mandatory tool and prepared various provisions to declare the standards of the data transmission. Most of the countries in the world and also SAARC member countries have already been a part of this network. WCO, IATA and ICAO have jointly made the obligatory provision for airlines and other carriers to provide the passenger information

to the border control authorities and legally oblige the contracting states to introduce API system under their national legislation.

3.1 International Legal Mandate

- On an international level basic rules for the use of API and PNR are developed in ICAO Annex 9 – Facilitation to the Convention on International Civil Aviation (Chicago Convention, 1944) and the Revised Kyoto Convention of the World Customs Organization. For API, Standard 3.47 of Annex 9 obliges each Contracting State that introduces an API system under its national legislation to adhere to internationally recognized standards for the transmission of API.
- On the 9th chapter entitled 'Passenger Data Exchange Systems' of the above mentioned Annex 9, under 9.1 as Recommended Practice declares that "*Contracting States requiring the exchange of Advance Passenger Information (API), interactive API (iAPI) and/or Passenger Name Record (PNR) data from aircraft operators should create a Passenger Data Single Window facility for each data category that allows parties involved to lodge standardized information with a common data transmission entry point for each category to fulfill all related passenger and crew data requirements for that jurisdiction.*"
- The UN Security Council, in Resolution 2178 (2014), at paragraph 9, "*Calls upon Member States to require that airlines operating in their territories provide advance passenger information to the appropriate national authorities in order to detect the departure from their territories, or attempted entry into or transit through their territories, by means of civil aircraft, of individuals designated by the Committee establishment pursuant to resolutions 1267 (1999) and 1989 (2011)("the Committee"), and further calls upon Member States to report any such departure from their territories, or such attempted entry into or transit through their territories, of such individuals to the Committee, as well as sharing this information with the State of residence or nationality, as appropriate and in accordance with domestic law and international obligations.*"
- The API Guidelines jointly published by WCO,IATA and ICAO comprise an explanatory section for the use of API, including iAPI details with an Annex stating the international recognized electronic UN/EDIFACT message (PAXLST) and an implementation guide for the PAXLST message.
- The PNR Guidelines published by WCO/IATA/ICAO include an explanatory text for the use of PNR information and an Annex with a maximum list of PNR data and a standardized message for the exchange of PNR information.

3.2 Countries with API Connectivity

According to API-PNR world tracker of IATA there are 57 API program users (49 UN States-8 Territories), 16 iAPI program users (15 UN States-1 Territory) and 25 PNR program users

(23 UN States-2 Territories) around the globe. Let's have a look upon the a few countries with different API programs:

SN	NAME	CONTINENT	TYPE OF API	TRANSMISSION TIME
1	USA APIS	North America	Interactive	No later than 1 hour before scheduled take off
2	Canada API/PNR	North America	Interactive	Not later than the time of departure
3	Mexico APIS	North America	Batch	30 minutes prior to takeoff
4	Cuba APIS	North America	Batch	XXX
5	Australia APP	Australia	Interactive	XXX
6	UK iAPI	Europe	Batch and Interactive	Between STD -24hours and STD -30 minutes.
7	Swiss API	Europe	Batch	Immediately after departure
8	France API-PNR	Europe	Batch	At the flight closure/Actual Time Departure
9	Germany APIS	Europe	Batch	60 minutes prior to the actual arrival time
10	Netherlands API	Europe	Batch	Within 15 minutes after "off blocks"
11	Finland API	Europe	Batch	No later than 15 minutes after the flights departure
12	Russia API	Europe	Batch	15 min before Estimated Time of Departure
13	Hungary API	Europe	Batch	Immediately after takeoff
14	Estonia API	Europe	Batch	Within 15 minutes after flight closure
15	Peru APIS	South America	Batch	Within 15 minutes after flight closure
16	Caribbean Community APIS	South America	Batch	No later than 15 Minutes after Departure
17	China API	Asia	Batch	XXX
18	India APIS	Asia	Batch	Within 15 minutes of taking off of the aircraft
19	Qatar APP	Asia	Interactive	Actual time of departure
20	UAE API	Asia	Interactive	Actual time of departure
21	Bahrain API	Asia	Interactive	Actual time of departure
22	Lebanon API	Asia	Batch	Actual time of departure
23	Sri Lanka API	Asia	Batch	Not later than 15 min of leaving or taking off of the airport

SN	NAME	CONTINENT	TYPE OF API	TRANSMISSION TIME
24	Maldives API	Asia	Batch	Within 15 minutes of flight departure (for inbound flight) and within 15 minutes after the passenger check-in has been closed (for out bound flight)
25	Thailand APPS	Asia	Batch	Actual time of departure
26	Indonesia API	Asia	Batch	At Time of Departure
27	South Africa API	Africa	Interactive	Actual time of departure

Source: DCS.aero

4. Contextualizing API in Nepal:

The number of foreigners arriving in Nepal is increasing every year at a hand. On the other hand, there is increased number of foreigners involved in various types of criminal activities. Last year total 671 foreigners were deported from Nepal for involving in various criminal cases including overstay.They are prohibited to enter Nepal for some years depending upon their illegal acts. More than 120 inadmissible passengers were refused to enter Nepal in 2019 and deported to their countries from the Tribhuvan International Airport (TIA) via same airlines. The only International Airport of Nepal, TIA is prone to many trans-border crimes like drug trafficking, gold smuggling, human trafficking and fake currency smuggling as many such cases exposed in TIA became the newspaper headlines for last few years. Department of Immigration (DoI) has recently launched sophisticated immigration software, ***NepaliPort*** to record the passengers' information including the biometrics. This software can be interconnected with all the border control authorities and other agencies for information sharing which will be a strong and smart border security mechanism with the feed of API.

4.1 Rationale

In this context, strengthening the national border security mechanism, efficient immigration and customs clearance, it is necessary to know about the passenger and their belongings before their arrival in TIA. Some of the major problems being faced at the time of immigration clearance, followed by a few suggestive measures can be pinpointed as follows:

- Being a member country, it is the duty of Nepal government to follow the recommendations of UN, ICAO, WCO and IATA.
- It enhances the trust of border and aviation security of Nepal among the other members in international arena.
- It enhances the efficiency of immigration and custom clearance as the border security officers will have the biometric and flight details beforehand.

- It discourages the use of fake travel documents, as 29 cases of fake passports lawsuits were filed in court in 2019 by DoI, and all of those travellers were found using an original passport at the first port and showed a fake passport at their last port TIA which can be easily traced out by the use of API.
- Many Nepali citizens cross the immigration security declaring a false last port or with dual tickets at the same time, and are illegally trafficked to unknown destinations. API provides a complete ticket details including transits and last port, which discourages such travel with false declaration.
- Blacklisted persons in Nepal, deported and other inadmissible persons can be stopped from getting board in the airlines bound to Nepal at the first port of their entry.
- Passengers with suspicious travel itinerary and luggage details can be traced easily by the custom officers before their arrival.
- Immigration, Customs, Nepal Army, Nepal Police, Armed Police Force, National Investigation Department and other border security authorities will have a strong coordination mechanism for intelligence sharing through a single window.

A Way Forward

API has turned to a matter of discussion and a common topic for series of meetings without any solid decisions for a decade in Nepal. Recently, a committee has been formed on the chairmanship of Director General of DoI for the study of API implementation in Nepal. The new Custom Act and Immigration Act are tabled for legislative discussion. It is better to be late than never, considering the prevailing rules and regulations, available ICT infrastructure, manpower and financial aspects some suggestions for regulating APIin can further be elaborated as follows:

- First of all, provisions for API should be addressed in the new Custom Act or Immigration Act as none of other National acts include any provisions regarding API.
- A feasible mode of API transmission should be finalized beforehand. Considering the available manpower and financial aspects, starting with Batch Style API System can have better implications in Nepal for now. In the long run, moving forward to iAPIwith adequate preparation would be effective.
- List of required information for all the border control authorities should be collected, and a final format of integrated information should be prepared with common consensus.
- A comprehensive and detailed procedure should be prepared for the use of API including report generation, database access, user creation and other technical aspects in detail.
- A mother organization should be declared for contract signing, overall access

administration, coordination among the authorities and bridging with API provider. As the DoI is taking the primary initiation for API, it should be declared as mother organization for API implementation.

- Proper mechanism for the security of passengers' information should be developed.

5. Conclusion

API systems are complex and require a high degree of ICT infrastructure and manpower of the related sector. It requires several types of legal and institutional arrangements to ensure the data privacy oversight and regulations by states. As tourism is one of the major income sources of Nepal, balancing between national security and hospitality for tourism industry is the major challenge. API should be introduced in Nepal as soon as possible either by making the airlines compulsory to provide API feed to the Nepali Port (Immigration Software). Another method can be contracting with any mediator to provide API interface by announcing globally.

References:

1. Annex 9 to the Convention on Civil Aviation, Facilitation (ICAO).
2. Advance Passenger Information and its Role in Aviation Security (Working Paper-ICAO)
3. Guidelines on API 2014 (WCO/IATA/ICAO)
4. API-PNRGOV for Securing Cross-Border Travel Facilitation (Indonesian Customs)
5. Management Summary on Passenger Related Information (WCO/IATA/ICAO)

Nepali Port System: A Technical Overview

Suraj Prakash Aryal
Computer Engineer, Department of Immigration

1 Background

Information Technology and software based systems have now been an integral part of almost every organization, be it a private organization, or a government organization. In the context of Nepal, although the government organizations have been a late adopter of technology than the private companies, gone are the days where government employees preferred to store official files bundled in cotton wrapped packages, and manually sort and manage the files whenever required. The newer generation of employees has preferred the trend shift that has now caused government organizations to have more IT-friendly systems to store and manage data. Sooner or later, the management has also realized that in order to have good insights into the operations of the organization and making better decisions, there is no other option than not only to adapt to the technology, but also to excel and catch up with the rapid technological shifts happening around the globe. Among those many government organizations, the Department of Immigration, the primary body under the Ministry of Home Affairs, responsible for border immigration control and visa regulation, has made quite big strides towards embracing technology in order to enhance its daily operations and manage the sensitive data for border security and immigration control, by building its own in-house software system, called the NepaliPort.

2 Introduction

The development and implementation of Nepaliport, an in-house developed Border Immigration Control and Visa Management Software, by the Department of Immigration, is a major step of the department in adaptation of latest information technological resources to achieve its purpose of strengthening the national security and border defense / screening mechanism by having sufficient data and information related to all the immigrants travelling to and from the country, as well as managing and recording the information of all visa issued to the foreigners in a proper way, that can be retrieved, analyzed and used for future decision-making process by the responsible authority.

The development of the Nepaliport system, which was inspired by the keen desire to tackle the modern challenges for efficiently handling all kinds of immigration jobs, as well as

to eradicate the difficulties faced due to the inadequate functionalities of the existing inflexible system, was envisioned to build a system with, however not limited to the following features:

1. Online visa application / Extension / Conversion mobile responsive web interface
2. Online Trekking Agencies registration and Trekking Permit Application Mobile Responsive web interface
3. Online Visa Application Module to apply at Embassies
4. Administration Module to process visa extension / conversion applications at DOI and related offices
5. Desktop Application to process the New Visa Application requests at the Border Offices and Airports.
6. Biometric Data Capture (Photo, Fingerprint, Iris Image) and Processing Module at the Border Offices to record and analyze foreigner's data.
7. Administration Module to process the Trekking Agencies Registration and Trekking Permit Applications at the DOI.
8. Extensive and Highly customizable Robust Administrative CMS to setup the Immigration Rules and Requirements into the Software logic.
9. Separate Backend API Based Core Engine to communicate with all the above mentioned modules.
10. Mobile Applications in both Android OS and iOS communicating through APIs with Nepaliport Software and Website of DOI
11. Reporting Modules of high flexibility and easy export methodology.
12. Integration and Communication with relevant external agencies (Dept of Labor, Dept of Passport, FCGO, Interpol, Ministry of Education: NOC Section, Consular Department, etc.) through API.
13. Online International Payment Gateway integration through International Cards

About one year of rigorous development, revisions, testing and validation by the technical team of the department, along with the contribution from various brilliant experts in related field of software development and feedbacks from the experienced officials of the department, the Nepaliport system finally took its intended shape above the basic foundations of flexibility, scalability, security and interoperability, which then was formally inaugurated by the Rt. Honorable Prime Minister of Nepal, on 13th Magh, 2076 B.S.

3. Nepaliport Software System Architecture:

As previously stated, Nepaliport Software was built keeping in mind the every possible situations that have been faced till now by the department in the past, as well as the future possibilities that could arise later. The development team was guided by the principle of

flexibility, scalability, interoperability and security, while maintaining a robust architecture and easy to use interfaces for end users. The Architecture of Nepaliport System depicting its usage and background interactions are shown in the figure below:

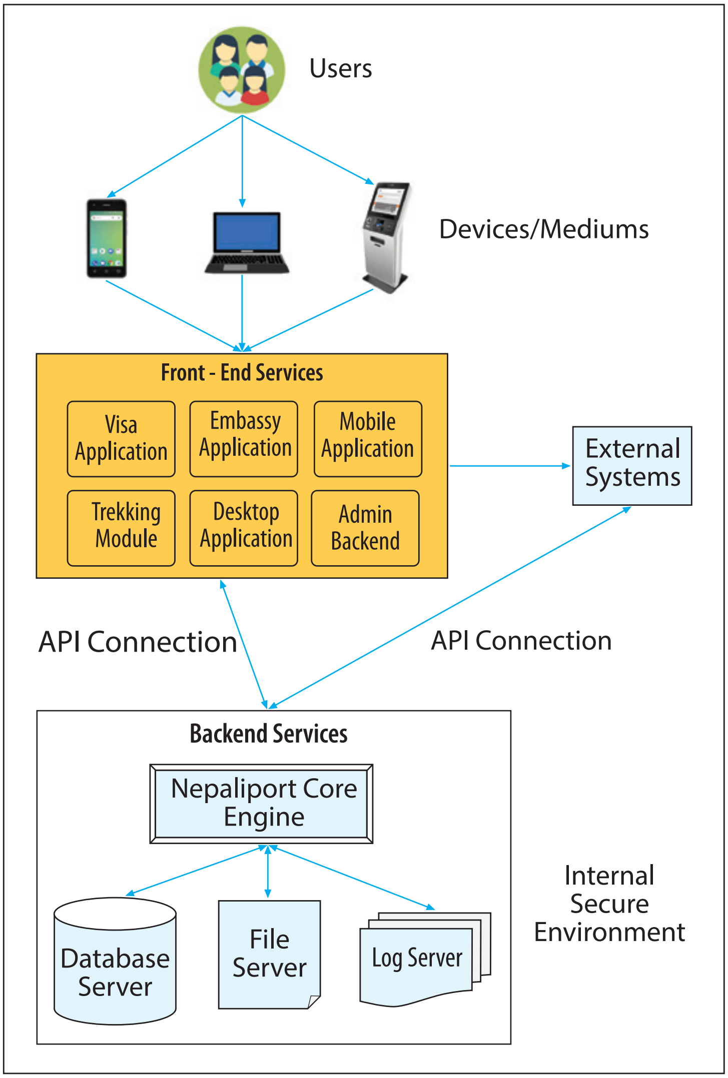

Figure 1: NepaliPort System Architecture

3.1 Database Server:

The core of Nepaliport system consists of a Database Server where the sensitive data of all immigration procedures and visa information is kept securely. The database system is optimized for query processing and response time using industry standard practices. The database has been protected from external attacks and access attempts by limiting its access by only the Nepaliport Core Engine, which also resides inside the secure internal server environment.

3.2 File Server

Apart from the database, the system also has to store and manage many files, such as passport images, office notes, user images, tippanis, etc, which are also equally as sensitive as the database. A separate file server is maintained to process all kinds of file management jobs that need to be handled by the Nepaliport System. This server not only helps to efficiently manage and retrieve the files, but also helps to lower the computational load of the core engine.

3.3 Log Server

A separate log server is maintained in the backend environment, that records all the logs in read-only format for all kinds of transactions that happen in the backend core, file server and database server. These logs are useful to trace the changes that have happened over time in the system, as well as to maintain the integrity of the system.

3.3 Core Engine

The core engine consists of all the application logics and internal routes of the system. It resides on a separate backend server, and is the only application that communicates directly with the database, file server and log servers. It communicates and exchanges data to the front end services and other external services via authenticated APIs which are defined inside its core. To be short and precise, the core engine is actually the heart of the Nepaliport system.

3.4 Front End Services

These are the services that are actually accessed by the various users of the system, the general public, who are the service seekers, or employees of the Department of Immigration and branch offices, who are the service providers. They are all processed by a separate front end server that renders the visual interfaces to these applications, and communicates with the core engine of the system via API calls. The front end services of the Nepaliport System are listed below with a brief explanation of each.

3.4.1 Visa Application Module

This module allows the users or foreigners to apply for the visa. The visa application module automatically identifies the previous travel history of any foreigner, if any and auto fills most of the fields, for a faster visa application process. Applicants can apply either from their own location and come to their desired entry border office using the online application module or come to the border office and make their application on the spot using the on-arrival visa application module that is specific to that border office.

3.4.2 Embassy Application and Processing Module

Almost similar as the visa application module, this separate module is applicable only for the visa applications which are to be submitted outside Nepal, at visa issuing agencies (Embassies, Consulate Generals and Permanent Missions of Nepal) of Nepal. This module allows visa application as well as processing of those visa applications by the officers of the corresponding agency. Separate subdomain URLs are allocated for visa application and visa processing for the embassy module.

3.4.3 Trekking Agency Module

Issuing Trekking permits to the foreigners, which is another business of the Department of Immigration, is handled by this module. This module allows Trekking Agencies to register themselves into the system, by entering their details and uploading all necessary documents required. After the corresponding Immigration Officer approves the registration application, the agencies can now submit applications for trekking permits for foreigners via this portal, which requires them to login into the system from their previously registered account.

3.4.4 Desktop Application

Border offices, where the initial data of the foreigners coming into or going out of the country are recorded and visa is issued, use various biometric devices and passport reader machines as a medium to collect the data. This process is facilitated by a desktop application which is another integral part of the Nepaliport System. It reads the passport data, visa application details submitted by the applicants, payment status of the visa application and captures the biometric data (Iris Scan, Fingerprint Scan and Photo) of the applicant, and sends all the information to the backend application. Besides this, it also performs many preliminary checks of the applicant in the blacklists, interpol lists, etc, and helps the immigration officer to make his/her decision in issuing a visa.

3.4.5 Mobile Applications

Since smartphones have become a popular gadget for almost everyone, the Department of Immigration targeted the visa application tool to reside inside everyone's pocket, in the form of mobile applications. Mobile Apps have been developed in both Android and iOS systems, which again communicate with the core engine and website of Immigration Department via APIs. Users can get access to various immigration services through the mobile apps, such as visa application, visa extension, conversion, visa status check, etc, as well as get notified to various notices, updates, etc published by the Department of Immigration.

3.4.6 Admin Backend

The admin backend is the administrative interface that is used by the officials of the

department of Immigration, which is very dynamic in nature and is controlled by the role based login authorization and authentication mechanism. The admin backend is used to process the various nature of applications received in the system. Although it seems to be a single common portal, each user has his own backend administrative interface as per his assigned roles and permission which are defined by the system administrator. The Admin backend features can be summarized and grouped into the following key functionalities:

1. User Management and Role based Authentication.
2. Application Processing.
3. Searching and Reporting.
4. Duty Shifts Management at Airports.
5. Visa Rules configuration and logic setup.
6. Static and Dynamic Values setup.
7. User Logs .
8. External Systems Integration setup.

3.4.7 External Applications

One major pillar of Nepaliport System architecture is interoperability, which enables the system to interact with external systems via API calls through mutual authentication. The system is already linked with various stakeholder agencies such as Department of Foreign Employment, Department of Passport, Interpol, Consular Department, Financial Comptroller General Office, etc. and aims to integrate with more stakeholder agencies so as to increase the reliability and accuracy of the system. One of the major systems that the Department aims to integrate in near future is the Advanced Passenger Information System (APIS), which will help the immigration decision making process be quite faster and reliable. Similarly, the Nepaliport system intends to integrate with various other systems in the days to come with agencies that are relevant to the business workflow of Department of Immigration.

4. Software Deployment

The Nepaliport System, as robust and secure it is, needed a similar kind of deployment environment to be operated in the full capacity as intended. For this, the department managed high end servers and networking equipment to create a sophisticated deployment environment, which is protected by high end firewalls and security systems. The various servers were used in a virtualized environment so as to make the optimum use of the available resources and effective management of servers through a single channel. The following figure illustrates the deployment of the Nepaliport Software in a fully secure server environment.

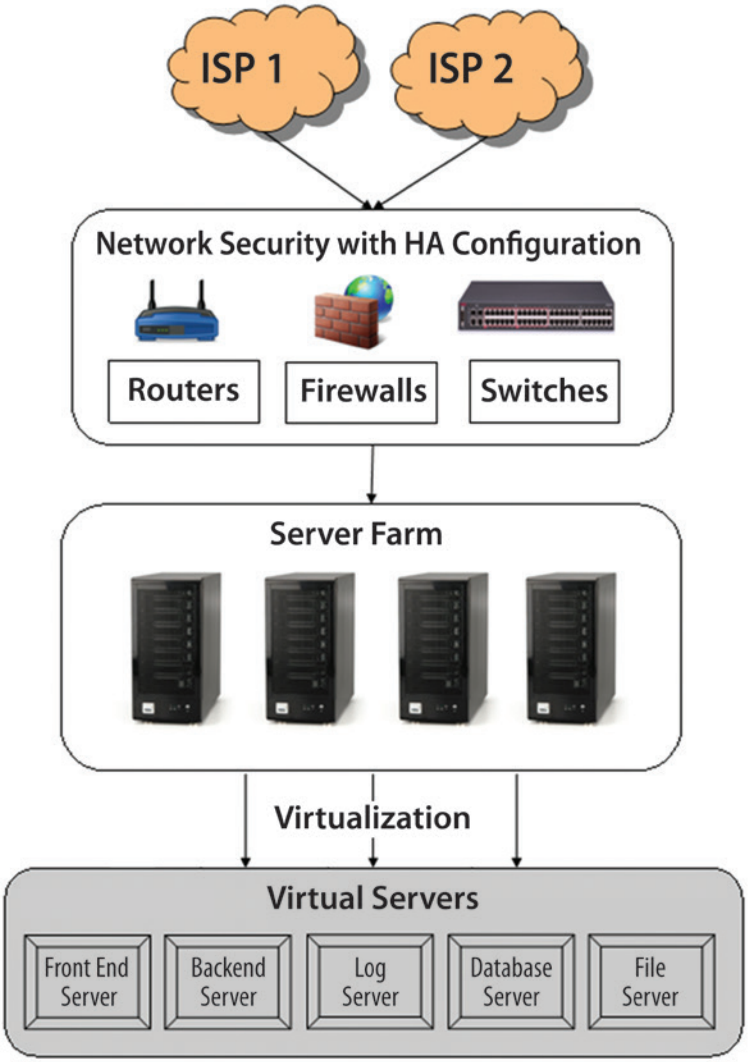

Figure 2: Nepaliport Software Deployment in Server

5. Nepaliport Software and way ahead for Department Of Immigration

The Department, although being at a sufficiently ahead in terms of technological adaptations as compared to other government institutions, has to undertake still a lot more steps forward to bring daily operations of the department into greater ease and automation. Furthermore, the Nepaliport software being quite scalable and flexible would be underutilized with only the current set of features and functionalities. There are a lot of opportunities created with the introduction of Nepaliport system to the department, some of which are briefly described below:

5.1 E-visa

E-visa primarily conceptualizes the process of approval of visa application through electronic means, prior to arrival of the applicant in the country. This kind of visa can be given to tourist visa applicants, and is also quite possible to bring into operation with the current features of Nepaliport software. Nepaliport already has an online visa application module, as well as the well tested feature for online payment of visa. By implementing necessary laws and regulations, as well as developing a mechanism of processing visa applications prior to the arrival of applicant, and formulating standard guidelines for visa grant/reject decisions by the immigration officers, the concept of e-visa is not quite far from implementation in the future days to come. This would also be a solution to reduce the large queues at the airport, which, in present, is a frequently encountered hassle at the airport.

5.2 Machine Readable System Generated Visa

One setback that the Department of Immigration is currently having with the visa stickers is the inadequate quality of visa stickers and lack of proper inventory management of visa stickers, and tracing them through pre-assigned visa numbers. With visa applications being processed by the Nepaliport system, it can now generate visa numbers automatically and assign them to corresponding visa applications. By managing high quality printing devices and security enriched visa sticker rolls, the visa information can be printed in the stickers by the system itself with accurate data, and any manual entry mistakes by the officers, which as of now is a frequently happening phenomenon, can be solved completely. Also, the system is capable of generating and printing machine readable codes in the visa sticker, which will also help to validate the visa stickers by the concerned authority whenever required.

5.3 APIS Software Integration

Prior information of the passengers travelling to their country is a valuable asset for any immigration authority. This information is generally provided by a worldwide adopted system, called the Advanced Passenger Information System (APIS), which is basically a database of various kinds of records of airline passengers all around the world, and is provided by certain organizations via Information as a Service (IAAS). Though the ICAO standards have made it compulsory for all aviation and immigration authorities around the world to adopt APIS, this system is yet to be adopted by the Nepalese authority. However, this system is quite useful and important for immigration authority and the Nepaliport software is more than ready to integrate with this system in order to provide valuable insights of visa applicants to the immigration officers.

5.4 Auto Gates

These are automatic immigration counters controlled by the immigration software system,

which allow travelers to check in and out of the immigration by submitting their passport details and biometric details. The system will automatically check the visa status of the applicant, validate and authenticate the applicant by matching his/her biometric details and after successful verification, grant them automatic entry or departure. Although this sophisticated mechanism of immigration check in/out is still far in the context of Nepal, but with the ability of current system to validate visa details by checking passports and also the ability of the system to cross verify biometric details, the concept of auto gates can be regarded as a possible reality in the future.

6. Summary

The Department of Immigration has raised its bars significantly by adopting latest technologies and expert manpower to build its own in-house software, the Nepaliport System. The software system that was developed with close coordination with and feedbacks from various officials of the department solves all kinds of current complex needs of the immigration system by modern problem solving approaches and faster processing algorithms. The software is deployed in a very secure high end server environment, and also aided by a faster network system for its smooth operation. With its highly scalable, flexible and interoperable architecture, this system can be extended to enrich with many more features in the future, as well as be integrated with many other relevant systems for greater reliability and accuracy.

My Experience at the immigration.

Pratiksha Ghimire
Section Officer, Ministry of Industry, Commerce and Supplies

Job at immigration is very interesting. I was lucky to have got the opportunity of being assigned as an immigration officer on my first assignment in Civil Service. The job of an immigration officer itself, so to say, is simple- I just have to give a stamp and is complicated in equal measure- I might be giving a stamp to a criminal. Besides, from the serious job that immigration officer's do, there are also sweet lasting memories they make. This job, unlike any others has given me a lifetime of experiences. I lived a different life during those eight months which comprised some surreal moments as well.

As an immigration officer, I got to meet thousands of individuals from all corners of life and literally from all corners of the world. As a travel enthusiast and lover, I would always be excited to find out the names of different places we could fly to from my city Kathmandu. Sometimes, seeing aero planes taking off, giving those stamps on boarding passes and sending people through, I used to feel it is so easy to get into a plane and just fly away. I lived vicariously through the travellers where merely reading the names of the cities whole day would make me feel like I am a frequent traveler to those places. Tel Aviv, Manchester, Frank Furt, British Columbia, Istanbul, Doha, Osaka, Seoul, Dhaka, all these places felt like thousand miles nearer from my desk at the immigration than from the world map. I know all this might not make sense to a lot of people but believe me, as someone who is so fond of travelling to places and meeting people, all these thoughts are valid. People are not only going to Australia, America, or Canada but there are travelers to South Africa, or even Romania or Kenya. I learnt to say Manchester, without coupling it with United. Machu Picchu no longer remained that far away after I met a lady who visited Galapagos Islands. And no immigration stamps remained interesting when I discovered passport stamps from Machu Picchu. Someone explained that tiger's nest in Bhutan was not a nest but a famous Monastery. Such little discoveries would make each day special and thus, I would love my job a little more each day.

We would not only meet people, we also encountered their stories. I met a couple from Argentina, who were old couples and wanted to visit Nepal even for just two days. I met a family of seven from Spain who were here to climb the mountains. A man in his late thirties from UK came here to go biking to Rara. A guy in his early twenties came to party

in Nepal, he would work and earn money for six month and travel; decorous groups of Japanese always impressed me with their exceptional mannerism; a farming couple from Spain reminded me that a farming job can be rewarding and respected unlike in Nepal. A Nepali farmer affording to make holiday trips abroad is difficult to imagine. At least not till now and I hope for better days of course! I met an individual from Middle East who came to see the rain during July where he said, "We don't get to see rain." These meetings were not just merely a part of job but were equivalent to some valuable experiences one can gather only by travelling the world. Listening to them and seeing their deprivation or appreciation of something would make me value my place, value my people and value my resources a bit more. While foreigners were leaving, they would share how their experiences of stay in Nepal were; most of them were really appreciative of our culture, humble people and the mountains. Some made comments about the hardships they had to face in different aspects during their stay. This would all make me reflect on ourselves as communities, the amount of hard work we ought to do as a country and how much I could contribute. We do hear a lot of these, but listening to words from a foreigner who lived through it in his short trip-touches you a little deeper. And this would make me love my job even more.

For us, as immigration officers, every individual is a subject of inspection. We are supposed be impersonal. Even though we perform our job without emotions but we do feel it all. I felt it too and how couldn’t I? When I met a girl from foreign land travelling to Middle East for a job penniless and hungry, unable to pay for her visa fees and even buy something to eat; when I met a father leaving for foreign employment so that he can provide for his children; when I detained someone for deportation and he didn't want to go back to his war-torn country from where he managed to flee; when I met a Nepali lady who went to Iraq at the age of 13; when I met an impecunious father bidding farewell to his son with hopes of brighter future; all dressed-up newly wedded wives bidding their husbands goodbye, with eyes filled with tears. These were encounters with people with stories that touched the core of my heart and it was difficult to shield myself under the veil of impersonality. But it was not only sad emotions at play in front of us. There were moments of sheer euphoria that made my heart grin. When someone got excited on getting a visa without having to stay in queue; when someone took a deep breath and remarked 'finally reached home" with a sigh even before boarding the plane; when someone coming from India hurryingly and worryingly came and asked "where can I find luggage?"; when a tour group leader from china commanded the group holding a flag of their own kind, moments such as these added merriment in job Similarly, scenes such as backpackers going for holidays to Thailand and all adorned with beach hat and sun-glasses all ready at the immigration desk; newly wedded Nepali couple going for a honeymoon blushing among themselves for not being able to decide whether to call themselves "husband-wives" in a so-called modern English style or "budha-budhee" in cute Nepali style; proud group of ladies leaving off for a trip on their own; youths fiercely chasing their dreams abroad; cheerful group of friends waving goodbye to their friends have imprinted themselves in a happy pleasant corner of my memory. Apart from the above, a gamut of emotions of rage, anger, jealousy, triumph, achievement, pride, frustration, arrogance were markedly palpable. Where there are

thousands of people, of course there are a thousand of emotions and hundreds of stories to tell. These enabled be to reach out and touch every corner of the globe from the confines of my desk. All the stories actually reflected our lives, our societies. How we all are different and yet the same. These moments were yelling and telling how as a society we are changing, this reflected woes and happiness we go through as an individual and as a groups. It gave me a perspective to recognize that I am just a person in this whole world, just a connecting dot. There is a lot more, more to what I am, what I am not and what I could be than just me. And thus, enriching me spiritually each day and motivating me a little more to love my job.

As I have said in the beginning, my time as an immigration officer provided me with experiences to last a life time. It gave me few surreal moments as well, like the two of my serendipitous meetings with people I could not have even thought of meeting but had remained in my heart for some reason. First one was with, "Eric Valli" who made famous the story of Nepali honey hunters and about whom I read in books as a school kid; meeting him and getting to chat a little bit was a pleasant surprise for me on a regular day at job. Second, is an unforgettable meeting with the legendary Morgan Freeman and his huge bodyguards, which I boast to my NRN cousins and foreign friends again and again. Apart from these remarkable moments, there were many such pleasant memories that I got to make at the immigration. For me, not a day was boring at work, every day I went to work with inquisitive eyes to read people and their stories. It would be a rollercoaster ride someday; very hectic but still, everyday was a hustle with hundreds of individuals telling hundreds of stories of their own and inspiring me to listen to them.

All in all, an amalgamation of all bitter sweet emotions made my experience at the Immigration exclusive. These exclusive memories always reinvigorated in me some more motivation to do my job each day and love my job each day. I grew in experience and in life as a whole with my few months as an immigration officer.

खण्ड : ख

अध्यागमन सम्बन्धी जानकारी तथा तथ्याङ्कहरू

१. अध्यागमन विभागको शाखागत काम, कर्तव्य र अधिकार :

१.१ प्रशासन शाखा

- विभागबाट हुने नियमित अनुगमन कार्यको लागि आवश्यकता अनुसार निर्णयको लागि पेस गर्ने ।
- कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी काम गर्ने । कर्मचारीको व्यक्तिगत फायलहरू अद्यावधिक गर्ने/राख्ने ।
- कार्यालयमा पालो पहरा र सुरक्षाको व्यवस्था मिलाउने ।
- दर्ता चलानी, सोधपुछ काउन्टर र रेकर्ड शाखा सम्बन्धी कार्य व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने ।
- त्यस शाखाबाट भए गरेका काम कारवाहीको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने, अन्य शाखाहरूबाट तयार भएको विवरण समेत संलग्न गरी महिना समाप्त भएको एक हप्ताभित्र विभागको मासिक प्रगति विवरण तयार गरी गृह मन्त्रालयमा पठाउने ।
- सबै शाखाहरूसँग समन्वय गरी नियमानुसार कागज धुल्याउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- जरिवाना गर्ने विषय बाहेक भिसा स्थानान्तरण गर्ने, ट्राभल परमिट जारी गर्ने, छुट प्रवेश भिसा प्रदान गर्ने र आगमन तथा प्रस्थान प्रमाणित गर्ने ।
- शाखाको कार्य सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने र निणर्यानुसार पत्राचार गर्ने ।
- आफ्ना मातहतका कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनको सुपरीवेक्षण गर्ने ।
- पर्यटक भिसामा १५० दिन भन्दा बढी बसेका विदेशी उपर प्रचलित कानुन बमोजिम कारवाही गर्न पेस गर्ने ।
- समय समयमा महानिर्देशकले दिएका निर्देशन बमोजिम विभागमा परी आउने अन्य काम गर्ने ।
- पर्यटक भिसा, एजेन्सी, गैर पर्यटक भिसा, व्यावसायिक भिसा युनिट, मुद्दा शाखामा कार्यरत अध्यागमन अधिकृतहरूको अनुपस्थितिमा निजहरूले गर्दै आएको कार्यहरू समेत गर्ने ।
- शाखाको कार्य सम्पादन गर्दा निर्देशकसँग समन्वय गरी छिटो छरितो रूपमा कार्य गर्ने ।
- कर्मचारीहरूको विदा, काज, सरुवा, हाजिरी आदिको अभिलेख व्यवस्थित गर्ने ।
- विभागमा प्राप्त हुने इमेलको सम्बन्धित शाखासँग समन्वय गरी प्रतिउत्तर पठाउने ।
- विभागबाट प्रकाश गर्नुपर्ने प्रकाशनहरूका लागि सहजीकरण गर्ने ।

१.२ व्यावसायिक भिसा शाखा (एकल बिन्दु सेवा केन्द्र)

- व्यावसायिक भिसाका लागि सिफारिस भई आएका र अघिल्लो भिसाको म्याद भित्रै सिफारिस भएको हकमा सिफारिस एकिन गरी व्यवसाय गर्ने व्यक्ति, व्यावसायिक प्रतिनिधि र तिनका आश्रितलाई व्यावसायिक भिसा निर्देशकबाट निर्णय गराई जारी गर्ने ।
- व्यावसायिक भिसामा रहेका र म्याद भित्रै नवीकरणका लागि सिफारिस भएका व्यवसाय गर्ने व्यक्ति, व्यावसायिक प्रतिनिधि र तिनका आश्रितलाई व्यावसायिक भिसाको म्याद थप गर्ने ।

- व्यावसायिक वा अन्य भिसाको म्याद गुजारी व्यावसायिक भिसाका लागि सिफारिस भई आएका व्यवसाय गर्ने व्यक्ति, व्यावसायिक प्रतिनिधि र तिनका आश्रितको हकमा आवश्यक कागजात पुऱ्याई निर्देशक समक्ष पेश गरी निर्णय भएबमोजिम भिसा जारी गर्ने ।
- पर्यटक भिसामा overstay भई व्यावसायिक भिसाका लागि आवेदन गर्नेको हकमा महानिर्देशकसमक्ष पेश गरी निर्णय भएबमोजिम भिसा जारी गर्ने ।
- व्यावसायिक भिसाको ट्रान्सफर सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- भिसासम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य अनलाइन भिसा एप्लिकेसनबाट गर्ने ।
- समय समयमा गरिएको निर्देशनअनुसार काम गर्ने ।
- व्यावसायिक भिसासम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू एकल बिन्दु सेवा केन्द्रबाट सेवा प्रवाह गर्ने र सोको जानकारी अध्यागमन विभागमा गराउने ।

१.३ एजेन्सी शाखा

- पदयात्राको लागि तोकिएको क्षेत्रमा अनुमति-पत्र जारी गर्न आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरी निर्देशक समक्ष पेश गरी निर्णय भएअनुरूप जारी गर्ने ।
- परराष्ट्र मन्त्रालयबाट प्राप्त सिफारिस बमोजिम गृह मन्त्रालयबाट लेखी आएअनुसार कुटनैतिक भिसावाहकलाई तोकिएको क्षेत्रमा निःशुल्क पदयात्रा अनुमतिका लागि पेश गर्ने ।
- पर्यटन मन्त्रालयको सिफारिसमा निषेधित क्षेत्र हुँदै पर्वतारोहणमा जाने पर्यटकलाई निःशुल्क पदयात्रा अनुमतिपत्रका लागि पेस गर्ने ।
- ट्रेकिङ्ग एजेन्सीहरू नवीकरण भए नभएको आदि विवरण सहितको लगत अद्यावधिक बनाई राख्ने । साथै आफ्नो शाखाबाट भए गरेका काम कारवाहीको अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्ने ।
- शाखाको कार्य सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने र आवश्यकता अनुसार पत्राचार गर्ने ।
- आफ्ना मातहतका कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनको सुपरीवेक्षण गर्ने तथा भैपरी आउने बिदा स्वीकृत गर्ने ।
- आफ्नो शाखाबाट सम्पादन गरिएका कामको प्रगति विवरण प्रत्येक अङ्ग्रेजी महिनाको ५ तारिखभित्र तयार गरी प्रशासन शाखामा पठाउने ।
- समय समयमा महानिर्देशकले दिएका निर्देशन बमोजिम विभागमा परी आउने अन्य काम गर्ने ।

१.४ मुद्दा शाखा

- अध्यागमन सम्बन्धी कसूरमा अनुसन्धान गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम जानकारी गराई अभियुक्तहरूको बयान लिने, आवश्यक तहकिकात र अनुसन्धान गरी कानुन बमोजिम मुद्दा दायर गर्ने ।
- शंकास्पद राहदानी, भिसा आदि देखिएमा कानुनबमोजिम कारवाहीका लागि पेस गर्ने ।

- यस विभागमा रहेको थुनुवा कोठाहरूमा कानुन बमोजिम थुनुवाहरू राख्ने, निजहरूको सुविधा, सुरक्षा, नियन्त्रण र व्यवस्थापन समेत गर्ने ।
- शाखाबाट भए गरेका काम कारवाहीको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने तथा महिना समाप्त भएको पाँच दिनभित्र मासिक प्रगति विवरण तयार गर्न लगाई प्रशासन शाखामा बुझाउने ।
- शाखाको कार्य सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने र आवश्यकता अनुसार पत्राचार गर्ने ।
- आफ्ना मातहतका कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनको सुपरीवेक्षण गर्ने ।

१.५ गैरपर्यटक शाखा

- अध्ययन, अनुसन्धान, Degree / Non Degree Program मा अध्ययन (Study) भिसाको लागि प्राप्त निवेदन, सिफारिस एवं अन्य आवश्यक कागजात छानविन गर्ने र भिसा जारी तथा म्याद थप गर्ने ।
- गैरपर्यटक (Press) भिसाको निवेदन, सिफारिस एवं अन्य आवश्यक कागजात छानबिन गर्ने र भिसा जारी तथा म्याद थप गर्ने । विलम्ब तथा overstay भई आएकाको हकमा छानबिन गरी पेस गर्ने र निर्णय भएअनुसार गर्ने ।
- गैरपर्यटक (Relation) (तिब्बती मुलका बाहेक) भिसाको लागि प्राप्त निवेदन, सिफारिस एवं अन्य आवश्यक कागजात छानविन गर्ने र भिसा जारी तथा म्याद थप गर्ने । विलम्ब तथा Over Stay भई आएकाको हकमा छानबिन गरी पेस गर्ने र निर्णय भए अनुसार गर्ने ।
- गैरपर्यटक (Marriage) (तिब्बती मुलका बाहेक) भिसाको लागि प्राप्त निवेदन, सिफारिस एवं अन्य आवश्यक कागजात छानबिन गर्ने र भिसा जारी तथा म्याद थप गर्ने ।
- गैरपर्यटक (Working) भिसाको लागि प्राप्त निवेदन, सिफारिस एवं अन्य आवश्यक कागजात छानबिन गर्ने र भिसाको म्याद थप गर्ने ।
- नेपालस्थित विदेशी नियोगहरू वा अन्तर्गतका निकायमा कार्यरत व्यक्तिहरूको लागि परराष्ट्र मन्त्रालय वा अन्तर्गतको विभागबाट सिफारिस, व्यक्तिको निवेदन तथा अन्य कागजात छानबिन गरी भिसा जारी गर्ने तथा म्याद थप गर्ने ।
- गैर पर्यटक भिसासँग सम्बन्धित भिसा ट्रान्सफर सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- भिसा प्रदान भएको व्यक्तिहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने तथा महिना समाप्त भएको पाँच दिन भित्र मासिक प्रगति विवरण तयार गर्न लगाई प्रशासन शाखामा बुझाउने ।
- शाखाको कार्य सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने र आवश्यकता अनुसार पत्राचार गर्ने ।
- शाखाबाट जारी भई भिसा प्राप्त गर्ने विदेशीहरूको चालचलन सम्बन्धी प्रतिवेदन अद्यावधिक गर्ने र प्रतिकूल भएमा कारवाहीको लागि पेस गर्ने ।
- निर्देशकसमक्ष पेस गरी निर्णय लिनुपर्ने विषयमा राय सहित पेस गर्ने ।
- समय समयमा महानिर्देशकले दिएका निर्देशन बमोजिम विभागमा परी आउने अन्य काम गर्ने ।

१.६ पर्यटक शाखा

- प्रवेश भिसा लिई सकेका विदेशीका हकमा एक भिसा वर्षमा १५० दिन बसाई अवधि ननाघ्ने गरी पर्यटक भिसाको म्याद थप गर्ने ।
- अन्य भिसा लिई बसिरहेका विदेशीहरूले आफुले प्राप्त गरेको भिसाको अवधि समाप्त भएपछि पर्यटक भिसा माग गरेमा प्रक्रिया पूरा गरी निर्देशकलाई निर्णयका लागि पेश गर्ने ।
- भिसाको म्याद थप गर्ने क्रममा राहदानी, भिसा तथा विदेशीहरूको बसाई नियमित रहे नरहेको समेत जाँच गर्ने ।
- भिसा प्रदान भएको व्यक्तिहरूको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने तथा महिना समाप्त भएको पाँच दिनभित्र मासिक प्रगति विवरण तयार गर्न लगाई प्रशासन शाखामा बुझाउने ।
- शाखाको कार्य सञ्चालन तथा रेखदेख गर्ने र आवश्यकता अनुसार पत्राचार गर्ने ।
- आफ्ना मातहतका कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादनको सुपरीवेक्षण गर्ने तथा भैपरी आउने विदा स्वीकृत गर्ने ।
- पर्वतारोहणमा गएका विदेशीहरूले पर्वतारोहणबाट फर्केपछि पर्वतारोहणको अवधि कटाई बाँकी अवधिको पर्यटक भिसाको म्याद थपका लागि आवेदन गरेमा (निजको नेपाल बसाई अवधि १५० दिन नाघ्ने भएमा प्रमाण बुझी सो अवधि कटाई) बाँकी अवधिको भिसा निर्णय गराई जारी गर्ने ।
- शाखाको कार्यसम्पादन गर्दा निर्देशकसँग समन्वय गरी छिटो छरितो रूपमा कार्य गर्ने ।
- समय समयमा महानिर्देशकले दिएका निर्देशन बमोजिम विभागमा परी आउने अन्य काम गर्ने ।

१.७ आर्थिक प्रशासन शाखा

- साधारण बजेट तर्जुमा गर्ने र विकास बजेटको हकमा योजना र कार्यक्रम हेर्ने सम्बन्धित शाखासँग समन्वय गरी तर्जुमा गर्ने ।
- विभाग र मातहत निकायहरूको वार्षिक कार्यक्रम LMBIS संशोधन, रकमान्तरको लागि सम्बन्धित कार्यालयबाट अनुरोध भै आएअनुसार पेश गर्ने ।
- कार्यालय प्रमुख वा शाखा प्रमुखले आर्थिक कारोवारको सम्बन्धमा राय माग गरेमा राय पेश गर्ने ।
- आर्थिक कारोबारसँग सम्बन्धित काम र जिम्मेवारी बहन गरी आर्थिक कार्यविधि र नियमावली बमोजिम निकासा माग गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- निकासा भएको रकमको खर्चको हिसाब किताब रीतपूर्वक राख्ने, खर्चका फाँटवारी एवं आर्थिक विवरण तयार गर्ने । त्यस्ता फाँटवारी एवं आर्थिक विवरण कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत गराई समयमै सम्बन्धित निकायमा पठाउने र लेखा परीक्षण गराउने ।
- विभाग र मातहत कार्यालयको राजश्व रकम भिडान गरी प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने ।
- धरौटी रकमको अभिलेख राखी प्रतिवेदन तयार पारी पेश गर्ने ।

- मालसामान, उपकरण, परामर्श तथा निर्माण सम्बन्धी खरिद कार्य खरिद ईकाईसँग समन्वय गरी गर्ने ।
- मालसामान, उपकरण, परामर्श तथा निर्माणसम्बन्धी कार्यको बोलपत्र मूल्याङ्कनसम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- जिन्सी प्रतिवेदनमा उल्लेख भएबमोजिमका लिलाम गर्नुपर्ने सामानहरूको सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख/शाखा प्रमुखले राय माग गरेमा राय पेस गर्ने ।
- लेखापरीक्षणबाट कायम हुन आएको बेरुजुको लगत राख्ने र बेरुजु फछ्र्यौट गर्ने प्रमाण जुटाई पेश गर्ने गराउने । नियमित गर्नुपर्ने विषयहरू नियमित गर्न गराउन पेस गर्ने ।
- आर्थिक कारोबार गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम रीत पुगे वा नपुगेको जाँची रीत पुगेकोमा भुक्तानीको निमित्त पेस गर्ने, रीत नपुगेको वा आफ्नो राय नलिई रीत नपुगेको कुनै कलम सदर भई भुक्तानीको निम्ति प्राप्त हुन आएमा रीत नपुगेको व्यहोरा लिखित रूपमा स्पष्ट खुलाइ कार्यालय प्रमुख समक्ष पेस गरी कार्यालय प्रमुखको लिखित आदेशानुसार गर्ने ।
- अर्थ मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय म.ले.नि.का महालेखा परीक्षकको कार्यालय राजस्व बुझ्ने बैंकहरू र को.ले.नि.का सँग समन्वय सम्पर्क पत्राचार र प्रतिवेदनका कार्य गर्ने ।
- विभाग मातहत कार्यालयका लेखा हेर्ने कर्मचारीसँग निरन्तर रूपमा सम्पर्क गरी लेखा सम्बन्धी समस्याको समाधान गर्न पेस गर्ने ।

१.८ जिन्सी शाखा

- मुद्रण विभागसँग समन्वय राखी भिसा स्टिकरहरू विभागमा ल्याउने र जिन्सी आम्दानी बाँध्ने ।
- भिसा स्टिकरहरू अन्तर्गतका अध्यागमन कार्यालय, विभागका विभिन्न शाखाहरूमा आदेश लिई दिने र सोको अभिलेख राख्ने ।
- विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट प्रयोग हुने भिसा स्टिकरहरू कन्सुलर विभागमार्फत् पठाई सोको अभिलेख राख्ने ।
- खरिद योजना अनुसार विभागमा खरिद भई तथा प्राप्त हुन आएका सामानहरूको जिन्सी खातामा आम्दानी बाँध्ने ।
- विभिन्न शाखा लगायतबाट माग भएका सामानहरू आदेश लिई सम्बन्धित शाखामा उपलब्ध गराउने ।
- प्रत्येक शाखा एवं प्रत्येक कोठाहरूमा भएका जिन्सी सामानहरू, फर्निचर, कम्प्युटर, औजार तथा उपकरण समेत दैनिक रूपमा के कसरी प्रयोग भइरहेको छ हेर्ने र दुरुपयोग हुन नदिने ।
- विभागमा भएका सबै सामाग्रीहरू चुस्त दुरुस्त राख्ने ।
- खरिद गर्नु पर्ने आवश्यक सामानहरूको लगत तयार गरी खरिदको लागि पेस गर्ने ।
- वार्षिक जिन्सी निरीक्षणले औल्याएका कार्यहरू (लिलाम, मर्मत, हस्तान्तरण आदी) को प्रक्रिया अगाडि बढाउने

- सवारी साधनहरू मर्मत गरी/गराई आएका बिलहरूको चल्ती मेसिन तथा सवारीको किताब विवरण तयार गरी राख्ने ।
- सामानहरूको दाखिला प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- वार्षिक जिन्सी मौज्दातको विवरण तयार गर्ने ।
- विभागमा रहेका चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण तथा मर्मत सम्भार गर्ने/गराउने ।
- धारा, बत्ति तथा टेलिफोन लगायतको रेखदेख तथा मर्मत सम्भार गर्ने/गराउने ।
- विभागको दैनिक सरसफाई गर्ने/गराउने ।
- कार्यालयमा सरुवा भई आउने तथा जाने कर्मचारीहरूको नेम प्लेट, आई डी कार्ड तथा ब्याचहरू अपडेट गर्ने गराउने ।
- जिन्सी खाता तथा म.ले.प. फारामहरू चुस्त दुरुस्त राख्ने ।
- दैनिक कार्य सम्पादनका क्रममा आइपरेका कार्यहरू गर्ने ।

१.९ सूचना प्रविधि शाखा

- अध्यागमन विभागमा मौजुदा सूचना प्रणाली तथा वेबसाइटहरूको सुचारु सञ्चालन गर्ने
- अध्यागमन विभागको लागि आवश्यक सूचना प्रणालीहरूको विकास गर्ने/गराउने
- अध्यागमन विभागमा रहेका सूचना प्रविधि सम्बन्धी उपकरणहरूको रेखदेख, मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन गर्ने/गराउने
- सूचना प्रविधि सम्बन्धि उपकरणहरूको खरिदको लागि आवश्यक सम्पूर्ण प्राविधिक प्रक्रिया सम्पन्न गर्ने/गराउने
- अनलाइन मार्फत गरीने आह्वान गरिने सम्पूर्ण बोलपत्रहरूको प्राविधिक कार्य सम्पन्न गर्ने
- अध्यागमन विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी आवश्यक सहयोग तथा समन्वय गर्ने/गराउने
- विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय गर्ने क्रममा विभागको तर्फबाट प्राविधिक प्रतिनिधित्व गर्ने
- अध्यागमन विभागको महानिर्देशक तथा निर्देशकहरूले खटाएका अन्य प्राविधिक कार्य गर्ने
- विभाग तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिहरूलाई आवश्यक प्राविधिक तालिम प्रदान गर्ने/गराउने
- विभिन्न निकायहरूसँग समन्वय गर्ने क्रममा विभागको तर्फबाट प्राविधिक प्रतिनिधित्व गर्ने
- अध्यागमन विभागको महानिर्देशक तथा निर्देशकहरूले खटाएका अन्य प्राविधिक कार्य गर्ने

२ अध्यागमन विभागमा हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

पद	नाम, थर	मोबाईल नम्बर	Ext.	कोठा नं.
महानिर्देशक	श्री रमेशकुमार के सी	९८५११४०००६	११८	१०१
महानिर्देशकज्यूको सचिवालय	अ.स. श्री बलराम पाण्डे	९८४१३९०४५२	१०१	१०२
	का.स.श्री शान्ता भण्डारी	९८४१४५७२७५	१०१	१०२
निर्देशक	श्री चुडाराज न्यौपाने	९८४१३३७९०३	११७	१०४
निर्देशक	श्री टेक नारायण पौडेल	९८५११८१३२९	१०६	२०४
निर्देशक	श्री सुनिल खनाल	९८४१२६०१२२	१२०	१०५
निर्देशक	श्री रामचन्द्र तिवारी	९८५११६३९६१	१५६	१०३
प्रशासन शाखा				
अध्यागमन अधिकृत	श्री पवन कुमार गुप्ता	९८५२०६१७४५	१६०	३०३
अध्यागमन अधिकृत	श्री प्रज्ञा ढकाल	९८५११९९२२२	१६०	३०४
कम्प्युटर अपरेटर	श्री प्रकाश खाती	९८४३७४९१५४	१६६	३०४
अध्यागमन सहायक	श्री उमाकान्त शाह	९८४४१८०७२८	१६६	३०४
स.क.अ.	श्री दिपेन्द्र कडायत	९८४००२२८१९	१०३	३०४
कार्यालय सहयोगी	श्री नगेन्द्र ढकाल	९८४१२४३९३८	१०३	३०४
कार्यालय सहयोगी	नन्दबाबु देउला	९८४३७२४६९५		
हलुका सवारी चालक	श्री उद्धवप्रसाद पाठक	९८४१३७०४११		
हलुका सवारी चालक	श्री राजेश श्रेष्ठ	९८६०२४४४६५		
हलुका सवारी चालक	श्री निर्मल श्रेष्ठ	९८४११५५८२८		
हलुका सवारी चालक	श्री राजकुमार श्रेष्ठ	९८४४०१९४६२		
मुद्दा शाखा				
अध्यागमन अधिकृत	श्री बैकुण्ठ राज रेग्मी	९८५१२३४६६२	१०६	२०४
बरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री दिपा जोशी	९८४८४०६८९१	१५१	२०४
बरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री जनार्दन रिजाल	९८५१२३०४३१	१५१	२०४
स.क.अ.	श्री दिलिप सिंह	९८५२८३११५६	१५१	२०४

पद	नाम, थर	मोबाईल नम्बर	Ext.	कोठा नं.
गैर पर्यटक शाखा				
अध्यागमन अधिकृत	श्री राजेश महर्जन	९८४१३२८२५०	१५८	२०६
अध्यागमन अधिकृत	श्री सुशिला पौडेल	९८४९१८४५८०	१५८	२०६
अध्यागमन अधिकृत	श्री मधुसुदन भट्टराई	९८५७०३९५८७	१०५	२०६
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री मेघनाथ शर्मा	९८४१४३८४६४	१५९	२०६
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री टंकनाथ गौतम	९८५११४८६३०	१५९	२०६
कम्प्युटर अपरेटर	श्री समना डंगोल	९८४१४१०४९०	१५९	२०६
कम्प्युटर अपरेटर	श्री राम प्रसाद महतो	९८६३३२९६७६	१५९	२०६
अध्यागमन सहायक	श्री भुवन केसी	९८४७२६१९७२	१५९	२०६
अध्यागमन सहायक	श्री मञ्जु घिमिरे		१५९	२०६
अध्यागमन सहायक	श्री सम्झना देवान	९८४२६४७११०	१५९	२०६
कार्यालय सहयोगी	श्री राजकुमार खड्का	-	१५९	२०६
एजेन्सी शाखा				
अध्यागमन अधिकृत	श्री कुलशेखर अर्याल	९८५१२२५८८०	१०८	२०३
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री कुल प्रसाद आचार्य	९८५११७६२७४	१०७	२०३
कम्प्युटर अपरेटर	श्री प्रकाशचन्द्र अधिकारी	९८१३०७८४६२	१०७	२०३
कम्प्युटर अपरेटर	श्री सुनन्दा पोखरेल	९८४१६७४९०१	१०७	२०३
कार्यालय सहयोगी	श्री गंगालक्ष्मी पोडे	९८४१६७०२५४	१०७	२०३
पर्यटक भिसा शाखा				
अध्यागमन अधिकृत	श्री गितादेवी ढकाल	९८४१५४८५५०	१३३	Ground F
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री विदुर कुमार भण्डारी	९८४४११९०६५	१०४	Ground F
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री राजन खड्का	९८५११४४९६२	१०४	Ground F
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री फाल्गुनीकुमारी खतिवडा	९८५१२२२०९१	१०४	Ground F
कम्प्युटर अपरेटर	श्री नविन दाहाल	९८४९४१०९१०	१०४	Ground F
कार्यालय सहयोगी	श्री ध्रुव श्रेष्ठ	९८४१०३७७३५	१०३	Ground F

पद	नाम, थर	मोबाईल नम्बर	Ext.	कोठा नं.
व्यवसायिक भिसा सहजिकरण एकाई, त्रिपुरेश्वर				
अध्यागमन अधिकृत	श्री छविलाल विश्वकर्मा	९८४६२१६६६७		
वरिष्ठ अध्यागमन सहायक	श्री डिल्लीप्रसाद जैशी	९८५४०८०७४०		
लेखा शाखा				
लेखा अधिकृत	श्री रामकृष्ण घिमिरे	९८४१२७११६१	११२	१०६
लेखापाल	श्री पशुपतिनाथ योगी	९८४८०३९५३२	१३९	१०६
लेखापाल	श्री अम्बरबहादुर खड्का	९८४१६७४६५७	१३९	१०६
स्टोर शाखा				
अध्यागमन सहायक	श्री विष्णुबहादुर कार्की	९८५११३३६१७	१२९	४०१
सूचना प्रविधि शाखा				
कम्प्युटर इन्जिनियर	श्री सुरज प्रकाश अर्याल	९८४९०७५५०७	१३१	४०२
कम्प्युटर इन्जिनियर	श्री सरिता गुरुङ	९८५६०३६८०१	१७३	४०२
कम्प्युटर इन्जिनियर	श्री प्रमोद शर्मा	९८४९१४१७३५	१७३	४०२
सहायता कक्ष				
कार्यालय सहयोगी	श्री शोभा ठकुरी	९८४१२९१९६१	११५	
सूचना समन्वय तथा विश्लेषण शाखा				
प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत	श्री राजन शर्मा सापकोटा	९८५१०८७५२२	१६७	३०२
अनुसन्धान अधिकृत	श्री दिपक केसी	९८५११४७९९७	१५०	३०१
अनुसन्धान अधिकृत	श्री समिता गिरी	९८४००६७०२८	१५०	३०१
वरिष्ठ अनुसन्धान सहायक	श्री कविता त्रिताल	९८४३०६५४०५	१५०	३०१

३. अध्यागमन विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूको सम्पर्क विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको नाम	श्रेणी/पद	मोबाइल	टेलिफोन	फ्याक्स	इमेल
१	अध्यागमन कार्यालय, त्रिअवि, गौचर, काठमाडौं	श्री सागर आचार्य	रा.प.प्रथम/ सहसचिव	९८५११४००१०	०१-४११३०४५	०१-४११३०९०	immitiaktm@moha.gov.np
२	अध्यागमन कार्यालय, बेलहीया, भैरहवा	श्री गिरीराज खनाल	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८५७०६३९९१	०७१-४१८०२०	०७१-५२०६२९	immibelahiya123@gmail.com
३	अध्यागमन कार्यालय, टिम्बुरे, रसुवा	श्री रामचन्द्र काफ्ले	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८४१५३११६८	०१०-५४३००३	०१०-५४०१३३	rasuwagadi@nepalimmigration.gov.np
४	अध्यागमन कार्यालय, पोखरा, कास्की	श्री प्रमिला गौतम	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८४५०७४६६६	०६१-४६५१६७	०६१-४६५१६७	pokharaimmigration@gmail.com
५	अध्यागमन कार्यालय, कोदारी, सिन्धुपाल्चोक	श्री रामचन्द्र काफ्ले	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८४१५३११६८	०११-८४०१९६	०११-८४०१९६	kodari@nepalimmigration.gov.np
६	अध्यागमन कार्यालय, काकडभिट्टा, झापा	श्री जनक कोइराला	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८५२६७४९१३	०२३-५६२०५४	०२३-५६३५६९	kakarvitta@nepalimmigration.gov.np

सि.नं.	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको नाम	श्रेणी/पद	मोबाइल	टेलिफोन	फ्याक्स	इमेल
७	अध्यागमन कार्यालय, विरगञ्ज, पर्सा	श्री सञ्जु सुनार	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८४५८१६७८८	०५१-५२७४४७	०५१-५२७४४७	birgunj@nepalimmigration.gov.np
८	अध्यागमन कार्यालय, जमुनाहा, बाँके	श्री रोजी सापकोटा	रा.प.अन. प्रथम/ ब.अ.स.	९८४९९२४३०१	०८१-४१२००५	०८१-४१२००५	jumanaha@nepalimmigration.gov.np
९	अध्यागमन कार्यालय, मोहना, कैलाली	श्री माधव प्रसाद जोशी	रा.प.अन. प्रथम/ ब.अ.स.	९८५८७५०३८९	०९१-५२३२४६	०९१-४१६२४६	mohana@nepalimmigration.gov.np
१०	अध्यागमन कार्यालय, गड्डाचौकी, कञ्चनपुर	श्री पदमराज भट्ट	रा.प.अन. प्रथम/ ब.अ.स.	९८४८९७७०५७	०९९-४०२००४	०९९-४०२००४	gaddachauki@nepalimmigration.gov.np
११	अध्यागमन कार्यालय, हिल्सा, हुम्ला	श्री मेघनाथ शाही	रा.प.अन. द्वितिय/ अ.स.	९८४८३०४५१४			
१२	अध्यागमन कार्यालय, पशुपतिनगर, इलाम	श्री जनक कोइराला	रा.प.तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८५२६७४९१३		०१०-५४०१३३	
१३	अध्यागमन कार्यालय, रानी, विराटनगर	श्री प्रयास भट्टराई	रा.प. तृतीय/ अध्यागमन अधिकृत	९८५२६८०३६५			

४. सन् २०१७ देखि सन् २०१९ सम्म अध्यागमन विभाग (एकल बिन्दु सेवा) बाट जारी व्यावसायिक भिसाको विवरण :

SN	COUNTRY	2017	2018	2019
1	CHINA	1579	1829	2713
2	KOREA, REPUBLIC OF KOREA	541	658	484
3	UNITED STATES OF AMERICA	426	461	388
4	JAPAN	130	140	121
5	UNITED KINGDOM	88	62	51
6	AUSTRALIA	76	49	47
7	GERMANY	45	53	73
8	FRANCE	50	66	51
9	MALAYASIA	50	52	44
10	BANGLADESH	47	46	37
11	TURKEY	64	31	22
12	CANADA	53	36	23
13	PHILIPPINES	48	33	19
14	MEXICO	18	36	28
15	NETHERLAND	37	23	19
16	SINGAPORE	35	18	24
17	RUSSIA	31	26	15
18	BELGIUM	26	30	14
19	SWITZERLAND	34	20	11
20	SWEDEN	29	19	15
21	BRAZIL	21	17	18
22	SRI LANKA	22	14	12
23	MYANMAR			45
24	SPAIN	24	11	7
25	TAJIKISTAN	23	13	5
26	THAILAND	16	11	10
27	UKRAINE	16	13	1
28	DENMARK	12	10	7
29	IRELAND	8	9	11

SN	COUNTRY	2017	2018	2019
30	ITALY	7	14	6
31	POLAND	2	21	3
32	NEW ZEALAND		13	10
33	VIET NAM	12	6	5
34	ISRAEL	9	9	
35	NORWAY	8	5	5
36	PAKISTAN	4	2	11
37	ARGENTINA	5	5	4
38	AZERBAIZAN	4	6	3
39	COLOMBIA	9		4
40	SUDAN		8	5
41	INDONESIA	1	4	7
42	BHUTAN	2	4	5
43	FINLAND	1	3	7
44	LATVIA	6	4	1
45	CZECH REPUBLIC		7	3
46	KOREA, DPR		7	3
47	IRAQ	1	1	7
48	AUSTRIA		5	3
49	PARAGUAY		4	4
50	SOUTH AFRICA	2	1	5
51	CAMBODIA		6	1
52	LUXEMBOURG		6	1
53	BURUNDI	3		3
54	EL SALVADOR	3	3	
55	HONG KONG	2		4
56	KYRGYZ REPUBLIC	4	1	1
57	SYRIAN ARAB REPUBLIC	3	2	1
58	BELARUS	1	1	3
59	JORDAN	2		3
60	EGYPT		2	2

SN	COUNTRY	2017	2018	2019
61	GREECE	4		
62	IRAN	2		2
63	NICARAGUA	3	1	
64	PORTUGAL	1	2	1
65	SLOVAKIA	1	1	2
66	TURKMENISTAN			4
67	UZBEKISTAN	4		
68	ERITREA		2	1
69	GHANA	1		2
70	CROATIA		1	1
71	KIRIBATI	2		
72	PALESTINE	2		
73	ROMANIA	2		
74	TAIWAN			2
75	OTHERS	5	8	11
	TOTAL	**3667**	**3951**	**4461**

५. अध्यागमन विभागबाट जारी गैरपर्यटक भिसाहरूको विवरण

५.१ सन् २०१७ मा जारी सबै किसिमका गैरपर्यटक भिसाको विवरण (देशगत)

S.N.	Country	Relation Visa	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
1	USA	1644	291	238	8	177	106	58	2522
2	CHINA	126	78	12		90	974	10	1290
3	UK BRITAIN	619	136	191	3	101	73	10	1133
4	AUSTRALIA	464	46	102	2	48	20	1	683
5	JAPAN	133	374	4	5	112	36	19	683
6	SOUTH KOREA	59	223	15		36	60	43	436
7	CANADA	233	27	23	1	29	18	4	335
8	SRI LANKA	4	165			4	10		183
9	GERMANY	38	36	24	2	35	26	5	166
10	FRANCE	51	25	3	1	53	18	4	155

S.N.	Country	Relation Visa	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
11	MALDIVES		139					13	152
12	PHILIPPINES	43	7			69	11		130
13	BELGIUM	68	10	16		12	18	3	127
14	NETHERLANDS	30	16	2		37	12	7	104
15	ITALY	31	5	1		20	36	3	96
16	THAILAND	36	11	4		29	8	4	92
17	RUSSIA	22	7	3		30	10		72
18	BANGLADESH	16	6			17	18	6	63
19	PORTUGAL	58		2					60
20	SPAIN	8	15	1		19	9	4	56
21	SWITZERLAND	19	7	2	3	10	10		51
22	INDONESIA	21	3			23	2	1	50
23	IRELAND	17	7	1		10	14		49
24	NEW ZEALAND	21	8	2		12	5	1	49
25	PAKISTAN	11	6			12	10	2	41
26	AUSTRIA	7	10			15	8		40
27	FINLAND	15	2	1		12	8		38
28	MALAYSIA	5	9			16	8		38
29	SWEDEN	17	7	2	1	6	4		37
30	BRAZIL	7	14			2	8	4	35
31	MYANMAR	10	1	6		10	1		28
32	SINGAPORE	7	10			10			27
33	DENMARK	4	5	3	1	8	3	2	26
34	UKRAINE	3	3			5	8	4	23
35	NORWAY	4	8	1	1		6	1	21
36	MEXICO		12	1			3	4	20
37	BHUTAN	3	5			3	5	1	17
38	POLAND	3	2			1	7	3	16
39	CZECH	3	1			9	1		14
40	TURKEY	3	1				9		13
41	IRAN	2	1			8	1		12
42	VIETNAM		5			5	1		11

S.N.	Country	Relation Visa	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
43	TAJIKISTAN	1				1	8		10
44	YEMEN	3				2	5		10
45	NIGERIA						9		9
46	BELARUS	1	1			4	2		8
47	CHILE		3			4			7
48	COLOMBIA	3	1			2	1		7
49	KYRGYZSTAN					1	6		7
50	SLOVENIA		1				4	1	6
51	UGANDA						6		6
52	COSTA RICA		5						5
53	ISRAEL					3	1	1	5
54	IVORY COAST					3	2		5
55	ROMANIA	1	2				2		5
56	SOUTH AFRICA		4	1					5
57	AFGHANISTAN		3				1		4
58	BOLIVIA		4						4
59	CAMBODIA	1				3			4
60	FIJI		4						4
61	GREECE	1	1			1	1		4
62	ICELAND	3		1					4
63	KAZAKHSTAN	1				2	1		4
64	LITHUANIA						4		4
65	MAURITIUS		1			3			4
66	BULGARIA						3		3
67	EGYPT	1	2						3
68	GEORGIA					1	2		3
69	ISLAND	3							3
70	KENYA		1				2		3
71	LATVIA					3			3
72	TRINIDAD AND TOBAGO		2				1		3
73	ARGENTINA						2		2

S.N.	Country	Relation Visa	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
74	BAHARAIN	1				1			2
75	HONDURAS						2		2
76	HUNGARY			1		1			2
77	LUXEMBOURG				1	1			2
78	MADAGASCAR						1	1	2
79	MALTA					2			2
80	SERBIA						2		2
81	TANZANIA	2							2
82	TIMORE		2						2
83	UZBEKISTAN					2			2
84	VANEZUELA					1	1		2
85	VANUATU	2							2
86	ZIMBABWE						2		2
87	CYPRUS					1			1
88	ESTONIA					1			1
89	GHANA	1							1
90	GUINEAN	1							1
91	KUWAIT	1							1
92	LEBNAN					1			1
93	MALAWI		1						1
94	MALI						1		1
95	MOLDOVA	1							1
96	MONGOLIA					1			1
97	NEPAL			1					1
98	PARAGUAY						1		1
99	SAINT LUCIA	1							1
100	SAUDI					1			1
101	SLOVAK					1			1
102	SYRIA					1			1
103	ZAMBIA						1		1
	Total	3894	1782	664	29	1143	1659	220	9391

५.२ सन् २०१८ मा जारी सबै किसिमका गैर पर्यटक भिसाको विवरण (देशगत)

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
1	USA	1949	372	302	9	177	93	121	3023
2	CHINA	149	114	26		96	1649	27	2061
3	UK BRITAIN	726	294	239	3	108	75	34	1479
4	AUSTRALIA	566	54	124	3	62	16	18	843
5	JAPAN	159	354	3	4	141	22	30	713
6	SOUTH KOREA	51	275	14	1	41	58	90	530
7	CANADA	291	41	22	2	29	14	12	411
8	PHILIPPINES	67	9			90	25		191
9	SRI LANKA	6	146			7	19	2	180
10	MALDIVES		133			3	2	28	166
11	GERMANY	48	32	20	1	32	23	5	161
12	FRANCE	41	28	2	1	55	18	9	154
13	BELGIUM	59	7	24		18	21	5	134
14	ITALY	34	8	2		20	47	14	125
15	NETHERLANDS	34	16	8		31	4	9	102
16	THAILAND	36	9	2		38	10	2	97
17	RUSSIA	34	16	4	1	32	3	4	94
18	BANGLADESH	25	12			19	20	9	85
19	NEW ZEALAND	34	12	10		10	6	3	75
20	PORTUGAL	67	1	2			4		74
21	INDONESIA	24	3			37			64
22	MYANMAR	15	20	4		14	10		63
23	SWITZERLAND	20	7	4	3	11	11	4	60
24	BRAZIL	7	28			1	11	12	59
25	DENMARK	17	12	4	1	13	6	2	55
26	PAKISTAN	19	9			13	10	1	52
27	MALAYSIA	15	11	1		9	14	1	51
28	IRELAND	22	8	2		9	3	3	47
29	AUSTRIA	9	11			14	11	1	46
30	SPAIN	7	9	3		16	7	2	44

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
31	SWEDEN	20	3	1	1	3	7	2	37
32	FINLAND	18	3	2		6	5	2	36
33	SINGAPORE	9	10	2		12		3	36
34	BHUTAN	3	16			5	6		30
35	NIGERIA						23		23
36	NORWAY	7	8	1	1	1	2	2	22
37	MEXICO		10			2	4		16
38	UKRAINE	1	3			5	1	6	16
39	IRAN	8	1			6			15
40	VIET NAM					15			15
41	SOUTH AFRICA		5	3		2	3	1	14
42	TURKEY		1			1	11	1	14
43	VIETNAM	3	8				2		13
44	ISARAEL	4	3	1		4			12
45	CZECH REPUBLIC	4	1			5	1		11
46	YEMAN	2				2	5	2	11
47	BELARUS BLR	5	1			4			10
48	COLOMBIA	3	4			1	2		10
49	POLAND	1	5			3		1	10
50	ROMANIA		7				2	1	10
51	CAMEROON						9		9
52	FIJI		2					6	8
53	IVORY COST						8		8
54	KYRGYZSTAN					1	3	4	8
55	ZAMBIA	4	1					3	8
56	BOLIVIA		4					2	6
57	KAZAKHSTAN	1				2	3		6
58	NEPAL			6					6
59	TAJIKISTAN	2				1	3		6
60	AFGHANISTAN		1				1	3	5
61	BULGARIA	1					4		5

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
62	COSTA RICA		5						5
63	ICELAND	4		1					5
64	LITHUANIA						1	4	5
65	NORTH KOREA						5		5
66	VENEZUELA					2	3		5
67	ARGENTINA		2				2		4
68	CAMBODIA	1				2	1		4
69	CHILE		3			1			4
70	PAPUA NEW GUINEA	2	1			1			4
71	UZBEKISTAN					1	1	2	4
72	BAHARAIN BHR	2				1			3
73	CONGO		1				2		3
74	ERITREA		3						3
75	GREECE		1				2		3
76	HUNGARY		1			2			3
77	MOLDOVA	2				1			3
78	SLOVAKIA	1	1			1			3
79	SYRIAN	2				1			3
80	TIMOR-LESTA		3						3
81	GHANA	1					1		2
82	LATVIA					1	1		2
83	LEBANON						2		2
84	LUXEMBOURG				1	1			2
85	MADAGASKAR						2		2
86	MALAWI		2						2
87	MONGOLIA	1				1			2
88	TANZANIA	1				1			2
89	TRINIDAD AND TOBAGO		1				1		2
90	ALGERIA		1						1
91	BELIZE						1		1

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
92	BURKINA FASO						1		1
93	CYPRUS					1			1
94	EGYPT	1							1
95	GEORGIA					1			1
96	GUINEA						1		1
97	HONDURAS		1						1
98	JAMAICA					1			1
99	KENYAN		1						1
100	KUWAIT	1							1
101	MALI						1		1
102	MALTA					1			1
103	MAURITIUS					1			1
104	MOROCCO						1		1
105	PARAGUAY		1						1
106	SAINT LUCIA	1							1
107	SAUDI					1			1
108	UGANDAN						1		1
	Total	4647	2176	839	32	1250	2347	493	11784

५.३ सन् २०१९ मा जारी सबै किसिमका गैर पर्यटक भिसाको विवरण (देशगत)

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
1	USA	2287	195	371	8	188	83	97	**3229**
2	CHINA	107	412	29		118	1792	55	**2513**
3	UK	712	140	290	3	127	74	28	**1374**
4	AUSTRALIA	624	51	151	2	44	38	18	**928**
5	JAPAN	168	270	4	2	146	32	23	**645**
6	SOUTH KOREA	50	253	15	1	45	58	162	**584**
7	CANADA	270	27	34	2	36	22	12	**403**
8	PHILIPPINES	64	4			103	27	5	**203**
9	GERMANY	50	26	25	1	43	30	10	**185**
10	FRANCE	42	27	6	1	49	31	22	**178**
11	SRI LANKA	13	112			17	13	1	**156**

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
12	BELGIUM	76	6	35		13	9		**139**
13	MALDIVES		108			1		18	**127**
14	PORTUGAL	106				3	4		**113**
15	NETHERLANDS	29	16	8		36	4	7	**100**
16	RUSSIA	28	13	7		34	3	4	**89**
17	BANGLADESH	24	12			26	22	2	**86**
18	THAILAND	38	7	2		29	10		**86**
19	ITALY	31	7	1		19	12	9	**79**
20	PAKISTAN	15	11			12	37	1	**76**
21	INDONESIA	25	2			40	2	5	**74**
22	SWITZERLAND	28	10	1	3	15	11	5	**73**
23	NEW ZEALAND	27	10	9		9	7	9	**71**
24	SPAIN	9	17	4		17	7	1	**55**
25	FINLAND	21	5	1		8	11	1	**47**
26	IRELAND	26	8	2		8	3		**47**
27	BRAZIL	4	16			3	14	9	**46**
28	MALAYSIA	7	11			20	8		**46**
29	SWEDEN	13	3	4	1	4	10	11	**46**
30	AUSTRIA	9	14			12	6	1	**42**
31	MYANMAR	2	23	3		13	1		**42**
32	DENMARK	13	7	6		7	2	3	**38**
33	BHUTAN	2	10			7	13	1	**33**
34	SINGAPORE	5	8	4		8	1	6	**32**
35	NORWAY	9	4	2		6	4	3	**28**
36	UKRAINE	1	4			7	8	5	**25**
37	MEXICO		10			2	7	3	**22**
38	SOUTH AFRICA		2	3		3	7	1	**16**
39	IRAN	3	3			8	1		**15**
40	NIGERIA						14		**14**
41	TURKEY		1			1	9	3	**14**
42	YEMAN	5	1			2	3	2	**13**

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
43	CAMERON						12		**12**
44	ISRAEL	2	2	4		4			**12**
45	VIET NAM		4			7		1	**12**
46	COLOMBIA	3	3			2	1	2	**11**
47	CZECH REPUBLIC	2	2			5	1		**10**
48	POLAND	1	6			1	1	1	**10**
49	ROMANIA	2	4			2	1	1	**10**
50	UZBEKISTAN					4	4	2	**10**
51	AFGHANISTAN		3				2	3	**8**
52	BULGARIA		1				6		**7**
53	FIJI		2					4	**6**
54	KAZAKHSTAN	3				3			**6**
55	VENEZUELA	2	1			2	1		**6**
56	CHILE		3			2			**5**
57	LATVIA	1				3	1		**5**
58	LITHUANIA						1	4	**5**
59	PAPUA NEW GUINEA	3	1			1			**5**
60	SLOVAK					4	1		**5**
61	ZAMBIA	2	3						**5**
62	ARGENTINA		4						**4**
63	BELARUS	1	1			2			**4**
64	CAMBODIA					1		3	**4**
65	EGYPT	2	1				1		**4**
66	GREECE	2				1	1		**4**
67	HUNGARY		2	1		1			**4**
68	KENYA		3				1		**4**
69	MADAGASIKAR						1	3	**4**
70	MOLDOVA	3				1			**4**
71	MONGOLIA	1				1	2		**4**
72	NORTH KOREA						4		**4**

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
73	SYRIA	2				2			**4**
74	TAJIKISTAN					1	3		**4**
75	BAHARAIN	2				1			**3**
76	CONGO		2				1		**3**
77	ERITREA		3						**3**
78	GHANA	1				1	1		**3**
79	GUINEA						3		**3**
80	IVORY COST						3		**3**
81	KYRGYZSTAN					1	2		**3**
82	LIECHTENSTEIN LIE	2				1			**3**
83	MAURITIUS	1				2			**3**
84	MOROCCO						2	1	**3**
85	TIMOR LESTE		3						**3**
86	ESTONIA					2			**2**
87	ETHIOPIA							2	**2**
88	GEORGIA					2			**2**
89	JORDAN	1		1					**2**
90	MALAWI		1				1		**2**
91	MALI						2		**2**
92	PERU		1					1	**2**
93	SERBIA					1	1		**2**
94	SUDAN		1					1	**2**
95	TANZANIA	2							**2**
96	UGANDA						2		**2**
97	ALGERIA		1						**1**
98	ARMENIA						1		**1**
99	BENIN		1						**1**
100	BOLIVIA		1						**1**
101	COSTARICA		1						**1**
102	EITHIOPIA						1		**1**
103	HONDURAS							1	**1**

S.N.	Country	Relation	Study	NRN	Residential	Marriage	Working	Dependent	Total
104	ICELAND	1							**1**
105	ISLAND	1							**1**
106	JAMAICAN					1			**1**
107	KUWAIT	1							**1**
108	LUXEMBOURG				1				**1**
109	MALTA					1			**1**
110	MOZAMBIQUE						1		**1**
111	PALESTAINE						1		**1**
112	SAINT LUCIA	1							**1**
113	SAUDI					1			**1**
114	VANUATU			1					**1**
115	ZIMBABWE						1		**1**
	Total	4988	1927	1024	25	1353	2518	573	12408

५.४ सन् २०१७ देखि सन् २०१९ सम्म जारी गैरपर्यटक भिसाको प्रवृत्ति विश्लेषण

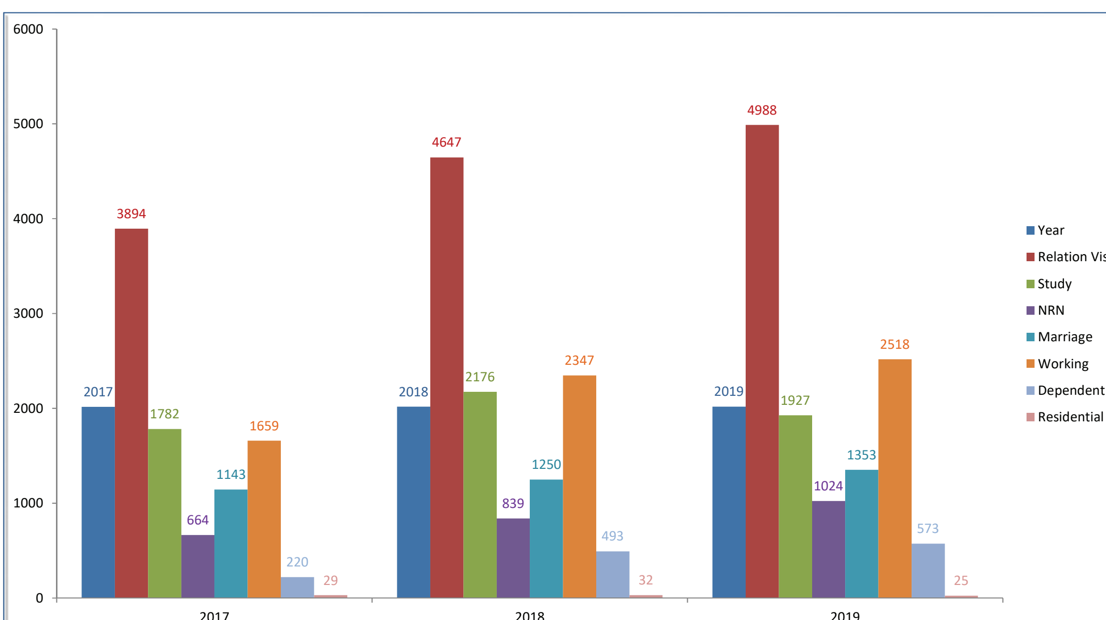

६. अध्यागमन विभागबाट निषेधित क्षेत्रको लागि जारी गरिएका पदयात्रा अनुमति पत्रको विवरण

६.१ सन् २०१४ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	6	28	136	459	499	194	397	498	758	751	135	22	3883
MANASLU, GORKHA	0	0	0	0	29	18	11	80	537	2186	838	65	3764
NARPHA, MANANG	0	9	20	100	45	22	20	35	144	313	66	2	776
TSUM VALLEY, GORKHA	7	11	110	258	39	8	3	27	162	481	316	32	1454
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	0	10	58	155	33	2	0	2	60	383	72	2	777
SIMIKOT, HUMLA	0	0	11	7	187	99	8	53	104	19	4	0	492
MUGU	0	2	0	18	6	0	2	4	24	16	1	0	73
DOLAKHA	0	0	0	2	0	0	0	0	0	24	4	0	30
LOWER DOLPA, DOLPA	0	6	13	89	129	19	68	120	429	236	8	0	1117
UPPER DOLPA, DOLPA	0	0	0	0	29	10	42	70	220	98	0	0	469
SANKHUWASABHA	0	3	0	0	0	7	0	2	2	38	14	0	66
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	8	82	564	977	179	8	4	51	95	185	11	0	2164
Total	21	151	912	2065	1175	387	555	942	2535	4730	1469	123	15065

६.२ सन् २०१५ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	13	11	225	326	63	36	161	285	482	807	227	37	2673
MANASLU, GORKHA	19	60	549	636	4	0	2	32	107	383	298	44	2134
NARPHA, MANANG	25	0	42	89	0	2	7	15	134	381	60	15	770
TSUM VALLEY, GORKHA	6	32	197	213	4	2	4	2	8	78	66	24	636
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	12	6	104	102	2	2	2	2	68	317	102	12	731
SIMIKOT, HUMLA	0	11	11	22	9	8	6	660	540	64	13	2	1346
MUGU	0	2	0	2	0	2	4	0	34	7	0	0	51
DOLAKHA	0	4	0	14	0	0	0	2	0	0	0	0	20
LOWER DOLPA, DOLPA	8	2	8	39	11	19	34	52	368	237	8	2	788
UPPER DOLPA, DOLPA	0	0	0	8	4	8	26	21	203	56	2	0	328
SANKHUWASABHA	0	0	17	13	0	0	0	0	0	35	8	0	73
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	0	2	9	8	0	0	0	18	38	45	9	0	129
Total	83	130	1162	1472	97	79	246	1089	1982	2410	793	136	9679

६.३ सन् २०१६ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	16	23	171	713	256	185	307	443	728	853	264	25	3984
MANASLU, GORKHA	22	70	354	682	149	20	10	108	583	1793	766	93	4650
NARPHA, MANANG	0	4	52	72	39	8	24	16	161	434	86	7	903
TSUM VALLEY, GORKHA	8	42	117	205	29	6	31	9	136	443	169	24	1219
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	0	12	48	132	27	0	0	8	112	364	89	6	798
SIMIKOT, HUMLA	6	4	21	168	2279	3961	610	1633	1357	38	22	6	10105
MUGU	0	2	0	2	0	0	0	4	19	6	0	0	33
DOLAKHA	0	2	0	4	6	0	0	0	12	18	3	2	47
LOWER DOLPA, DOLPA	0	2	9	41	74	32	55	77	402	280	47	4	1023
UPPER DOLPA, DOLPA	0	0	3	13	58	20	32	37	226	123	17	2	531
SANKHUWASABHA	0	6	5	0	7	0	3	2	11	52	12	2	100
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	0	0	4	9	14	0	0	7	47	66	15	14	176
Total	52	167	784	2041	2938	4232	1072	2344	3794	4470	1490	185	23569

६.४ सन् २०१७ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	16	24	133	388	635	144	340	433	773	1056	268	30	4240
MANASLU, GORKHA	20	78	698	1061	276	27	41	118	709	2454	1056	94	6632
NARPHA, MANANG	0	6	66	127	50	14	40	22	152	518	116	4	1115
TSUM VALLEY, GORKHA	19	41	204	296	57	0	8	14	139	628	255	20	1681
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	2	12	99	227	9	2	0	17	98	428	109	5	1008
SIMIKOT, HUMLA	2	2	26	175	3306	5430	1326	2461	571	61	22	16	13398
MUGU	2	0	2	12	4	0	4	4	41	9	0	3	81
DOLAKHA	0	0	0	8	3	0	0	0	10	38	4	7	70
LOWER DOLPA, DOLPA	2	0	12	96	84	28	38	42	348	225	39	10	924
UPPER DOLPA, DOLPA	0	0	0	34	54	23	29	25	164	92	4	0	425
SANKHUWASABHA	0	5	21	12	0	0	0	0	21	64	13	0	136
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	0	4	6	59	3	0	8	30	71	91	11	0	283
Total	63	172	1267	2495	4481	5668	1834	3166	3097	5664	1897	189	29993

६.५ सन् २०१८ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	2	23	208	480	612	161	382	431	546	970	275	26	4116
MANASLU, GORKHA	26	110	893	1085	260	48	45	79	810	2641	1271	103	7371
NARPHA, MANANG	8	17	104	146	55	35	32	54	165	514	147	14	1291
TSUM VALLEY, GORKHA	18	24	260	333	87	9	8	11	221	667	344	48	2030
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	9	13	72	153	17	2	4	5	143	442	101	9	970
SIMIKOT, HUMLA	4	16	19	52	3320	3312	955	2270	785	64	17	0	10814
MUGU	0	0	2	0	7	2	16	3	13	16	4	0	63
DOLAKHA	0	0	7	2	0	0	0	0	5	46	2	8	70
LOWER DOLPA, DOLPA	0	0	12	71	116	39	109	84	372	363	50	6	1222
UPPER DOLPA, DOLPA	0	2	0	24	60	21	60	36	204	114	4	0	525
SANKHUWASABHA	2	0	15	15	8	0	0	0	11	48	24	5	128
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	2	6	27	12	25	2	0	20	76	92	11	3	276
Total	71	211	1619	2373	4567	3631	1611	2993	3351	5977	2250	222	28876

६.६ सन् २०१९ मा जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको विवरण

Restricted Area	January	February	March	April	May	June	July	August	September	October	November	December	Total
UPPER MUSTANG, MUSTANG	12	22	136	561	593	114	274	462	709	856	276	16	4031
MANASLU, GORKHA	25	89	921	1171	254	37	14	110	934	2515	1236	85	7391
NARPHA, MANANG	2	4	96	200	52	13	28	23	165	483	116	10	1192
TSUM VALLEY, GORKHA	16	16	215	250	60	12	4	19	183	618	205	21	1619
KANCHANJANGHA, TAPLEJUNG	11	14	105	148	36	0	2	2	111	482	125	4	1040
SIMIKOT, HUMLA	14	4	15	35	1942	3124	902	2373	215	46	23	10	8703
MUGU	0	0	0	2	2	2	8	13	16	0	4	0	47
DOLAKHA	0	0	2	12	12	3	4	0	11	59	17	23	143
LOWER DOLPA, DOLPA	7	9	6	136	73	28	56	93	507	348	54	5	1322
UPPER DOLPA, DOLPA	5	0	0	37	22	18	22	49	223	154	10	0	540
SANKHUWASABHA	6	6	15	25	16	0	2	0	29	66	26	2	193
DARCHULA, BAJHANG & RASUWA	0	6	13	17	0	0	9	16	18	47	6	0	132
Total	98	170	1524	2594	3062	3351	1325	3160	3121	5674	2098	176	26353

६.७ सन् २०१४ देखि सन् २०१९ सम्म जारी पदयात्रा अनुमतिपत्रको प्रवृत्ति विश्लेषण

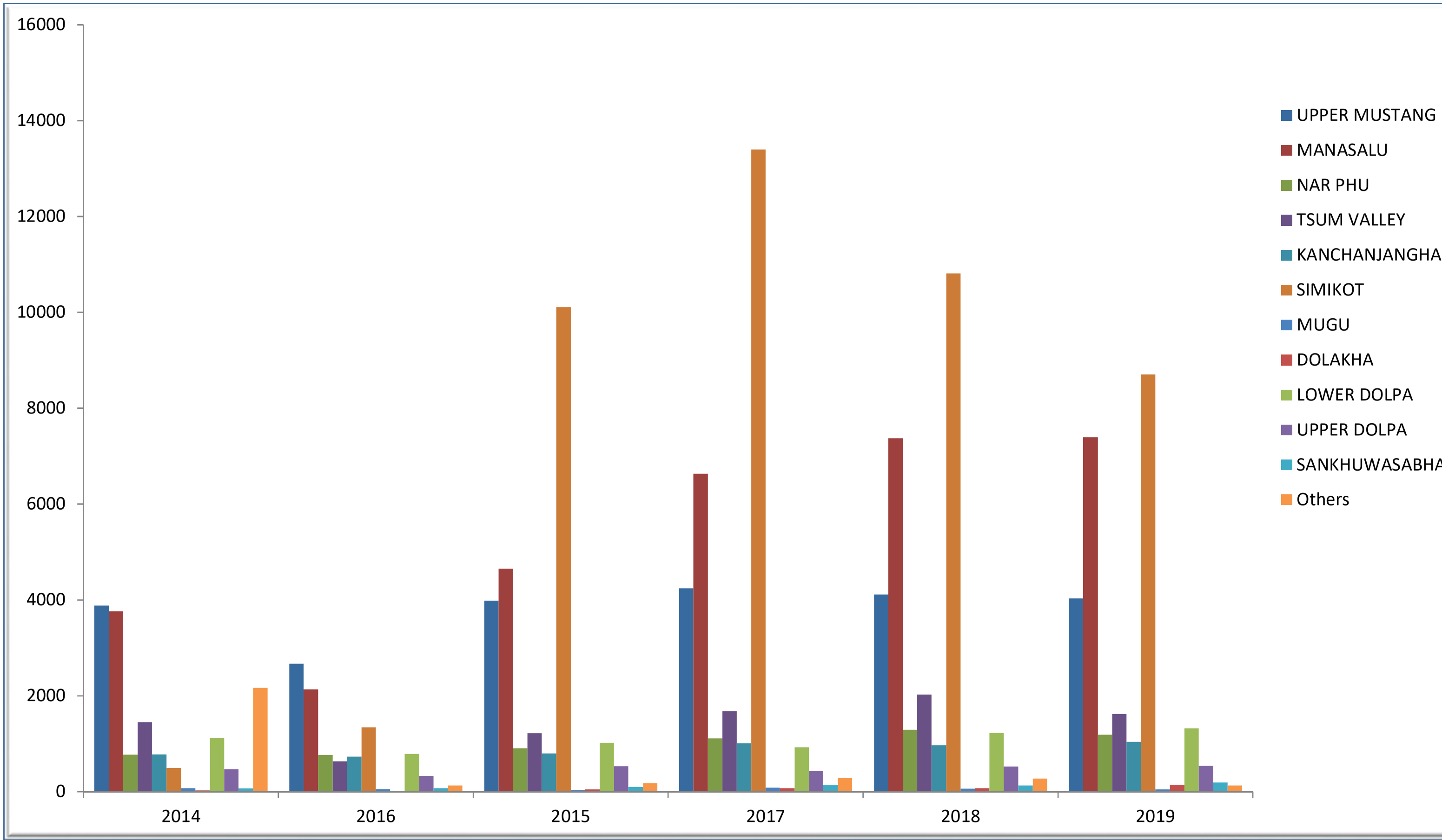

७. नेपालमा विदेशी तथा नेपालीहरूको आगमन र प्रस्थान सम्बन्धी विवरण

७.१ सन् २००२ देखि सन् २०१४ सम्म नेपालमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण

	२००२	२००३	२००४	२००५	२००६	२००७	२००८	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४
आगमन	२७०५६८	३३६०८१	३७९०२७	३७७४०७	३९२८५२	५२४५६९	५०१३५४	५१५८३४	६३०७६६	७३५९३२	७९६९४६	७९७६१६	७९०११८
प्रस्थान	३२४२९०	३४३७६६	३८९५४९	३८४७४१	३६९४२२	५३२०८३	४९८६९४	५४७७९९	६३७७४८	७८०५४६	८८१३०५	७१७८५४	७१११०६

Chart :

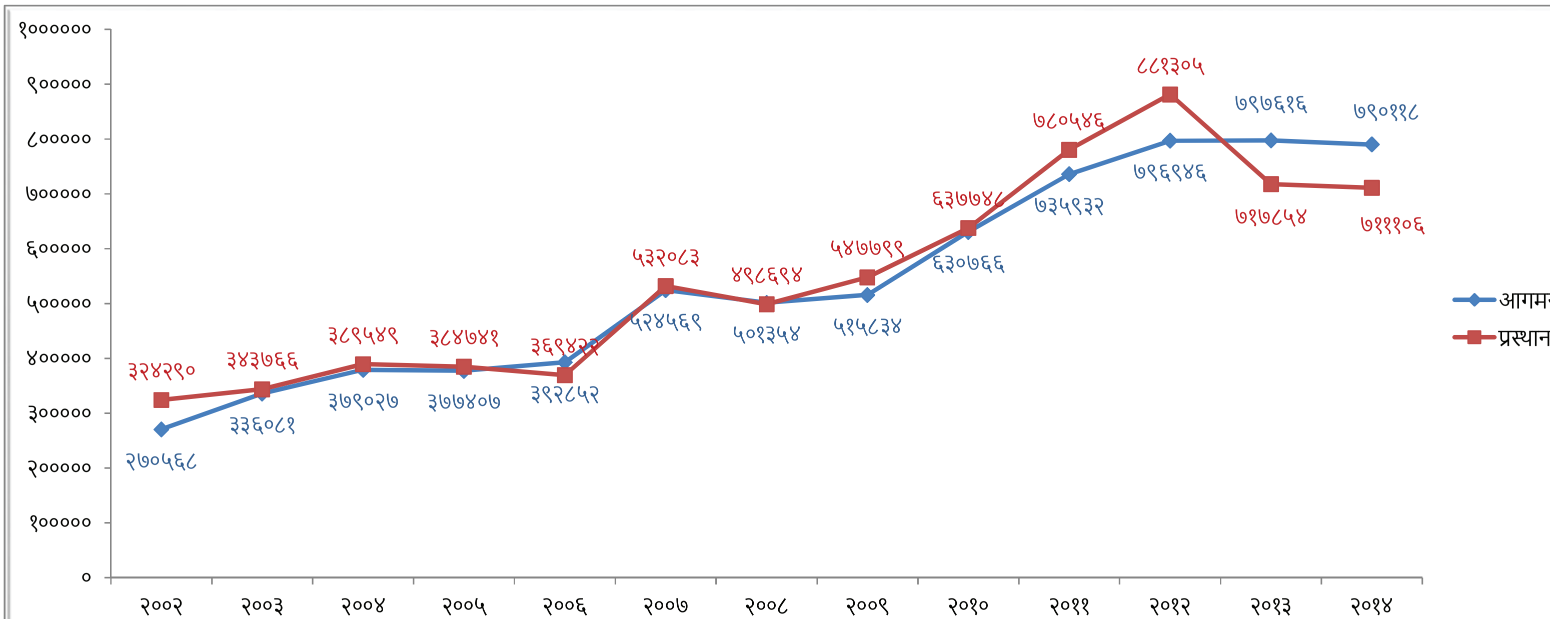

७.२ सन् २००२ देखि सन् २०१४ सम्म नेपाली नागरिकहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण

	२००२	२००३	२००४	२००५	२००६	२००७	२००८	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४
आगमन	१५२३७०	१७५७०४	२१८४५१	२७९०६५	३११२८१	३६७४९७	३७०१२१	४८०८२१	६८०६६४	७१७२६७	७४५२४५	४५३२०५	२७२१९९
प्रस्थान	२२५६२१	२४४३७१	२७९१८५	३६९०८६	४२०२९३	४७३७६१	४७४१३१	५०१३४४	७५७०६४	७८११२८	८६८१६३	५९०८४८	५१०५२२

Chart :

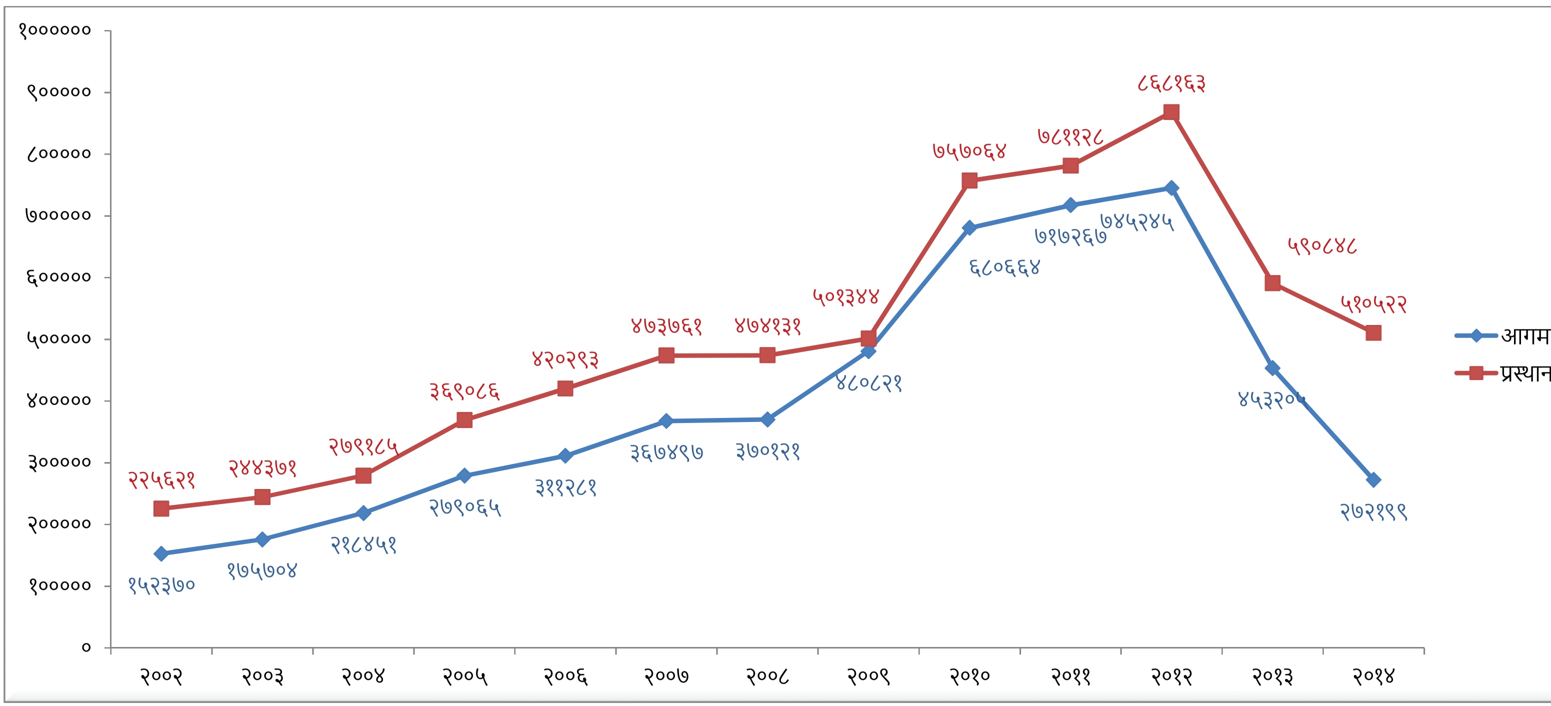

७.३ सन् २०१५ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
China	7,671	14,100	10,513	12,252	1,107	1,625	1,946	2,375	3,560	3,316	4,490	4,029	66,984
India	5,983	7,272	7,614	9,515	3,823	5,194	5,066	7,035	6,699	4,901	5,762	6,260	75,124
Republic Of Korea	4,097	1,054	2,381	1,659	708	619	870	885	886	1,364	1,931	1,658	18,112
Thailand	2,826	5,175	7,259	2,187	489	358	353	306	311	1,428	4,432	5,829	30,953
U.S.A.	2,240	2,949	4,928	4,099	2,706	2,532	2,484	2,576	3,582	6,154	4,858	3,579	42,687
Myanmar	2,125	4,310	4,438	2,887	50	19	40	21	47	1,920	2,930	3,616	22,403
Australia	1,433	1,281	2,253	2,470	509	528	529	567	1,640	2,781	2,622	2,006	18,619
Japan	1,367	2,127	2,848	1,614	653	658	733	1,263	1,336	1,532	1,874	1,608	17,613
U.K.	1,324	2,165	4,229	3,502	996	978	1,780	1,930	2,054	4,503	3,719	2,550	29,730
Bangladesh	1,108	1,866	2,551	1,996	445	445	652	961	1,196	1,038	1,344	1,229	14,831
Taiwan	917	735	636	535	233	208	269	243	301	345	429	450	5,301
Bhutan	717	438	364	400	121	123	192	215	350	475	512	581	4,488
France	689	1,294	2,641	2,960	389	376	608	661	1,152	3,181	1,732	722	16,405
Malaysia	537	1,227	1,537	1,288	497	391	408	378	664	744	954	1,230	9,855
Canada	422	667	1,321	1,145	526	323	327	400	622	1,119	986	540	8,398
Netherland	365	699	1,167	1,003	158	197	271	365	527	1,353	838	572	7,515
Italy	295	423	670	841	193	149	221	553	405	803	599	457	5,609
Spain	288	423	850	902	241	179	364	793	578	926	767	430	6,741
Brazil	222	227	244	303	76	71	67	64	121	241	112	111	1,859
Denmark	220	280	625	395	58	92	98	118	247	586	280	160	3,159

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Vietnam	214	192	848	338	101	81	125	60	114	356	643	423	3,495
Pakistan	200	282	227	235	245	204	187	249	230	169	228	301	2,757
Russia	198	297	721	940	172	104	139	182	326	618	390	247	4,334
Argentina	190	159	227	163	28	9	25	22	62	89	90	78	1,142
Belgium	177	215	432	622	88	146	338	191	320	727	515	247	4,018
Srilanka	170	4,612	8,024	1,126	240	92	889	11,858	4,985	4,311	6,809	1,251	44,367
Turkey	160	185	254	252	48	105	92	77	207	71	131	74	1,656
Newzealand	151	136	364	489	63	81	89	113	287	339	285	213	2,610
Poland	150	269	425	348	64	52	79	91	158	331	294	100	2,361
Singapore	146	204	577	554	220	210	149	187	265	375	464	554	3,905
Norway	115	153	510	382	86	118	80	86	185	464	244	134	2,557
Sweden	106	195	564	395	76	97	91	97	196	543	288	166	2,814
Finland	105	134	258	153	68	80	67	105	120	324	194	116	1,724
Austria	84	192	457	280	67	57	93	146	246	627	289	138	2,676
Ukrain	77	82	209	198	72	34	16	51	95	172	178	106	1,290
Mexico	74	67	188	214	37	41	55	45	73	84	183	80	1,141
Ireland	70	108	247	241	50	58	66	103	141	235	176	102	1,597
Philippines	67	95	159	195	134	134	123	120	183	200	187	154	1,751
Chile	56	152	106	84	16	27	19	25	78	75	49	31	718
Czech Republic	51	40	129	346	44	25	27	78	161	486	128	65	1,580

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Israel	46	177	890	743	123	77	53	148	400	383	192	115	3,347
Indonesia	38	118	334	317	171	89	324	88	123	148	273	192	2,215
South Africa	31	65	183	226	54	39	51	60	105	109	81	107	1,111
Germany	10	1	988	1,910	475	360	467	869	1,527	3,503	1,824	794	12,728
Other	1,084	1,681	2,797	3,025	849	983	2,045	1,846	2,185	3,135	2,998	2,062	24,690
Total Foreigner	38,616	58,523	79,187	65,729	17,569	18,368	22,967	38,606	39,050	56,584	58,304	45,467	538,970
Total Nepali	50,841	51,250	57,412	59,454	62,511	57,484	56,026	63,920	78,652	103,981	84,067	69,916	795,514
Grand Total	89,457	109,773	136,599	125,183	80,080	75,852	78,993	102,526	117,702	160,565	142,371	115,383	1,334,484

७.४ सन् २०१५ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
China	8,563	14,922	12,872	14,488	3,036	1,441	1,986	2,453	2,663	4,170	3,865	4,318	74,777
India	6,886	6,514	7,213	9,507	3,907	4,414	5,188	6,378	7,073	5,934	5,200	6,600	74,814
Republic Of Korea	4,780	2,305	2,213	1,997	1,200	636	780	1,151	750	1,243	1,742	1,707	20,504
Thailand	3,419	5,038	7,359	2,467	587	434	362	317	321	1,422	4,355	5,677	31,758
U.S.A.	3,548	3,618	5,439	5,716	4,248	2,717	2,935	2,855	2,977	4,797	6,173	4,300	49,323
Myanmar	2,069	4,375	4,400	2,854	74	17	43	27	51	1,650	3,055	3,513	22,128
Australia	2,711	1,794	1,962	3,438	1,381	649	578	552	936	2,327	2,760	2,462	21,550

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Japan	2,784	2,247	3,085	1,789	1,310	755	814	1,253	1,354	1,219	2,168	1,476	20,254
U.K.	2,468	2,410	3,716	5,800	2,273	1,184	1,350	2,207	2,143	3,102	4,519	3,094	34,266
Bangladesh	1,744	1,938	3,076	2,256	549	469	713	945	972	1,145	1,373	1,159	16,339
Taiwan	921	1,154	930	607	452	231	273	280	276	397	427	364	6,312
Bhutan	1,391	755	430	402	173	153	222	265	296	414	656	604	5,761
France	1,081	1,306	2,549	3,455	1,483	476	464	842	651	1,996	2,775	1,259	18,337
Malaysia	926	1,425	1,669	1,558	674	482	436	403	700	662	1,023	1,263	11,221
Canada	653	840	1,311	1,673	975	487	345	465	463	831	1,148	856	10,047
Netherland	575	520	1,035	1,327	581	221	297	441	296	933	1,161	692	8,079
Italy	1,025	528	855	1,131	370	169	166	561	333	569	861	352	6,920
Spain	663	536	739	1,317	451	187	284	819	574	733	909	586	7,798
Brazil	452	309	255	410	163	54	92	63	118	233	154	127	2,430
Denmark	243	241	445	819	251	115	91	106	191	459	402	235	3,598
Vietnam	285	110	1,137	335	186	82	127	71	105	364	631	385	3,818
Pakistan	189	284	304	310	270	150	227	217	255	199	202	314	2,921
Russia	420	297	707	828	768	228	164	181	249	506	561	311	5,220
Argentina	319	245	226	209	47	19	22	20	61	75	96	89	1,428
Belgium	322	211	414	775	274	108	233	332	233	459	754	315	4,430
Srilanka	218	3,937	7,562	1,160	414	65	922	12,012	5,001	4,345	6,324	1,466	43,426
Turkey	203	203	472	216	208	82	116	88	214	82	104	80	2,068
Newzeland	394	189	230	699	210	97	105	86	185	353	327	25	2,900
Poland	201	460	476	402	263	51	61	108	146	220	343	188	2,919

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Singapore	486	292	660	571	416	239	185	190	244	355	424	594	4,656
Norway	104	151	388	747	189	129	117	83	118	399	381	160	2,966
Sweden	230	196	561	577	249	110	111	85	152	356	459	216	3,302
Finland	150	166	232	283	159	96	93	80	80	263	270	166	2,038
Austria	171	226	356	506	166	76	75	111	194	429	532	216	3,058
Ukrain	105	86	194	248	220	39	32	38	73	153	196	161	1,545
Mexico	167	102	163	302	66	46	38	48	67	80	203	79	1,361
Ireland	123	116	190	384	129	67	60	100	140	182	233	170	1,894
Philippines	147	175	164	226	156	147	128	131	182	187	230	182	2,055
Chile	83	246	117	146	55	31	13	26	159	73	55	56	1,060
Czech Republic	113	42	129	337	195	33	16	59	104	394	407	59	1,888
Israel	135	135	307	932	769	104	60	104	139	394	352	248	3,679
Indonesia	134	188	365	315	279	78	313	78	132	143	283	160	2,468
South Africa	101	99	132	253	154	24	79	57	95	133	84	91	1,302
Germany	10	2	111	89	687	435	465	680	1,078	2,585	2,955	1,138	10,235
Other	1,762	1,823	2,799	3,995	1,683	1,102	1,305	1,568	1,901	2,777	3,510	2,886	27,111
Total Foreigner	53,474	62,756	79,949	77,856	32,350	18,929	22,486	38,936	34,445	49,742	64,642	50,399	585,964
Total Nepali	76,883	69,733	95,827	84,994	73,619	88,684	64,864	85,995	79,821	73,662	88,982	110,041	993,105
Grand Total	130,357	132,489	175,776	162,850	105,969	107,613	87,350	124,931	114,266	123,404	153,624	160,440	1,579,069

७.५ सन् २०१६ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	5672	6549	7849	9383	12351	12420	10618	11417	10,527	7,575	10,686	13,202	118,249
China	4921	6030	6638	6670	5043	4689	5618	5935	8,116	7,419	10,351	9,123	80,553
USA	3627	4144	5545	5821	4990	4549	4356	3433	6,035	5,981	0	5,164	53,645
Srilanka	185	7065	8709	868	467	121	1048	17019	7,875	5,965	6,787	1,412	57,521
U.K.	2205	2984	4,840	3,990	2,405	2,073	3900	3,064	4,000	7,515	5,442	3,877	46,295
Thailand	2807	6385	5390	1560	710	379	358	622	740	1,452	0	6,319	26,722
Myanmar	2398	4108	4371	1768	213	69	154	71	172	2,965	5,117	4,363	25,769
Republic Of Korea	4053	2058	1798	1498	977	948	1796	2169	1,924	2,617	2,538	2,795	25,171
Australia	1660	1648	354	2416	1233	1037	983	1038	3,253	4,603	4,034	3,248	25,507
Germany	808	1660	3250	2038	1318	599	797	1158	2,552	5,712	2,752	1,168	23,812
Japan	1181	1754	2524	1965	1115	876	1094	1722	1,855	2,658	3,454	2,781	22,979
Bangladesh	1187	1418	1721	1567	2000	1175	2686	1728	2,789	2,079	2,101	2,989	23,440
France	748	1122	1905	2432	889	591	1226	1162	1,907	5,049	2,776	1,056	20,863
Canada	676	961	1283	1173	895	528	640	647	1,134	2,017	1,587	950	12,491
Malaysia	460	715	1092	849	703	535	772	1179	1,774	1,432	2,060	2,098	13,669
Netherland	433	684	972	1171	560	383	941	804	1,109	2,255	1,282	859	11,453
Spain	412	454	818	630	499	404	1347	2092	1,555	2,013	1,285	746	12,255
Italy	288	392	624	797	694	281	589	1579	872	1,637	1,277	881	9,911
Bhutan	729	471	396	353	404	563	467	359	622	464	732	1,035	6,595
Taiwan	689	917	606	398	229	232	767	595	614	476	0	902	6,425

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Russia	274	342	685	1107	384	151	211	250	648	570	0	376	4,998
Belgium	204	336	577	401	213	213	541	345	561	1,092	627	369	5,479
Singapore	240	340	546	457	426	277	284	321	602	356	0	1,000	4,849
Isreal	74	219	754	1003	211	77	94	192	1,209	1,261	317	101	5,512
Denmark	267	289	645	435	202	155	210	156	435	754	365	169	4,082
Vietnam	103	566	687	110	120	125	71	132	326	470	0	676	3,386
Czech Republic	32	54	622	778	394	219	157	109	324	753	267	92	3,801
Pakistan	230	281	314	302	344	260	347	403	482	248	0	340	3,551
New Zealand	170	178	288	404	560	145	149	195	511	310	0	396	3,306
Austria	74	222	354	366	229	144	152	206	414	976	449	155	3,741
Sweden	201	259	517	353	142	121	88	122	293	342	0	220	2,658
South Africa	54	87	1798	149	93	102	60	84	223	113	0	212	2,975
Norway	181	188	507	301	113	130	144	95	210	571	342	117	2,899
Poland	176	222	286	415	126	76	110	161	368	543	0	227	2,710
Indonesia	125	207	211	228	179	124	242	164	276	308	461	376	2,901
Philippines	130	156	238	166	208	229	266	233	354	188	0	319	2,487
Ireland	107	131	294	225	169	168	189	135	363	432	292	161	2,666
Finland	143	124	278	176	104	109	62	108	182	280	234	138	1,938
Turkey	127	182	379	211	114	111	141	315	695	206	0	375	2,856
Ukrain	64	162	266	348	167	47	50	108	153	281	0	151	1,797

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Brazil	137	137	196	145	115	84	132	79	238	316	287	181	2,047
Argentina	166	197	179	172	98	68	110	160	313	271	265	89	2,088
Mexico	73	51	159	121	92	71	146	111	232	209	173	195	1,633
Chile	45	101	88	115	79	33	58	67	108	122	108	60	984
Other	1,724	2,321	2,941	2,427	2,151	1,206	1989	2,342	3,775	4,470	2,592	2,943	30,881
Total Foreigner	40,260	58,871	74,494	58,262	44,728	36,897	46,160	64,386	72,720	87,326	71,040	74,406	729,550
Total Nepali	86169	84840	88665	86,364	71731	76875	75448	84,287	102,985	122,396	91,147	95,754	1,066,661
Grand Total	126,429	143,711	163,159	144,626	116,459	113,772	121,608	148,673	175,705	209,722	162,187	170,160	1,796,211

७.६ सन् २०१६ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	5543	6045	7229	7866	10603	12960	11018	10750	9,321	7,836	9,403	12,141	110,715
China	5984	6705	5861	6539	6843	5570	6751	7838	6,164	9,422	8,861	10,134	86,672
USA	3434	3608	4946	5442	5484	4694	4802	4228	3,844	3,586	0	6,037	50,105
Srilanka	254	6804	7994	923	531	167	878	17027	7,551	6,098	7,204	1,427	56,858
U.K.	2263	2432	3,396	4,971	3,421	2,176	2571	3,808	3,241	5,277	6,831	4,844	45,231
Thailand	2894	6385	4872	1325	891	404	351	570	569	1,050	0	6,090	25,401
Myanmar	2416	3992	4454	1644	169	46	153	63	139	2,718	4,869	4,393	25,056
Republic Of Korea	3789	2305	1717	1552	1175	976	1478	2499	1,374	2,389	2,729	2,728	24,711
Australia	2177	1570	230	2599	1993	1083	1164	852	1,320	3,608	4,380	4,003	24,979

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Germany	876	1022	2304	2948	1922	895	624	989	1,222	3,902	4,637	1,872	23,213
Japan	1506	1481	2483	1667	1734	969	997	1556	1,553	1,863	3,791	2,615	22,215
Bangladesh	1230	1084	1602	1435	2060	1285	2737	1629	2,318	1,993	2,063	2,485	21,921
France	767	847	1325	2406	1745	755	824	1497	891	2,908	4,708	1,936	20,609
Canada	559	784	1043	1295	1157	745	618	701	614	1,390	2,117	1,237	12,260
Malaysia	612	616	1045	708	862	622	828	971	1,561	1,377	1,776	2,418	13,396
Netherland	545	488	761	1014	1087	499	577	1102	503	1,616	1,838	987	11,017
Spain	515	359	597	722	668	467	913	2275	1,140	1,734	1,649	1,036	12,075
Italy	501	297	457	707	940	416	335	1650	640	1,190	1,627	697	9,457
Bhutan	631	535	462	449	437	510	587	452	462	452	707	952	6,636
Taiwan	551	1033	523	411	299	205	661	678	465	358	0	995	6,179
Russia	285	244	457	770	986	235	283	212	347	410	0	450	4,679
Belgium	249	241	296	619	368	192	394	556	309	663	1,096	433	5,416
Singapore	337	199	562	453	466	367	292	308	460	268	0	1,058	4,770
Isreal	94	79	256	699	811	160	116	80	222	1,637	769	362	5,285
Denmark	202	217	433	566	369	207	193	161	230	591	515	325	4,009
Vietnam	123	461	699	149	179	153	82	90	295	335	0	750	3,316
Czech Republic	60	48	423	727	693	310	126	90	131	463	632	128	3,831
Pakistan	178	267	340	350	240	325	334	367	352	235	0	430	3,418
New Zealand	238	145	216	322	1087	189	177	125	267	240	0	445	3,451
Austria	94	143	230	392	351	191	105	197	223	556	876	265	3,623

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Sweden	190	185	360	493	261	156	121	88	190	160	0	293	2,497
South Africa	85	65	1717	155	127	67	104	71	117	124	0	221	2,853
Norway	166	168	339	495	168	114	164	115	93	520	435	157	2,934
Poland	110	219	201	376	250	93	88	139	194	235	0	324	2,229
Indonesia	149	174	212	145	240	90	255	133	239	291	428	401	2,757
Philippines	118	138	215	168	202	220	286	222	319	154	0	339	2,381
Ireland	103	84	179	298	215	141	212	163	241	375	343	240	2,594
Finland	96	112	256	156	146	111	99	66	111	235	257	184	1,829
Turkey	82	208	352	216	122	112	153	289	737	176	0	433	2,880
Ukrain	67	125	191	264	393	80	37	106	81	124	0	148	1,616
Brazil	123	117	161	165	128	98	128	83	184	310	274	233	2,004
Argentina	169	196	169	201	98	82	95	159	219	234	284	108	2,014
Mexico	70	56	124	128	122	73	153	102	204	192	189	186	1,599
Chile	34	98	78	108	91	62	49	64	69	102	125	121	1,001
Other	1,582	620	2,025	2,457	1,903	1,762	1843	2,234	2,925	3,462	3,290	3,504	27,607
Total Foreigner	42,051	53,001	63,792	57,495	54,037	41,034	44,756	67,355	53,651	72,859	78,703	80,565	709,299
Total Nepali	94345	87291	87206	92,829	98093	88787	88850	92,189	87,850	83,840	114,993	115,256	1,131,529
Grand Total	136,396	140,292	150,998	150,324	152,130	129,821	133,606	159,544	141,501	156,699	193,696	195,821	1,840,828

७.७ सन् २०१७ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	10547	11196	12729	14595	20011	20118	10193	14057	8915	10668	14868	19935	167832
China	9727	9499	10458	8601	7309	6490	5823	7349	8351	9735	10392	11095	104829
USA	5626	5847	8294	7578	6499	6317	3874	4024	7123	10022	8513	5490	79207
Srilanka	329	7069	10434	1070	404	301	949	9674	5605	5291	3538	774	45438
United Kingdom	3395	4363	6434	6558	3052	2593	3093	2973	5016	7883	6845	3946	56151
Thailand	3981	8388	6455	2206	562	345	270	477	696	4825	5161	5844	39210
Myanmar	2748	5285	0	2483	122	51	63	9674	167	2457	3878	3961	30889
Republic Of Korea	4579	3585	2810	2436	1746	1867	1981	2321	2195	3348	3586	3874	34328
Australia	2735	2386	3141	3707	1692	1532	814	1007	4141	4297	4625	3367	33444
Germany	1014	2243	4192	3891	1380	779	711	1192	2883	6548	3878	1203	29914
Japan	2027	2935	3586	2252	1329	955	944	1857	1992	2969	3728	2784	27358
Bangladesh	2028	2124	2901	2758	2349	3	1549	2251	3683	2418	2627	4037	28728
France	942	1566	2697	3451	1203	852	1025	1073	1991	6332	3709	1325	26166
Canada	911	1305	1784	1693	1117	667	531	670	1245	2333	1751	1140	15147
Malaysia	1121	1333	1858	1833	1169	988	820	1069	1125	1918	2645	2469	18348
Netherlands	577	1100	1498	1732	655	388	866	826	1025	2411	1518	827	13423
Spain	478	748	913	1397	706	607	1590	2938	1730	2397	1610	888	16002
Italy	511	694	821	1308	682	431	509	1634	824	2012	1390	1043	11859
Bhutan	1274	1019	2045	549	564	575	502	621	707	535	789	1411	10591

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Taiwan	709	775	827	584	591	390	764	656	655	1052	780	795	8578
Russia	378	611	1115	1916	589	217	172	252	565	1406	1030	420	8671
Belgium	1	344	726	808	252	265	196	276	630	1115	688	333	5634
Singapore	358	444	801	821	610	449	184	464	485	762	1215	1350	7943
Isreal		254	994	1054	214	99	73	290	1275	1026	364	120	5763
Denmark	265	382	649	656	238	123	123	160	306	776	478	153	4309
Vietnam	238	979	815	363	161	111	49	141	516	1027	1354	1434	7188
Czech Republic	64	104	278	388	148	56	33	127	569	769	401	95	3032
Pakistan	322	348	373	338	370	321	346	289	317	449	415	353	4241
New Zealand	269	258	441	641	303	202	117	162	569	614	535	367	4478
Austria	132	286	458	481	229	121	160	182	344	1065	517	193	4168
Sweden	247	289	604	471	154	130	101	115	302	731	461	218	3823
South Africa	103	80	245	357	116	80	64	58	192	261	145	245	1946
Norway	223	244	356	530	155	147	86	75	197	584	392	156	3145
Poland	306	461	580	584	221	104	142	183	415	1028	855	153	5032
Indonesia	205	310	541	448	302	314	124	203	311	350	633	541	4282
Philippines	245	255	417	425	270	400	240	291	423	413	515	356	4250
Ireland	177	187	363	440	244	246	138	140	302	511	352	163	3263
Finland	163	133	293	191	126	148	54	100	218	400	274	150	2250
Turkey	481	379	658	441	371	289	248	476	425	491	539	379	5177

Country	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Ukrain	91	152	345	601	313	165	53	76	202	468	228	132	2826
Brazil	244	209	341	509	268	151	103	161	274	476	304	201	3241
Argentina	421	404	407	307	165	114	41	57	188	430	225	133	2892
Mexico	149	203	244	345	193	157	157	127	275	295	291	200	2636
Chile	110	165	124	148	130	77	51	38	167	175	92	61	1338
Colombia	72	56	69	81	54	67	84	36	101	148	81	90	939
Other	2109	3064	10177	4565	3435	5154	2230	2956	4013	7271	5067	2844	52885
Total Foreigner	62632	84061	106291	88591	62773	55889	42240	73778	73650	112492	103282	87048	952794
Total Nepali	109706	98615	100579	93502	88116	83046	70741	92169	131026	106174	100392	97326	1171392
Grand Total	172338	182676	206870	182093	150889	138935	112981	165947	204676	218666	203674	184374	2124186

७.८ सन् २०१७ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	11588	10291	12766	12993	17711	20467	10310	13,303	11,527	8,749	13452	18343	161,500
China	9051	10923	10699	8545	8790	7633	5846	9,673	6,530	11,295	10064	10819	109,868
USA	5229	5053	7587	7955	6805	6227	4684	4,968	4,412	9,284	10128	6793	79,125
Srilanka	292	6790	10433	1028	388	285	1119	9,934	5,918	4,606	3672	876	45,341
United Kingdom	3146	3617	5,209	7,561	4,585	2,801	2357	3,681	3858	6,477	7916	5295	56503
Thailand	4289	8593	6239	2283	653	440	279	440	604	4,369	5221	5686	39,096
Myanmar	2667	5257	1	0	154	93	64	9,934	145	2,344	4003	4078	28,740

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Republic Of Korea	4557	3692	2654	1976	2365	1931	1681	2,785	1,495	3,402	3901	3779	34,218
Australia	3013	2581	2715	3950	2538	1494	1176	894	1,575	4,872	4396	4396	33,600
Germany	1132	1226	3269	4834	2436	1142	589	1,012	1,547	4,418	6495	2155	30,255
Japan	2481	2516	3885	1980	2034	1123	781	1,792	1,994	2,255	3993	2791	27,625
Bangladesh	2447	2140	2739	2471	2719		1797	1,867	3,523	2,541	2554	3530	28,328
France	909	1109	2027	3550	2185	1105	839	1,449	916	3,250	6720	2423	26,482
Canada	764	1005	1576	1774	1568	926	518	743	753	1,905	2295	1552	15,379
Malaysia	995	1329	1822	1584	1447	1112	836	916	1,209	1,797	2328	2955	18,330
Netherlands	818	664	1336	1555	1400	581	447	1,274	631	1,595	2202	1119	13,622
Spain	554	488	911	1291	1043	609	1103	3,137	1,716	2,017	2152	1128	16,149
Italy	911	444	865	1219	946	471	334	1,746	725	1,399	1914	1008	11,982
Bhutan	1172	987	1898	571	570	755	577	521	789	425	872	1011	10,148
Taiwan	551	874	858	715	623	425	647	954	527	1,119	859	942	9,094
Russia	457	363	820	1280	1641	383	158	292	359	889	1468	637	8,747
Belgium	0	263	504	918	505	184	82	575	405	710	1114	504	5,764
Singapore	479	465	785	598	745	569	181	455	365	782	1058	1550	8,032
Isreal		135	275	1034	874	158	74	133	305	1,333	968	392	5,681
Denmark	214	207	541	774	402	206	135	165	182	632	639	299	4,396
Vietnam	172	982	885	209	282	145	73	100	497	727	1374	1082	6,528
Czech Republic	101	75	166	335	283	104	39	97	275	549	764	174	2,962
Pakistan	248	333	442	354	361	306	403	276	374	326	375	464	4,262

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
New Zealand	384	239	320	548	499	276	157	111	275	669	623	482	4,583
Austria	131	211	361	491	362	169	115	215	226	511	1067	306	4,165
Sweden	261	204	447	566	312	145	119	116	160	518	700	358	3,906
South Africa	112	89	143	362	217	83	132	59	105	283	170	255	2,010
Norway	180	188	303	585	273	116	110	110	115	433	535	226	3,174
Poland	272	446	472	526	471	161	119	180	289	666	1184	408	5,194
Indonesia	236	279	494	465	377	209	169	173	341	258	679	542	4,222
Philippines	246	217	341	479	288	395	250	280	420	351	477	507	4,251
Ireland	168	147	260	474	339	215	152	185	218	369	483	258	3,268
Finland	181	83	263	264	149	137	124	74	112	300	369	210	2,266
Turkey	452	358	569	443	406	277	280	413	482	533	480	474	5,167
Ukrain	121	96	240	374	663	211	66	62	153	287	393	191	2,857
Brazil	236	184	286	484	342	192	107	198	204	478	344	204	3,259
Argentina	396	378	429	287	208	143	64	53	140	369	293	149	2,909
Mexico	167	170	212	375	212	164	156	142	224	306	303	258	2,689
Chile	84	151	117	118	171	103	57	43	95	214	120	83	1,356
Colombia	73	53	52	78	59	67	80	40	89	122	118	90	921
Other	2,053	2,610	9,105	4,836	4,234	4,064	2390	2,886	3,227	6540	5814	3724	51,483
Total Foreigner	63,990	78,505	98,321	85,092	75,635	58,735	41,776	78,456	60,031	97,274	117049	94506	949,437
Total Nepal	96725	100408	114945	101702	103642	90177	75455	92674	89536	99362	127642	119214	1,211,482
Grand Total	160,715	178,913	213,266	186,794	179,277	148,912	117,231	171,130	149,567	196,636	244691	213720	2,160,919

७.९ सन् २०१८ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Argentina	508	361	538	413	205	83	82	94	247	296	201	105	3133
Australia	2694	2575	3707	3756	1864	1615	1371	1333	3699	5814	4879	3957	37264
Austria	186	266	634	553	330	148	166	208	476	1133	481	205	4786
Bangladesh	2715	3202	2943	1935	1222	1849	1220	2320	1826	1692	1849	2566	25339
Belgium	289	447	886	827	263	273	612	289	592	1202	882	383	6945
Bhutan	1457	852	780	535	667	926	827	569	817	910	1009	1544	10893
Brazil	273	341	342	578	256	146	114	153	339	599	404	235	3780
Cambodia	77	1093	162	76	45	52	63	17	57	103	811	230	2786
Canada	957	1482	2135	1838	1182	798	752	764	1208	2647	2012	1072	16847
Chile	128	230	167	137	130	59	74	59	165	168	164	46	1527
China	10580	14828	13331	11530	8385	7178	9640	10410	11581	12234	13007	13418	136122
Czech Republic	65	182	510	426	98	68	67	112	329	866	361	104	3188
Denmark	259	436	889	458	175	128	214	174	342	959	472	196	4702
Egypt	68	103	133	170	155	132	105	190	92	175	141	121	1585
Finland	183	242	354	227	136	146	56	107	185	436	351	151	2574
France	1137	1854	3273	4410	1479	710	1349	1315	2290	7445	4112	1362	30736
Germany	1286	2601	6097	3327	1927	944	878	1507	3707	7336	4383	1544	35537
Greece	69	110	168	134	64	81	76	151	75	76	130	142	1276
Hungary	72	148	310	296	145	56	26	54	86	296	176	87	1752
India	15535	15583	18037	20561	28517	28191	16930	22251	19176	13203	19535	25179	242698
Indonesia	346	347	567	582	374	640	262	365	348	637	1040	692	6200

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Iran, Islamic Republic of	67	65	379	114	87	101	176	178	94	86	80	132	1559
Ireland	160	227	485	394	226	271	178	175	347	553	402	241	3659
Israel	148	283	1259	1144	186	107	107	236	1571	979	445	190	6655
Italy	716	916	1249	1301	669	427	831	1962	1059	2307	1723	1444	14604
Japan	2158	2748	4351	2412	1255	975	1115	1948	2166	2797	3938	3144	29007
Lebanon	41	63	162	154	97	55	49	124	90	90	103	77	1105
Malaysia	991	1513	2254	2195	1246	1269	937	1407	1972	2233	3090	2643	21750
Mexico	190	181	290	313	215	150	249	155	351	295	362	199	2950
Myanmar	3616	4944	6106	2786	111	86	92	139	108	2441	5050	4791	30270
Netherlands	592	1202	1667	1784	771	353	945	798	1188	2708	1715	1010	14733
New Zealand	343	331	537	760	397	203	173	188	539	705	528	503	5207
Norway	193	240	694	460	122	138	103	100	307	561	441	214	3573
Pakistan	390	386	525	361	386	465	352	491	435	354	439	368	4952
Philippines	337	381	517	445	425	471	456	824	649	551	602	535	6193
Poland	361	507	756	814	290	104	149	193	686	1645	872	299	6676
Portugal	131	177	272	293	167	114	154	209	201	381	352	181	2632
Republic of Korea	6076	2658	3980	2603	1496	1249	2039	1872	2369	3670	3595	3123	34730
Romania	51	169	279	227	159	61	67	107	136	238	207	70	1771
Russia	466	682	1426	2193	670	215	186	303	715	1706	1042	482	10086
Saudi Arabia	84	60	93	87	70	137	145	212	53	79	83	103	1206
Singapore	362	445	864	751	694	516	279	419	672	776	1449	1625	8852

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Slovakia	19	77	160	190	52	31	20	37	106	216	119	38	1065
South Africa	137	129	308	282	186	177	110	137	201	242	219	270	2398
Spain	538	726	1651	1126	952	730	1914	3429	2277	3275	1986	958	19562
Sri Lanka	328	5489	10559	1328	370	368	1422	15885	8788	6385	8290	822	60034
Sweden	168	274	739	403	127	135	114	84	303	747	674	271	4039
Switzerland	337	540	896	906	461	255	266	290	933	1871	1071	430	8256
Taiwan	940	1041	895	769	450	366	802	720	879	1252	920	1134	10168
Thailand	4963	6591	6746	2775	866	1044	766	869	1065	3518	5488	7061	41752
Turkey	794	577	659	469	312	291	290	599	418	517	542	452	5920
Ukraine	124	162	348	722	289	154	105	154	184	541	215	177	3175
United Kingdom	3235	4905	7852	5998	3136	2586	4329	3599	4378	9310	7451	4477	61256
United Nations	124	116	120	144	151	187	114	141	168	182	179	138	1764
United Nations Agency	93	99	81	119	107	67	104	67	120	96	90	96	1139
United States of America	5507	6886	9205	8036	6984	7149	5525	4544	6337	12291	9259	6813	88536
Uruguay	118	23	196	29	499	10	4	11	15	46	45	10	1006
Viet Nam	369	677	1482	742	240	231	127	278	598	2129	1478	1395	9746
Others	1460	1951	2530	2450	1674	1444	1521	1854	2077	2931	2500	2094	24486
Total Foreigner	75611	95724	128535	100848	74214	66915	61199	87180	92192	128931	123444	101349	1136142
Nepal	119420	113176	106114	100772	89001	88081	93890	96551	109416	145546	107904	106547	1276418
Grand Total	195031	208900	234649	201620	163215	154996	155089	183731	201608	274477	231348	207896	2412560

७.१० सन् २०१८ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Argentina	470	406	458	395	290	136	84	83	203	270	252	110	3157
Australia	3265	2467	3212	4079	2894	1458	1743	1285	1817	4909	5547	4400	37076
Austria	244	203	443	639	509	244	136	200	322	660	1082	281	4963
Bangladesh	3053	3149	3092	1619	1687	1843	1242	2005	1997	1498	1979	2322	25486
Belgium	323	341	560	1066	560	232	377	595	421	725	1335	492	7027
Bhutan	1600	902	724	653	685	891	1000	651	776	652	1126	1142	10802
Brazil	288	325	299	436	429	178	136	148	277	607	453	249	3825
Cambodia	30	507	1002	69	40	72	50	28	55	99	560	433	2945
Canada	842	1098	1802	2090	1705	991	769	881	754	1932	2680	1397	16941
Chile	93	243	146	131	132	95	72	59	128	172	178	89	1538
China	11205	16219	13704	11272	10411	8144	9280	12829	8997	13514	13847	12592	142014
Czech Republic	96	108	333	498	329	92	44	98	157	639	803	175	3372
Denmark	218	287	581	751	358	181	162	186	199	711	759	343	4736
Egypt	77	92	128	188	154	130	101	198	91	177	102	140	1578
Finland	180	198	318	275	218	129	112	78	122	331	485	218	2664
France	1168	1205	2541	3923	3329	1020	888	1790	1103	3960	7608	2266	30801
Germany	1248	1648	4286	5222	3046	1412	732	1219	2037	5517	7236	2248	35851
Greece	131	94	141	172	70	74	63	152	79	86	117	108	1287
Hungary	78	94	257	327	188	62	39	45	46	202	314	98	1750
India	16939	15305	16568	19228	24689	29481	18639	20814	18855	16012	16954	20621	234105
Indonesia	424	317	547	587	440	662	251	353	307	611	1024	630	6153

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Iran, Islamic Republic of	38	58	152	355	96	122	148	224	100	82	108	111	1594
Ireland	170	188	288	525	322	252	205	201	176	495	448	366	3636
Israel	129	160	377	1113	960	226	85	179	554	1337	1006	319	6445
Italy	1230	765	1186	1259	1049	495	506	2369	927	1643	2296	1092	14817
Japan	2938	2420	4304	2202	2050	1118	1089	1768	2005	2429	4072	2617	29012
Lebanon	83	57	93	193	108	65	42	121	56	101	79	79	1077
Malaysia	1084	1381	1985	2113	1613	1336	926	1288	1903	1848	2828	3202	21507
Mexico	170	188	254	340	234	183	218	184	301	304	396	208	2980
Myanmar	3558	4674	6095	2968	122	85	111	129	105	2390	5025	4877	30139
Netherlands	822	705	1538	1564	1643	590	540	1232	576	1858	2594	1169	14831
New Zealand	390	268	395	784	534	340	178	182	295	685	638	523	5212
Norway	162	197	422	741	225	113	145	107	132	557	525	256	3582
Pakistan	344	426	537	332	415	483	404	513	360	300	390	430	4934
Philippines	314	365	445	508	430	487	437	824	609	542	491	638	6090
Poland	288	460	685	629	628	185	114	199	366	1337	1360	472	6723
Portugal	115	124	283	298	228	131	117	222	151	317	404	206	2596
Republic of Korea	6173	2838	3937	2479	2080	1476	1563	2298	1686	3735	3861	2895	35021
Romania	61	110	263	223	212	100	68	112	112	200	252	83	1796
Russia	488	440	1022	1526	1866	447	239	267	430	1154	1676	550	10105
Saudi Arabia	90	51	95	84	74	99	136	235	75	54	89	85	1167
Singapore	545	362	727	728	735	574	367	451	554	658	1257	1833	8791
Slovakia	28	56	90	215	150	43	22	37	61	209	212	42	1165

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
South Africa	196	123	196	332	228	146	194	121	152	271	224	226	2409
Spain	790	556	1057	1543	1261	789	1360	3622	2025	2839	2698	1153	19693
Sri Lanka	333	4721	10539	1749	325	377	1296	15002	8807	6759	8201	885	58994
Sweden	207	196	471	617	286	130	136	110	137	573	853	333	4049
Switzerland	364	443	650	967	815	355	258	296	486	1464	1778	593	8469
Taiwan	631	1228	924	809	503	336	758	822	681	1288	1081	1095	10156
Thailand	5075	6144	6923	2672	1130	1071	739	841	930	3375	5298	6877	41075
Turkey	728	576	724	461	349	312	279	615	416	532	493	471	5956
Ukraine	123	131	221	478	634	182	132	123	149	337	425	166	3101
United Kingdom	3462	3893	5805	8036	4515	3044	3019	4433	3912	6695	9244	5247	61305
United Nations	122	125	135	156	165	196	161	157	151	174	211	142	1895
United Nations Agency	83	105	106	120	108	95	102	75	108	121	101	109	1233
United States of America	5486	5777	8548	8683	7345	6741	6576	5472	4950	9627	11583	7287	88075
Uruguay	33	165	192	31	545	13	4	19	9	45	46	10	1112
Viet Nam	532	442	1663	564	477	232	169	250	557	2188	1260	1653	9987
Others	1517	1650	2175	2468	2078	1476	1583	1889	1757	2649	2884	2178	21876
Total foreigner	80874	87776	116644	104485	88701	71972	60346	90686	75504	114456	140828	100832	1130676
Nepal	112354	100257	127152	124522	119892	96179	98439	101607	94073	100727	115959	133807	1324968
Grand Total	193228	188033	243796	229007	208593	168151	158785	192293	169577	215183	256787	234639	2455644

७.११ सन् २०१९ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत आगमन विवरण

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	17690	17659	18256	17128	26021	30513	22117	27555	18497	15612	19679	23423	254150
China, People's Republic	12916	15345	17398	13778	12359	10215	12450	12817	13195	14896	17499	16675	169543
United States of America	6620	6684	9450	8493	7550	7968	6325	4966	7062	12241	9635	6247	93241
United Kingdom	3874	5031	6702	7192	3387	2786	4140	3387	4736	8716	7193	4000	61144
Sri Lanka	655	7835	10835	1531	253	355	1079	14486	6962	5851	5539	935	56316
Thailand	4616	7725	6112	2962	937	728	823	717	881	3705	6267	6187	41660
Australia	3251	2753	3275	4521	2048	1731	1442	1407	4454	5671	4970	3449	38972
Germany	1480	3113	5589	4927	1808	835	988	1361	3456	7494	4208	1382	36641
Myanmar	3827	5676	7290	2776	132	95	97	74	188	3859	6530	5730	36274
Korea, Republic of	5089	2723	3297	2279	1514	1210	2067	1914	2013	3035	2929	3038	31108
France	1225	1814	3534	4343	1601	784	1300	1420	2191	6826	4508	1100	30646
Japan	2728	2871	3692	2960	1690	1111	1297	2254	2351	2599	3701	3280	30534
Bangladesh	1284	1641	2072	1840	1037	2270	1588	2565	1979	2786	2963	3824	25849
Malaysia	990	1630	2160	2068	1468	1232	835	1458	1823	2144	2868	2653	21329
Spain	679	669	1135	2311	1119	823	1482	3331	1945	2972	2091	826	19383
Canada	1134	1426	2196	1928	1265	729	853	693	1370	2643	1909	956	17102
Italy	660	931	1483	2050	784	504	569	2123	903	2375	1868	1426	15676

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Netherlands	603	1252	1844	1813	796	375	1028	812	1304	2756	1604	847	15034
Taiwan	1334	1624	1260	969	497	636	995	799	890	1576	1342	894	12816
Bhutan	1395	748	560	931	800	1082	1163	762	1025	804	1067	1339	11676
Viet Nam	336	1456	1225	625	458	419	275	212	830	2027	2304	1284	11451
Russian Federation	384	646	1278	2452	670	257	252	403	598	1656	1220	556	10372
Singapore	383	528	851	973	733	650	277	483	638	727	1413	1588	9244
Switzerland	320	488	785	1221	411	221	283	335	766	1856	1072	354	8112
Israel	110	329	1083	1442	330	89	167	205	1736	1626	361	141	7619
Belgium	304	442	642	944	267	225	644	329	576	1267	790	332	6762
Indonesia	302	474	665	494	379	649	315	270	513	616	1057	809	6543
Poland	374	472	838	966	332	97	130	247	595	1223	829	263	6366
Turkey	504	532	759	613	411	383	342	492	404	588	647	419	6094
Philippines	379	423	505	617	465	520	489	724	479	552	496	426	6075
Pakistan	268	357	309	322	404	455	362	474	430	378	628	536	4923
Austria	232	315	580	555	276	144	184	265	400	1118	580	215	4864
New Zealand	353	244	364	800	387	260	220	206	416	696	465	413	4824
Denmark	208	430	613	747	193	106	182	148	295	958	573	143	4596
Czechia Republic	85	167	584	752	235	87	93	121	430	1016	448	127	4145
Sweden	198	279	592	512	158	129	123	102	301	728	535	254	3911
Brazil	268	237	345	485	299	158	165	149	358	677	494	216	3851
Ireland	218	225	370	460	229	257	191	167	309	478	403	143	3450

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Norway	211	258	382	549	150	150	161	92	310	582	412	128	3385
Mexico	188	201	273	498	268	135	165	135	364	357	320	213	3117
Ukraine	163	160	393	548	236	159	124	136	193	504	288	146	3050
Portugal	124	192	266	363	170	187	161	376	298	352	301	221	3011
Finland	165	199	271	297	144	162	78	96	214	409	313	153	2501
Argentina	386	264	353	235	146	109	70	74	194	174	267	74	2346
South Africa	113	133	286	256	174	204	112	203	168	194	224	197	2264
Romania	133	180	256	317	266	90	65	107	178	271	154	130	2147
Iran, Islamic Republic	117	100	270	134	138	53	98	133	189	403	123	124	1882
United Nations Organization	124	114	208	174	117	137	110	143	175	163	175	85	1725
Hungary	55	82	283	278	152	68	46	91	101	318	164	68	1706
Cambodia	81	350	132	61	48	22	36	103	38	99	570	68	1608
Egypt	116	95	112	157	86	124	151	186	120	107	175	154	1583
United Nations Agency	90	119	104	122	114	129	79	95	162	105	200	131	1450
Saudi Arabia	89	133	100	105	61	171	166	197	102	83	94	113	1414
Greece	65	117	135	213	83	60	54	123	92	114	136	164	1356
Chile	117	199	133	159	104	69	79	63	144	134	70	45	1316
Slovakia	25	53	172	232	99	18	24	48	107	244	172	78	1272

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Maldives	28	51	83	50	47	45	124	65	115	79	297	152	1136
Colombia	90	57	88	124	78	69	55	63	113	128	115	90	1070
Lebanon	39	55	99	156	96	77	45	134	95	69	98	67	1030
Uruguay	23	78	165	30	300	234	8	12	22	14	27	3	916
Others	1455	2039	2259	2561	1549	1323	1573	1841	1811	2445	2922	1832	23610
TOTAL FOREIGNER	81273	102423	127351	109399	78329	74883	70916	94749	92604	134096	130302	100866	1197191
NEPALI	120443	105030	103965	94491	89422	84858	93903	95964	132009	134413	102886	102910	1260294
GRAND TOTAL	201716	207453	231316	203890	167751	159741	164819	190713	224613	268509	233188	203776	2457485

७.१२ सन् २०१९ मा नेपालमा विदेशी एवं नेपालीहरूको देशगत र महिनागत प्रस्थान विवरण

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
India	15569	17041	18713	16497	22225	25493	22356	26499	19757	16099	18513	21857	240619
China, People's Republic	12621	16433	16210	13698	14578	10514	12040	14176	10734	14685	16178	19224	171091
United States of America	6142	6185	8648	8902	7717	7390	8082	5951	5050	10098	12060	7741	93966
United Kingdom	3740	4372	5855	7894	5211	3015	3029	4226	3916	6886	8527	5309	61980
Sri Lanka	603	7462	10827	1654	285	335	950	14141	6899	5875	5008	1795	55834
Thailand	5172	7433	6091	3005	1099	688	824	748	882	3694	6159	5874	41669

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Australia	3464	2905	3283	4316	3091	1783	1858	1240	1873	5409	5820	4447	39489
Germany	1403	2021	4803	5579	3349	1379	863	1170	1785	5760	6796	2272	37180
Myanmar	3832	5590	7394	2868	159	96	121	86	188	3593	6482	5384	35793
France	1177	1348	2532	4264	3124	1224	1006	1803	959	4059	7229	2391	31116
Korea, Republic of	4858	2774	3227	2409	1913	1264	1674	2301	1544	3110	3091	2794	30959
Japan	3375	2616	3727	2077	3054	1279	1276	2094	2448	2042	3885	2659	30532
Bangladesh	1381	1629	1977	1819	1247	2314	1683	2585	1930	2675	2657	4175	26072
Malaysia	1031	1473	2118	1921	1550	1541	880	1194	1989	1887	2750	3049	21383
Spain	810	591	1005	2019	1539	1040	1192	3421	1714	2326	2737	1202	19596
Canada	924	1231	1894	2080	1703	1024	857	790	726	2126	2623	1352	17330
Italy	1240	709	1339	1665	1516	645	426	2145	800	1777	2355	1135	15752
Netherlands	836	786	1564	1675	1623	631	590	1237	733	1982	2435	1147	15239
Taiwan	1167	1794	1017	1198	659	542	895	884	803	1500	1488	1019	12966
Bhutan	1643	914	725	643	1137	1023	1237	843	1002	774	1135	1272	12348
Viet Nam	346	1307	1370	425	474	623	278	203	742	1846	2225	1455	11294
Russian Federation	459	398	889	1567	2126	396	308	392	388	1151	1739	712	10525
Singapore	486	458	809	822	889	778	266	438	562	735	1189	1858	9290
Switzerland	322	400	614	1054	881	319	286	309	401	1461	1737	509	8293
Israel	131	255	334	1210	1262	266	143	140	390	2211	1041	352	7735
Belgium	303	346	543	937	552	211	408	561	350	812	1268	460	6751

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
Poland	249	460	651	824	784	205	113	204	312	857	1420	406	6485
Indonesia	378	433	635	472	357	759	289	245	465	634	1004	805	6476
Philippines	383	387	501	610	470	524	438	774	493	484	527	477	6068
Turkey	390	534	795	555	447	391	334	498	402	547	591	567	6051
Pakistan	284	350	336	336	340	519	382	428	538	395	408	832	5148
New Zealand	484	252	272	632	621	298	263	201	259	594	591	479	4946
Austria	197	287	421	635	466	176	157	178	306	668	1101	295	4887
Denmark	168	294	557	827	349	175	140	124	172	760	815	250	4631
Czechia Republic	104	95	378	712	574	103	67	144	209	694	906	210	4196
Sweden	209	248	486	570	301	146	120	128	128	537	775	330	3978
Brazil	304	218	266	418	368	215	154	131	372	634	532	233	3845
Ireland	199	187	260	502	296	284	173	186	210	439	451	290	3477
Norway	177	205	333	622	265	132	150	109	161	577	534	183	3448
Mexico	188	206	255	453	310	187	192	116	308	391	340	220	3166
Ukraine	180	131	287	437	517	163	133	140	105	399	441	145	3078
Portugal	127	177	255	334	255	165	137	397	203	297	378	260	2985
Finland	122	183	261	311	187	144	124	86	104	355	407	203	2487
Argentina	363	267	292	261	178	160	73	72	101	219	272	122	2380
South Africa	171	117	226	271	212	201	149	169	173	174	231	212	2306
Romania	124	149	205	277	346	110	87	96	131	245	211	116	2097

COUNTRY	JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OCT	NOV	DEC	TOTAL
United Nations Organization	104	112	226	178	177	140	153	157	156	190	171	135	1899
Iran, Islamic Republic	104	80	133	232	148	108	75	142	164	276	283	134	1879
Hungary	45	52	228	283	263	69	63	87	66	261	260	54	1731
Cambodia	74	341	134	72	54	33	34	100	40	94	563	84	1623
Egypt	126	76	117	104	144	129	145	190	109	119	148	162	1569
United Nations Agency	86	119	120	121	106	148	89	113	142	115	227	155	1541
Saudi Arabia	99	103	125	107	63	136	170	223	104	78	93	105	1406
Greece	101	72	152	149	176	50	50	117	78	99	186	134	1364
Chile	104	181	110	155	135	83	102	57	122	123	99	58	1329
Slovakia	50	32	106	207	190	49	16	46	94	174	242	77	1283
Maldives	56	42	87	40	57	52	64	64	99	131	96	402	1190
Colombia	113	61	70	107	101	68	66	62	102	126	114	191	1181
Lebanon	64	39	78	142	133	90	41	136	88	74	66	99	1050
Uruguay	22	64	165	35	19	505	4	11	45	12	26	4	912
Others	1341	1969	2187	2319	2060	1453	1471	1896	1790	2261	2886	1850	23483
TOTAL FOREIGNER	80325	96994	119218	106508	94432	73983	69746	97404	76916	118606	144522	111723	1190377
NEPALI	103338	101807	114427	108699	113246	105746	109916	103851	104583	119180	147755	103044	1335592
GRAND TOTAL	183663	198801	233645	215207	207678	179729	179662	201255	181499	237786	292277	214767	2525969

७.१३ सन् २०१५ देखि सन् २०१९ सम्म नेपालमा विदेशीहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण

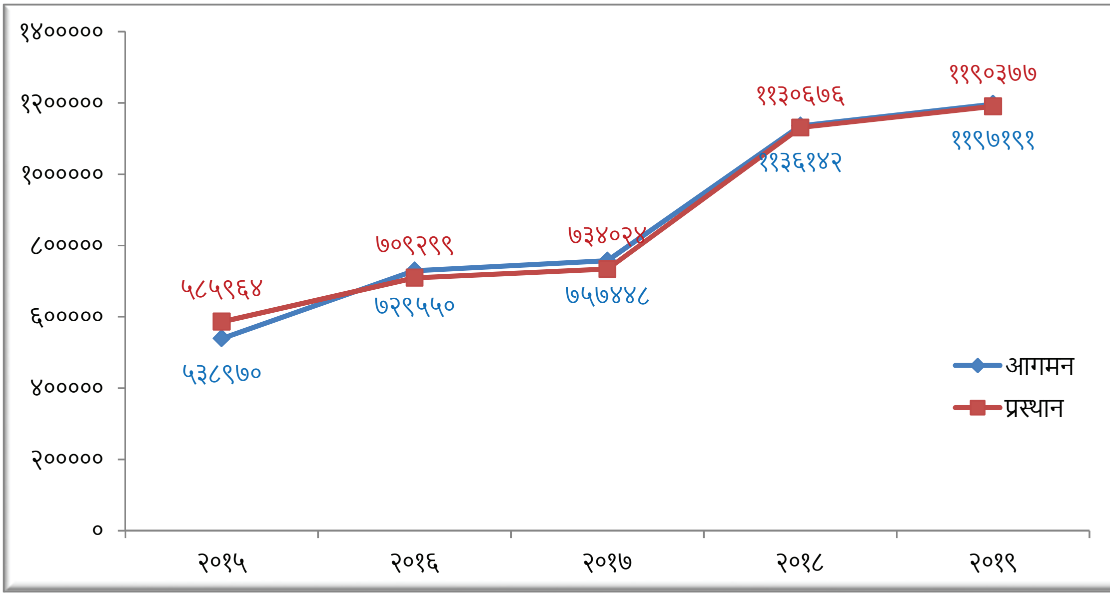

७.१४ सन् २०१५ देखि सन् २०१९ सम्म नेपाली नागरिकहरूको आगमन र प्रस्थानको प्रवृत्ति विश्लेषण

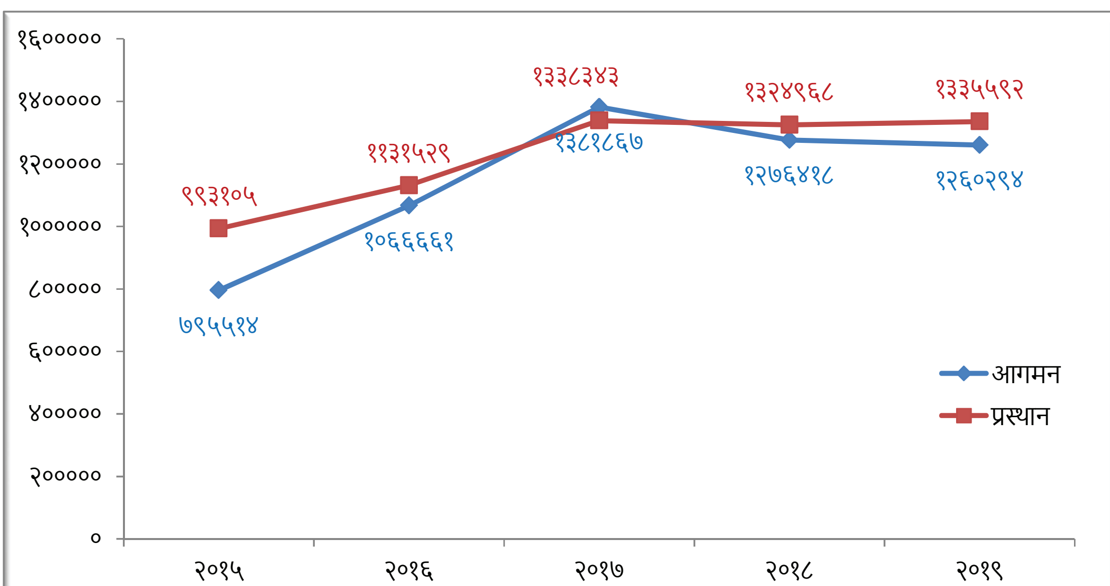

८. निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण

८.१ विभिन्न कसुरमा २०१७ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण

क्र.सं.	मुद्दा/देश	जाली राहदानी/भिसा	ओभरस्टे	लागु औषध	बैकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	ठगी	अपहरण तथा शरिर बन्धक/मानव बेचविखन तथा ओसार प्रसार	कलबाइपास	समुन्द्री घोडा समेतको अवैध ओसार पसार	अन्य कसुर (धुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको)	जम्मा
१	AMERICA		१										१	२
२	BANGLADESH	५	३४	१		१		३			३		४	५१
३	BRITAIN		१	१										२
४	BULGARIA				१									१
५	CANADA								१					१
६	CHINA											१	३	४
७	FRANCE												१	१
८	GERMANY	१	१				१							३
९	IRAN	८												८
१०	ICELAND												१	१
११	JAPAN		१											१
१२	CONGO	१												१
१३	KOREA									१				१
१४	MALAYSIA												१	१
१५	MALAWI			१										१
१६	PAKISTAN	२				४			१					७
१७	RUSSIA		३										२	५

क्र.सं.	मुद्दा/देश	जाली राहदानी/भिसा	ओभरस्टे	लागु औषध	बैकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	ठगी	अपहरण तथा शरिर बन्धक/मानव बेचबिखन तथा ओसार प्रसार	कलबाइपास	समुन्द्री घोडा समेतको अखेटा ओसार पसार	अन्य कसुर (थुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको)	जम्मा
१८	ROMANIA				१									१
१९	SRILANKA	२												२
२०	SWEDEN			१										१
२१	TURKEY			२										२
२२	UZBEKISTAN	२												२
२३	TANJANIA	१												१
२४	VIETNAM					२								२
२५	LIBERIA								१					१
२६	OTHERS												१	१
	Total	२२	४१	६	२	७	१	३	३	१	३	१	१४	१०४

८.२ विभिन्न कसुरमा २०१८ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण

क्र.सं.	मुद्दा/देश	इट्टी रीफ्युज	जाली राहदानी/भिसा	बिना पासपोर्ट/भिसा नेपाल प्रवेश	ओभरस्टे	लागु औषध	बैकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	अवैध हुन्डी कारोबार/विदेशी विनिमय अपचलन	ठगी	अपहरण तथा शरिर बन्धक/मानव बेचबिखन तथा ओसारप्रसार	समुन्द्री घोडा समेतको अखेटा ओसारपसार	अन्य कसुर (थुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको)	जम्मा
१	AMERICA					२										२
२	BANGLADESH		१	८	१								२		२	१४
३	BRITAIN														१	१
४	BULGARIA						३									३

क्र.सं.	मुद्दा/देश	इट्टी रीफ्युज	जाली राहदानी/भिसा	विना पासपोर्ट/भिसा नेपाल प्रवेश	ओभरस्टे	लागु औषध	बैंकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	अवैध हुन्डी कारोबार/विदेशी विनिमय अपचलन	ठगी	अपहरण तथा शरिर बन्धक/मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	समुन्द्री घोडा समेतको अवैध ओसारपसार	अन्य कसुर (थुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको)	जम्मा
५	BURKINA FASO		१													१
६	CAMEROON	२														२
७	CANADA								१						१	२
८	CHINA		१	१	४					३	६	१		१		१७
९	CROATIA				१											१
१०	ERITREA	६														६
११	FRANCE				२											२
१२	GERMANY				२											२
१३	GUINEE	१														१
१४	INDIA	२													१	३
१५	IRAN		१२		२	१										१५
१६	JAPAN				१											१
१७	JORDAN				१											१
१८	KENYA				१											१
१९	KOREAN														१	१
२०	KYRGYZSTAN				१											१
२१	MALAISIA	६			२											८
२२	MALDOVA						४									४
२३	NETHERLANDS				१											१
२४	NIGERIA					१										१

क्र.सं.	मुद्दा/देश	इट्टी रीफ्युज	जाली राहदानी/भिसा	बिना पासपोर्ट/भिसा नेपाल प्रवेश	ओभरस्टे	लागु औषध	बैकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	अवैध हुन्डी कारोबार/विदेशी विनिमय अपचलन	ठगी	अपहरण तथा शरिर बन्धक/मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार	समुन्द्री घोडा समेतको अवैध ओसारपसार	अन्य कसुर (धुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको)	जम्मा
२५	NORWAY					१										१
२६	PAKISTAN		५		१			३							१	१०
२७	PHILIPPINES					१										१
२८	RUSSIA				४											४
२९	SENEGAL		१													१
३०	SINGAPORE				१											१
३१	SPAIN				१											१
३२	SRILANKA		२													२
३३	SUDAN												१			१
३४	SWEDEN				२											२
३५	THAILAND									५						५
३६	TURKEY					१	३									४
३७	UKRAINE				१											१
३८	UZBEKISTAN		१		३											४
३९	YEMEN				१						१					२
	TOTAL	१७	२३	१	३२	५	१०	३	१	८	७	१	१	१	४	११४

८.३ विभिन्न कसुरमा २०१९ मा निष्कासन भएका विदेशीहरूको विवरण

क्र.सं.	देश/मुद्दा	ड्युटी रिफ्युज	जाली राहदानी/भिसा	बिनापासपोर्ट/भिसा नेपाल प्रवेश	ओभरस्टे	लागु औषध	बैंकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	अवैध हुन्डी कारोबार/ विदेशी विनिमय अपचलन	ठगी	कल बाइपास	अन्य कसुर (थुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुले को, रेडकर्नर नोटिस)	जम्मा
१	AMERICA													१	१
२	BANGLADESH	१	३	१	२								२	२	११
३	BRITAIN				३									१	४
४	COMBIDIA									२					२
५	CANADA					१									१
६	CHINA									४	१			१	६
७	FRANCE								२					१	३
८	GERMANY								१						१
९	IRAN		१९	२											२१
१०	IVORY COAST													३	३
११	ISRAEL										२				२
१२	JAPAN				१	१									२
१३	KAZAKHSTAN		१												१
१४	KOREAN											१			१
१५	MALAISIA											१		१	२
१६	MALI													१	१
१७	NIGERIA		३												३
१८	PAKISTAN				२			२		१					५
१९	PHILIPPINES							१							१
२०	POLAND			१										२	३
२१	RUSSIA			१	१	४								१	७
२२	ROMANIYA						१								१
२३	SRILANKA		२												२

क्र.सं.	देश / मुद्दा	इट्टी रिफ्यूज	जाली राहदानी / भिसा	बिनापासपोर्ट / भिसा नेपाल प्रवेश	ओभरस्टे	लागु औषध	बैंकिङ कसुर	खोटा चलन	यौन दुराचार	सुन चोरी पैठारी	अवैध हुन्डी कारोबार / विदेशी विनिमय अपचलन	ठगी	कल बाइपास	अन्य कसुर (धुनामुक्त, आ.का., विवरण नखुलेको, रेडकर्नर नोटिस)	जम्मा
२४	SIERRA LEONE													१	१
२५	UKRAINE					१									१
२६	UZBEKISTAN		१		३										४
२७	VIETNAM									२					२
२८	TANZANIA					१									१
	TOTAL	१	२९	५	१२	८	१	३	३	९	३	२	२	१५	९३

८.४ सन् २०१४ देखि सन् २०१९ सम्म Over Stay भई निष्कासन गरिएका विदेशीहरूको विवरण

Country	2014	2015	2016	2017	2018	2019
China	62	87	109	212	357	415
USA	23	35	27	34	42	23
Pakistan	8	3	5	52	16	8
United Kingdom	6	15	13	21	11	15
Russia	13	9	15	12	8	4
Australia	10	10	7	16	8	4
Uzbekistan	3	20	6	3	10	6
Canada	8	7	11	6	5	3
Srilanka	1	3		12	12	8
South Korea				4	13	17
Germany	3	3	8	7	3	2
Phillipines	4	5	5	3		8
Bangaladesh	1	2	6	7	5	3
korea	3	5	8	8		
France	1	8	4	3	4	3
Japan		8	1	5	5	4

Country	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Israel	2	4	5	2		2
Malaysia	2	1	2	3	2	5
Ukraine	7	3		1	1	1
Iviore	5	1	1	1	1	3
Netherland	2	4	3	1	1	1
Italy	2	1	6		1	1
Myanmar		1		3	6	1
Nigeria	3			3	4	1
Thailand	1	1	1	3	3	1
Vietnam		2		2	2	4
Belgium		5			2	1
Bhutan	1	2	1	3	1	
Denmark		2	2	3		1
Lebanon	1		1	1	2	3
Taiwan			2	1	4	1
New Zealand	1	1	2		3	
Spain	2	1	1	1	2	
Switzerland	1	2	1			3
Yeman					2	5
Sweden	1	2		1		2
Turkey	1	1		2	1	1
Indonesia		2	1	1	1	
Ireland		1			3	1
Belarus	3	1				
Others	9	15	15	18	23	17
Total	190	273	269	455	564	578

९. अध्यागमन विभाग वा अन्तर्गतबाट आ.व.२०७३/७४ देखि आ.व. २०७६/७७ सम्म राजश्व सङ्कलनको विवरण:

सि.नं.	राजश्वको शीर्षक	आ.व. २०७३।७४	आ.व. २०७४।७५	आ.व. २०७५।७६	चालु आ.व. २०७६।७७ फागुन मसान्त सम्मको	जम्मा रकम	कैफियत
१	१४१७५ पदयात्रा रोयल्टी	४१०३९८८४२।२५	३८६२५६९९२।६९	३७४६२९८४१।३७	२७६५३७०००।००	१४४७८२६७६।३१	
२	१४२२८ भिसा शुल्क	१८०४९३०७६४।३७	२०५१०८२१८८।४५	२३४१०६१७०८।७९	१९०५५५४२५०।००	८१०२६२८९११।६१	
३	१४२२९ अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१५६४५२२१।०८	२०७९६३८।२६	५७६६०९६।१४	१८१०००।००	२३६७१९५५।४८	
४	१४३९२ प्रशासनिक दण्ड जरिवाना जफत		१७७९६९९३।००	२६५८८४८२।१६	३२१३८०००।००	७६५२३४७५।१६	
५	१४२२४ परीक्षा शुल्क				६०००।००	६०००।००	
जम्मा		२२३०९७४८२७।७०	२४५७२१५८१२।४०	२७४८०४६१२८।४६	२२१४४१६२५०।००	९६५०६५३०१८।५६	

१०. अध्यागमन विभागमा हालसम्म कार्यरत रहनुभएका महानिर्देशकज्यूहरूको नामावली

क.सं.	नामथर	कार्यरत अवधि		कैफियत
		देखि	सम्म	
१	श्री सुदर्शनबहादुर सिंह	२०४६।०३।२१	२०४७।०३।१३	
२	श्री रजनीनाथ प्याकुरेल	२०४७।०३।१४	२०४८।०६।२३	
३	श्री वागेश्वरीदत्त चटौत	२०४८।०६।२४	२०५१।११।०७	का.मु.
४	श्री गणेशप्रसाद भट्टराई	२०५१।११।०८	२०५२।०७।१२	
५	श्री किर्तीबहादुर चन्द	२०५२।०७।१३	२०५३।१०।२२	
६	श्री कुलचन्द्र श्रेष्ठ	२०५३।१०।२३	२०५४।०८।२८	
७	श्री ईश्वरनारायण पाण्डे	२०५४।०८।२९	२०५५।०३।०७	
८	श्री सुशील जङ्गबहादुर राणा	२०५५।०३।०८	२०५७।०३।३१	
९	श्री उमेशप्रसाद मैनाली	२०५७।०४।०२	२०५८।०८।०५	
१०	श्री आनन्दराज पोखरेल	२०५८।०८।०६	२०५९।०८।०३	
११	श्री सुवर्णलाल श्रेष्ठ	२०५९।०८।०४	२०६१।११।२५	
१२	श्री मोहनकृष्ण सापकोटा	२०६२।०२।०२	२०६२।०८।०२	मिति २०६२/२/२ देखि का.मु.र मिति २०६२।०८।०३ देखि निमित्त
१३	श्री शंकरप्रसाद पाण्डे	२०६३।०२।०१	२०६३।०४।२५	
१४	श्री नवीनकुमार घिमिरे	२०६३।०५।०५	२०६५।०७।२४	
१५	श्री माधवप्रसाद रेग्मी	२०६५।०८।०४	२०६६।१०।०५	
१६	श्री लक्ष्मणकुमार थापा	२०६६।१०।०८	२०६६।११।०४	का.मु.
१७	श्री नारायणप्रसाद संजेल	२०६६।११।०५	२०६८।०२।२४	
१८	श्री जन्मजय रेग्मी	२०६८।०२।२५	२०६८।०८।०६	
१९	श्री सुधिरकुमार शाह	२०६८।०८।०७	२०६८।१२।२८	
२०	श्री सुरेश अधिकारी	२०६९।०२।१७	२०६९।०९।०९	
२१	श्री बसन्तराज गौतम	२०६९।०९।०४	२०७०।०१।०८	

क्र.सं.	नामथर	कार्यरत अवधि		कैफियत
		देखि	सम्म	
२२	श्री शरदचन्द्र पौडेल	२०७० ।०१ ।१५	२०७१ ।०४ ।२३	
२३	श्री सुदर्शन प्रसाद ढकाल	२०७१ ।०५ ।२०	२०७१ ।१२ ।०९	
२४	श्री केदार न्यौपाने	२०७१ ।१२ ।०९	२०७३ ।१० ।०३	
२५	श्री गंगाराम गेलाल	२०७३ ।१० ।०५	२०७४ ।०४ ।२९	
२६	श्री दिपक काफ्ले	२०७४ ।०४ ।२९	२०७५ ।०४ ।१३	
२७	श्री ईश्वरराज पौडेल	२०७५ ।०४ ।१४	२०७६ ।१२ ।१२	
२८	श्री रमेशकुमार केसी	२०७६ ।१२ ।१२	हाल सम्म	

११. नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७६/०८/०३ को निर्णयानुसार अध्यागमन विभाग र अन्तर्गतका कार्यालयहरूको स्वीकृत दरबन्दी संरचना

११.१ अध्यागमन विभाग, कालिकास्थान, काठमाडौं

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग, कालिकास्थान, काठमाडौंको संगठन संरचना

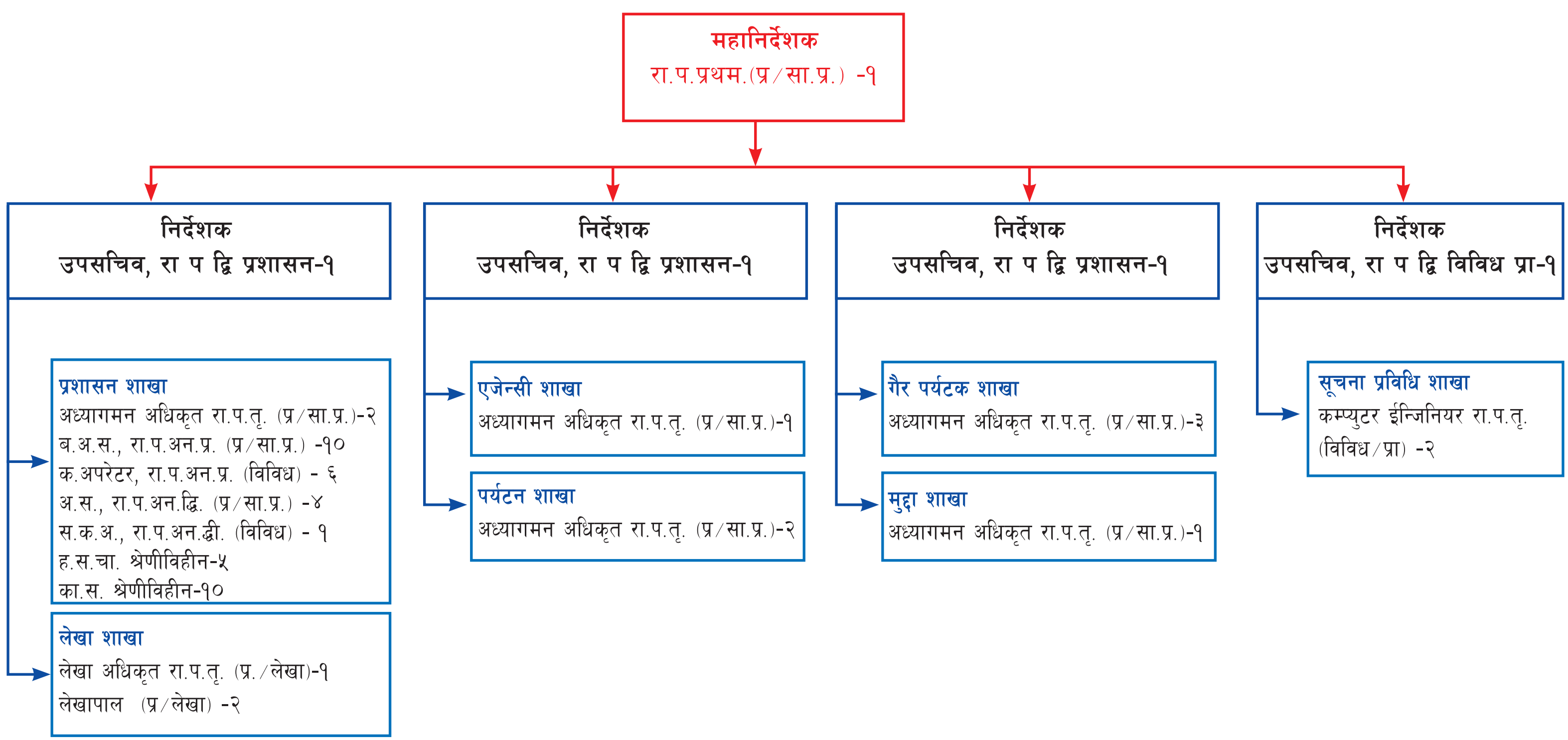

११.२ अध्यागमन कार्यालय, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, गौचर, काठमाडौं

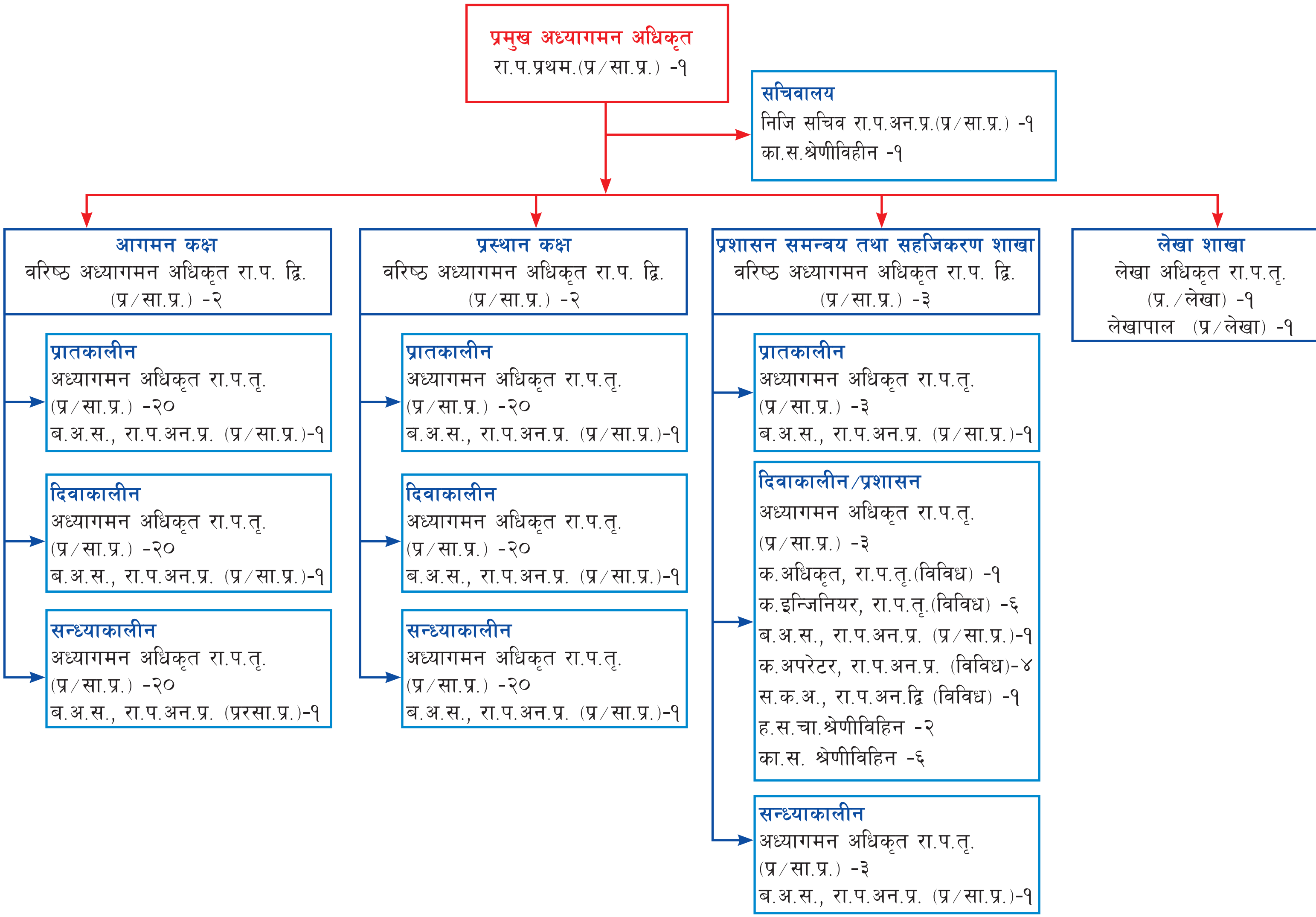

११.३ अध्यागमन कार्यालय, गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा, रुपन्देही

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल, भैरहवा, रुपन्देहीको संगठन संरचना

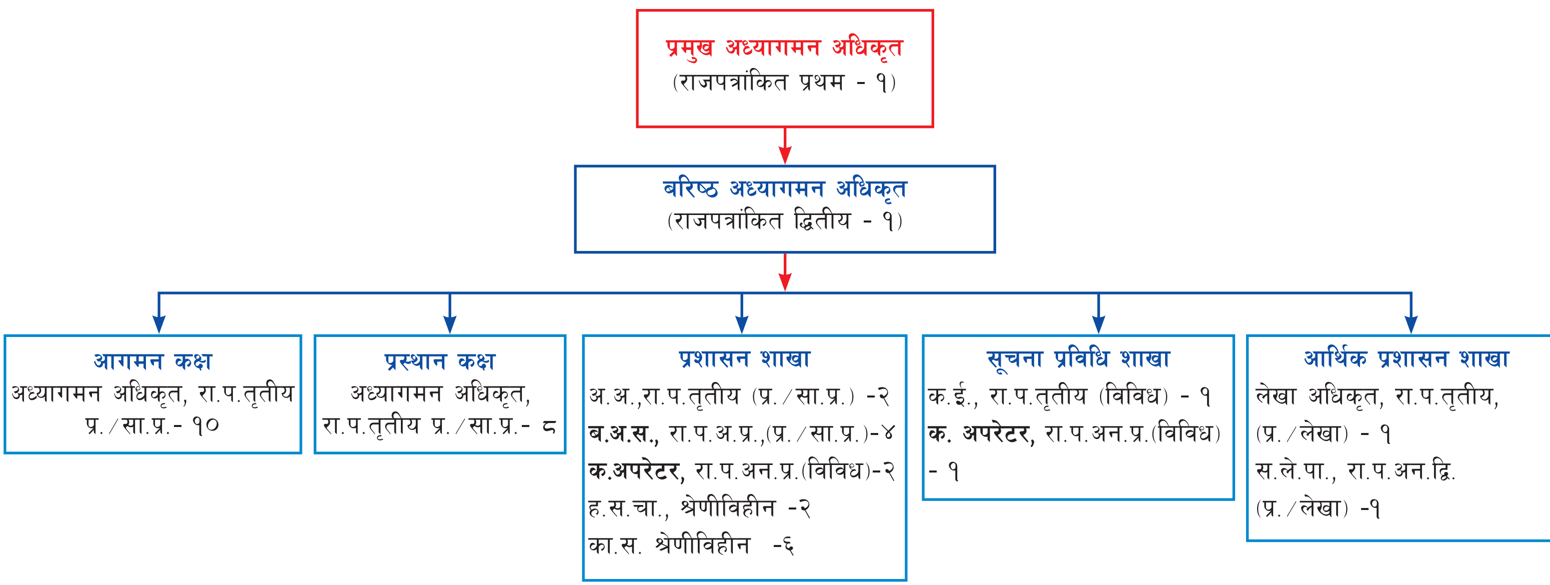

११.४ अध्यागमन कार्यालय, बेलहिया, भैरहवा, रुपन्देही

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, बेलहिया, भैरहवा, रुपन्देहीको संगठन संरचना

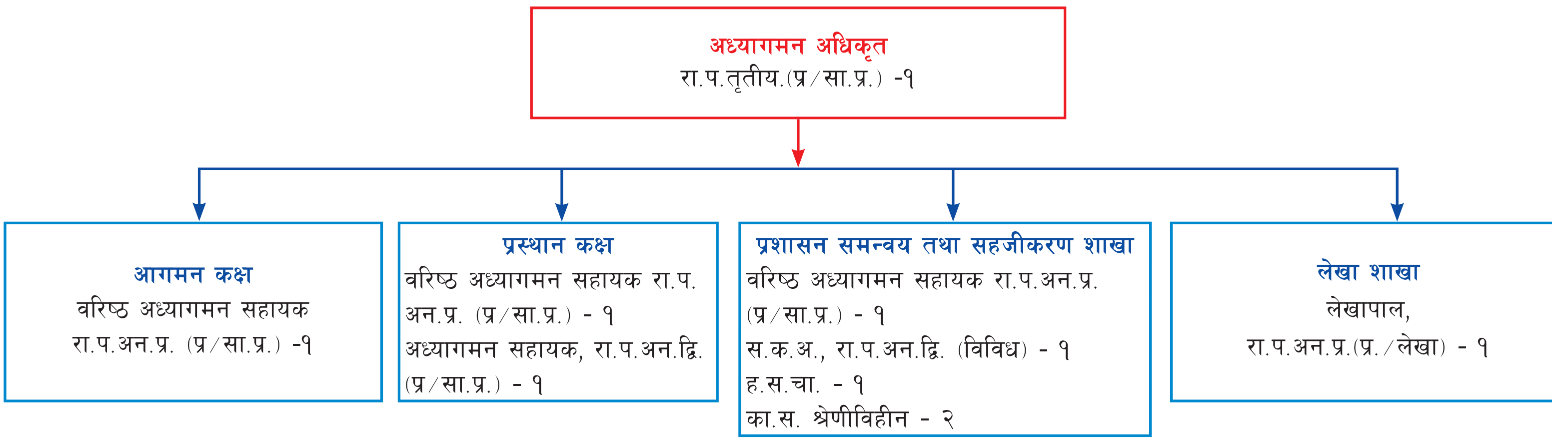

११.५ अध्यागमन कार्यालय, काँकडभिट्टा, झापा

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, काँकडभिट्टा, झापाको संगठन संरचना

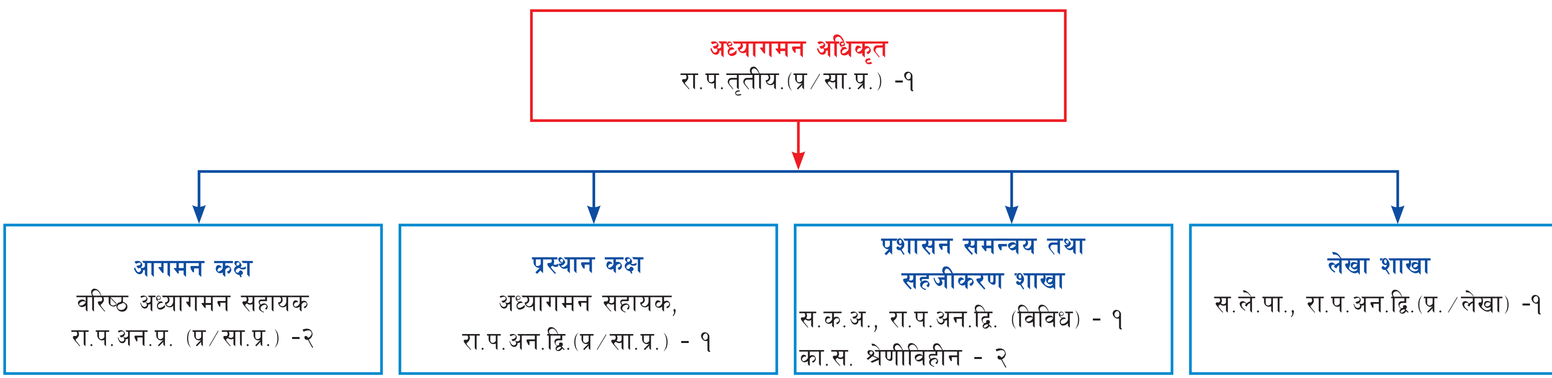

११.६ अध्यागमन कार्यालय, विरगञ्ज, पर्सा

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, विरगञ्ज, पर्साको संगठन संरचना

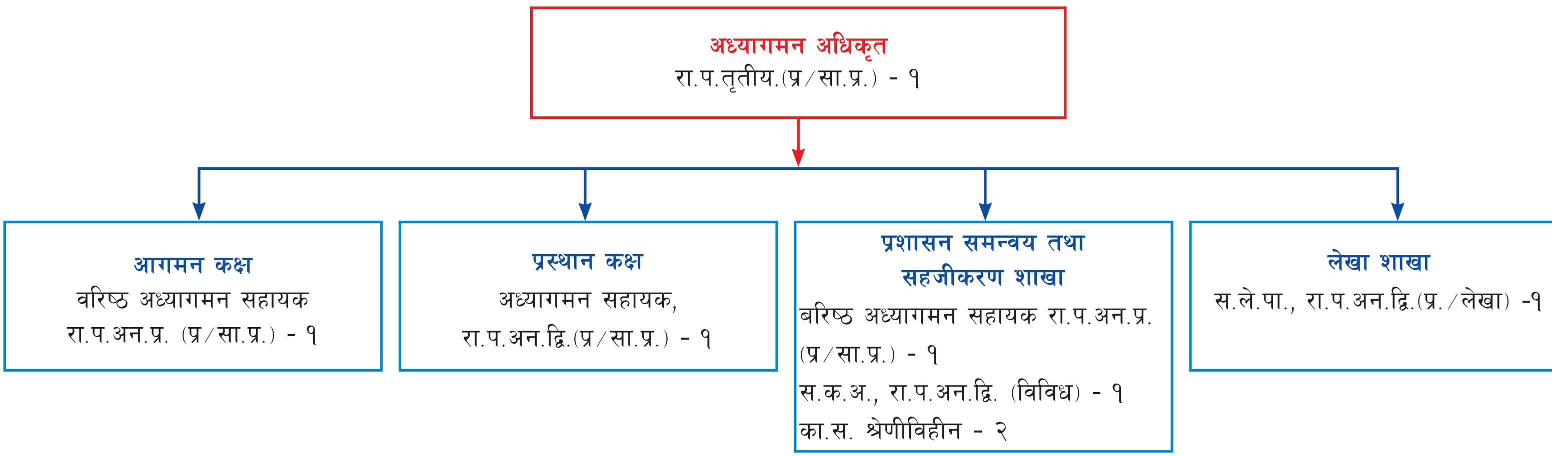

११.७ अध्यागमन कार्यालय, जमुनाहा, बाँके

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, जमुनाहा, बाँकेको संगठन संरचना

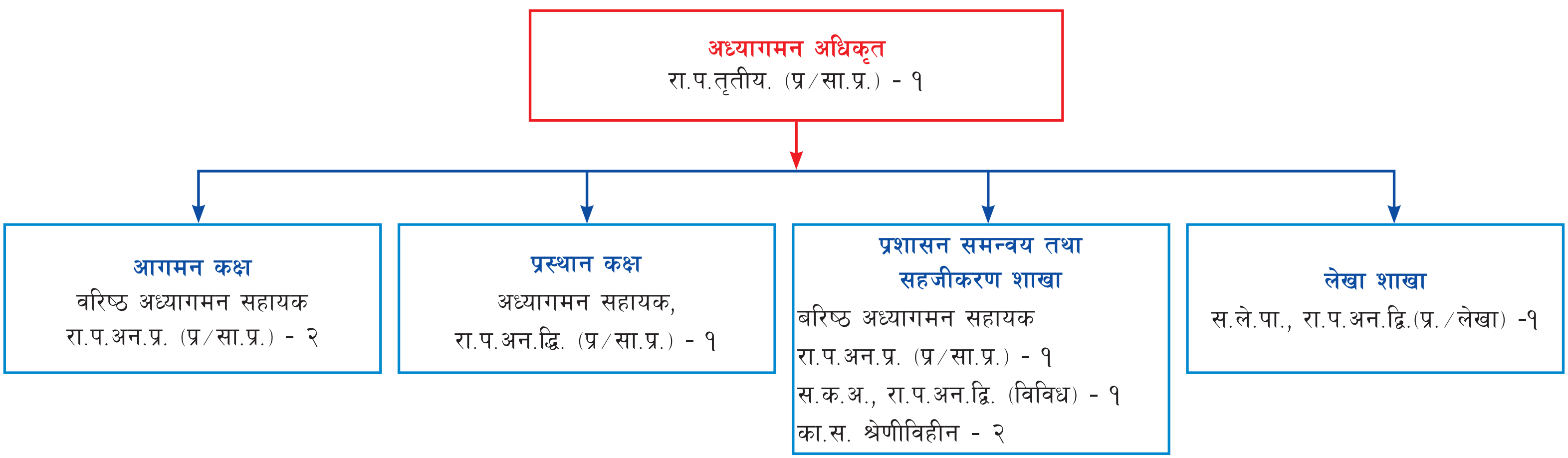

११.८ अध्यागमन कार्यालय, मोहना, कैलाली

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, मोहना, कैलालीको संगठन संरचना

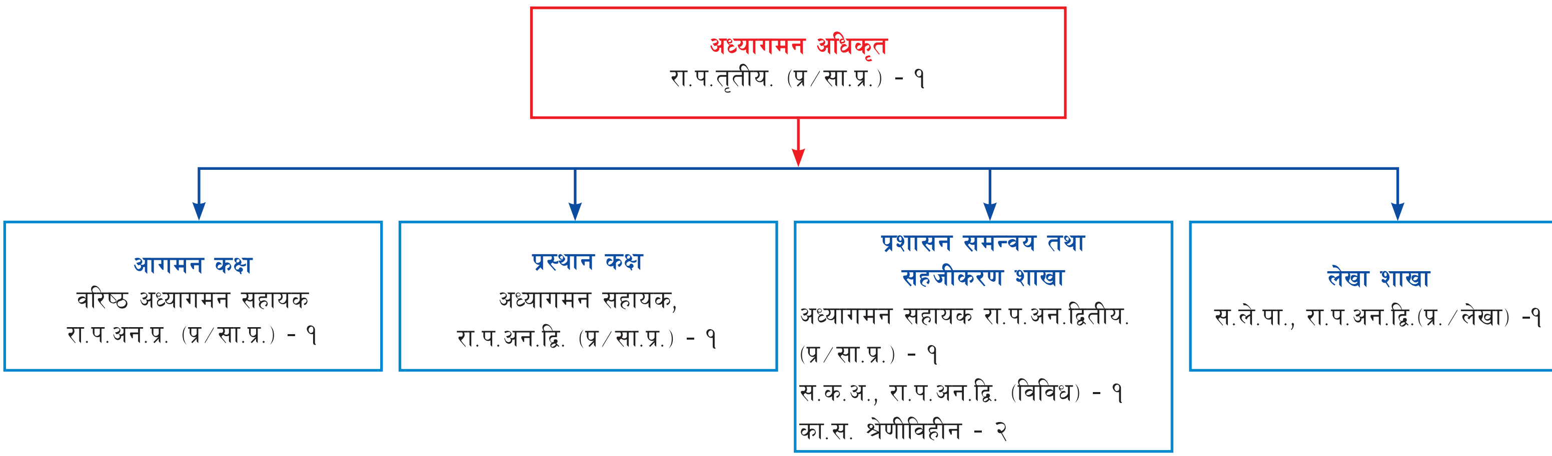

११.९ अध्यागमन कार्यालय, कोदारी, सिन्धुपाल्चोक

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, कोदारी, सिन्धुपाल्चोकको संगठन संरचना

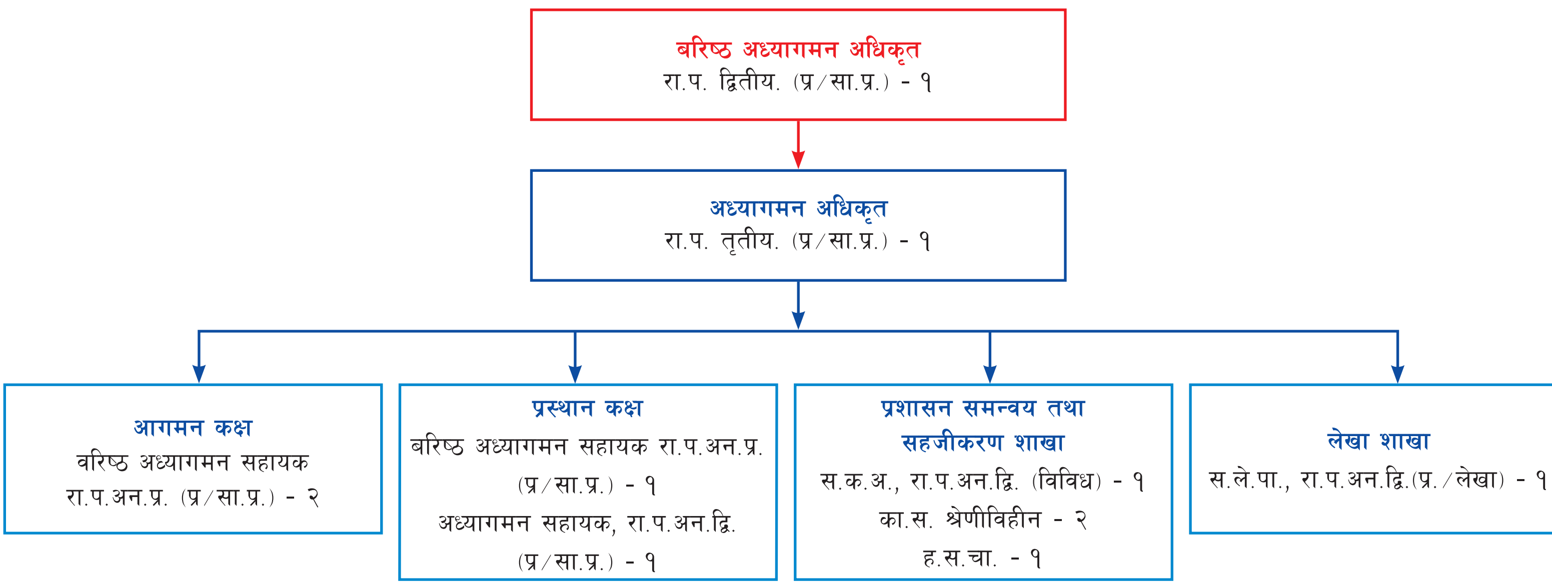

११.१० अध्यागमन कार्यालय, गड्डाचौकी, कञ्चनपुर

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, गड्डाचौकी, कञ्चनपुरको संगठन संरचना

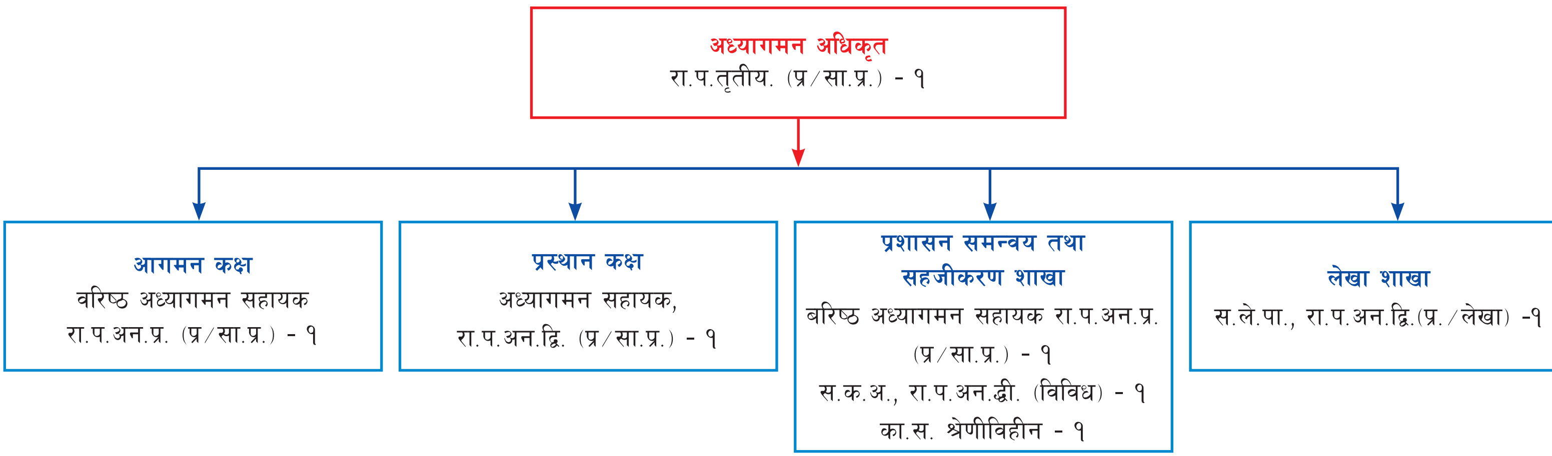

११.११ अध्यागमन कार्यालय, रसुवागढी, रसुवा

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, रसुवागढी, रसुवाको संगठन संरचना

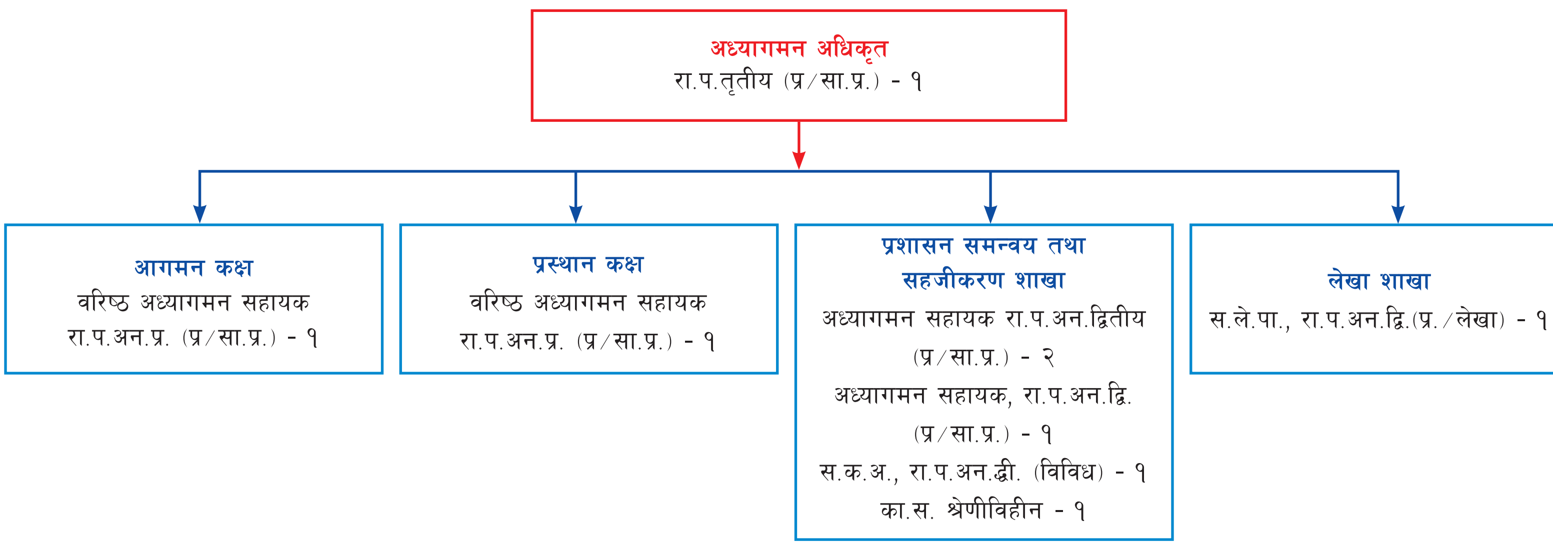

११.१२ अध्यागमन कार्यालय, कास्की, पोखरा

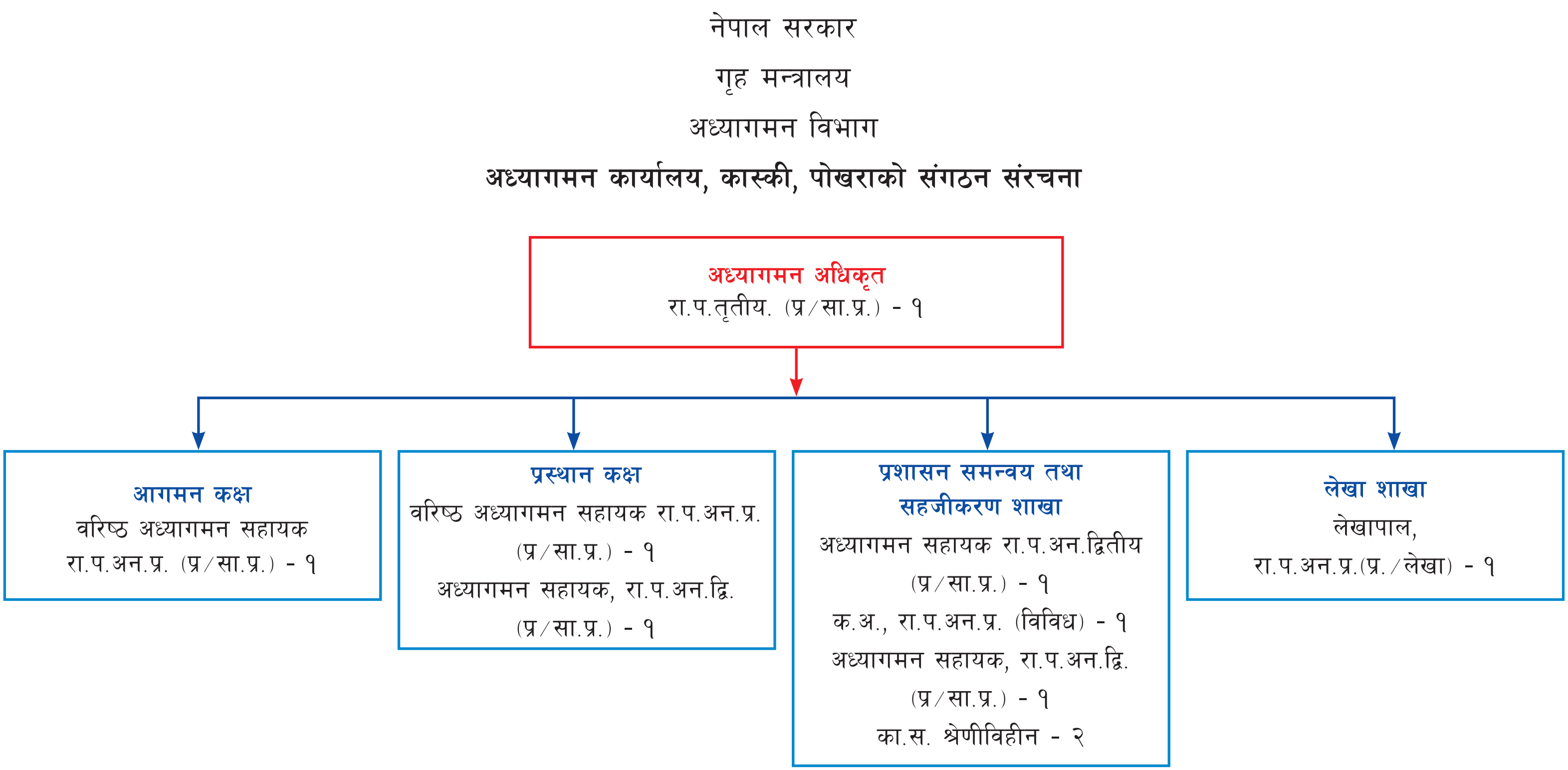

११.१३ अध्यागमन कार्यालय, पशुपतिनगर, इलाम

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, पशुपतिनगर, इलामको संगठन संरचना

अध्यागमन अधिकृत
रा.प.तृतीय (प्र/सा.प्र.) - १

प्रशासन शाखा
अध्यागमन सहायक रा.प.अन.द्वितीय (प्र/सा.प्र.) - १
स.क.अ., रा.प.अन.द्वि. (विविध) - १
का.स. श्रेणीविहीन - २

आर्थिक प्रशासन शाखा
स.ले.पा., रा.प.अन.द्वि.(प्र./लेखा) - १

आगमन/प्रस्थान कक्ष
बरिष्ठ अध्यागमन सहायक रा.प.अन.प्र.(प्र/सा.प्र.) - १
अध्यागमन सहायक, रा.प.अन.द्वि. (प्र/सा.प्र.) - १

११.१४ अध्यागमन कार्यालय, रानी विराटनगर, मोरङ

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, रानी विराटनगर, मोरङको संगठन संरचना

अध्यागमन अधिकृत
रा.प.तृतीय. (प्र/सा.प्र.) - १

प्रशासन शाखा
ब. अध्यागमन सहायक रा.प.अन.प्र. (प्र/सा.प्र.) - १
अध्यागमन सहायक, रा.प.अन.द्वि. (प्र/सा.प्र.) - १
स.क.अ., रा.प.अन.द्वि. (विविध) - १
का.स. श्रेणीविहीन - २

आर्थिक प्रशासन शाखा
स.ले.पा., रा.प.अन.द्वि.(प्र./लेखा) - १

आगमन/प्रस्थान कक्ष
अध्यागमन सहायक, रा.प.अन.द्वि. (प्र/सा.प्र.) - १

११.१५ अध्यागमन कार्यालय, हिल्सा, हुम्ला

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

अध्यागमन कार्यालय, हिल्सा, हुम्लाको संगठन संरचना

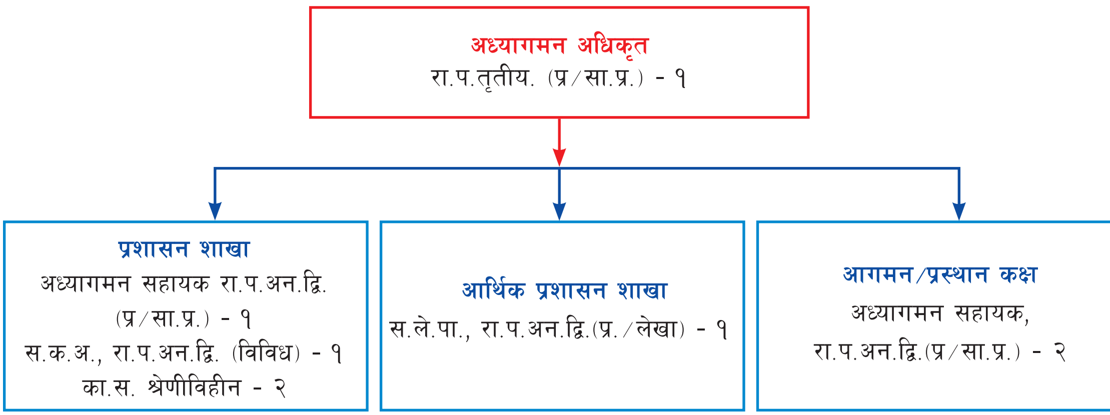

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

अध्यागमन विभाग

कालिकास्थान, काठमाडौं